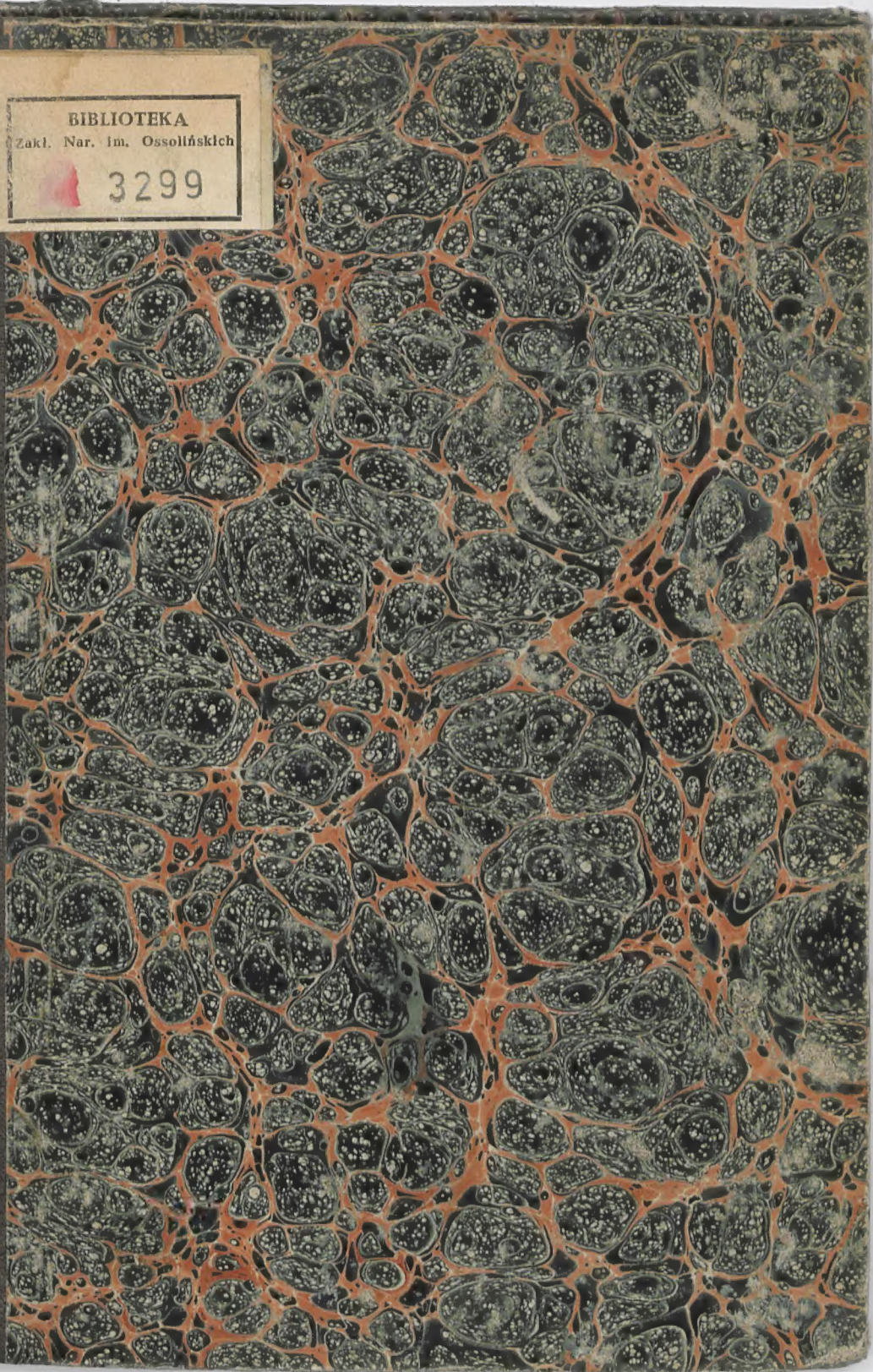

BIBLIOTEKA

Zakl. Nar. Im. Ossolińskich

3299

24

Handwritten text, possibly a date or reference number, located at the top right of the page.

Handwritten text, possibly a signature or name, located in the middle right of the page.

Handwritten text, possibly a signature or name, located at the bottom center of the page.

Pius adam / Iustus Noe / Magnus pater abraham
 Rex david / Migrans Babilon / natqz idemtor
 Et mudi finis statim tempora claudimus
 Sautori regem non novit septima finem

Grammatica Musica ius Canonis d
 4

Computus Chirometralis

6.624

Libellus ad lectorē p sua restitutōe

^{ego libet} Qui nuper atris (ve mihi) vinculis

Coniunctus inter ^{diffinit} Sarmaticos erā

Canes: lupos nec non rapaces.

^{co libet} Carceribusq; feris reclusus.

Eramq; certe non numerabili ^{diffinit}

Confectus olim vulnere: spiculis

Atq; vndiq; asperis retusus.

Et stigij's religatus antris.

Nunc ecce lenis. pulcher. et elegās

Altore necnon conspicuo nitens.

Senilq; perfractis catenis

Ad superos redeo penates

Siforte queras. hic solitus mihi

Accessit a quo lenor: et vlcerum

A quo cicatrices lenate.

Et stigie pedice solute.

Verbis profecto perbreuib; tibi

Narrabo: docta nāq; manu viri

Sum restitutus: cui perenne

Tecta dec' ^{per a glogo vult} Bologouma reddunt

Sed me politis munificus notis

Maller papjro pressit: et vltimas

Misit per oras: vt probato

Munere quisq; frui valeret.

Ergo venustum: floridulum: glabrum:

Tersum: rotundum: frugiferum: bonum:

Nullisq; mendis inquinatum:

Lector emas petito Libellum

a ped pedis et nos
quasi c/ro/ pedis

pedes propiga

Plurimorum rogatibus impulsus optimorum te-
 niq; viroz precibus pñsus vt in Computū quem Chironometralē dicim^{us}
 cōpendiosam explanatōē recolligere et pbreue. vt ea q̄ i scdo libro eiusdē
 cōputi in erroz deuenerūt emendā haberēt. et clerus in ecclesia dei. horū co-
 gnitiōē haberet que ad cleri ^{et talia sunt quibz} noticiā attinet et spectant quozū nūero ē vnū:
 ars scz cōputistica. Juxta cuiusdā doctrinā qui i carmine sic inq̄t. Clerus i ee-
 clesia q̄tuor sciat esse tenēda. Gramaticā Musicā ius Canonis atz calēdas
Ego itaq; mgr̄ Joānes Bologuien. p institutione
 iunior. et marie cleri pro singulari deniq; vniuersitatis nostre Craconiē.
 fama et gloria breuē explanatiōē et cōpēdiosam. in cōputi Chironometralis
 doctrinā scribere institui et scdām eiusdē cōputi partē ad emendā rediret. p
 positū. nunc meū In nomine Jhesu saluatoris. et eius genitricis benedictę
 feliciter incipio.

Argumentum et ysagoga in cōputi Chironometralis
doctrinā. et Secundi libri vbi necesse fuerit emendā
 Ptolomeus ille doctissimus vir Alexandrinus in pheludio natus oīm
 astrologozū princeps. In phemio centū verborū ostendit omnīū rerum in
 hoc mundo ordinē varietatē et dispōnem et celesti depēdere circulo: inquit
 enī mundanozū ad hoc vel ad illud mutatione corporū celestīū mutationē
 contingit. Ad et Aristotiles peripateticus oīm phozū maximus primo me-
 theorozū pcedit. cū inquit. Necesse ē mundū istū inferiorē esse subiectum
 et contiguum latioribus superiorum vt virtus eius inde tota gubernetur
 Moyses etiā ille legis amicus dei singulari. Genes. pmo hoc idē affirmat
 dicēs In principio creauit deus celū et terrā et duo luminaria magna lu-
 minare maius vt pisset diei. et luminare minus vt preeffet nocti. Et subiun-
 git et stellas vt in signa et tpa et dies et annos. Cū itaq; ea que in ecclesia
 dei a Chriftifidelibus seruant ex motu solis et lune variatiōe contingunt
 vt ē ciclus lunaris ciclus solaris festozū mobiliū diuersitas et alia plurima
 maximetū pascalis solēnitatis variatio oportet enī pasca nostrum prope
 oppositiōē Aprilis celebrare licet Chriftus dñs passus ē precise in oppo-
 sitione Aprilis decimo octauo Anno Tiberij impatoris. licet alij dicūt qm̄
 to decio Eusebius tñ in Cronicis suis passiōē Chrifti. anno decio octauo
 Tiberij factā esse describit. Et gens iudaica in oppositiōe Aprilis semper
 eozum pasca celebrat. In memoriā transitus illius cū eos Moyses p mare
 rubrū sicco pede. pdurit ne vtiq; iudicare videamur sanctorū patrū statuit
 auctoritas ppe oppositiōē Aprilis chriftianozū pasca fore celebrandum
 Necesse ē clericis qui de sorte sunt dñi cōputaliū scientiā habere ne p eozū
 ignorantia multi errores in ecclesia. et populo dei eueniant et marie ne talis

error accedat qui & bremensibus euenisse legitur qui festum pasce peregerunt cum ceteri Christiani dominicam Oculi coluerunt. vt in his versibus qdā dicit: Bremenses asini cantauere resurrexi quando plebs domini cantabat Oculi mei. In hoc itaq; cōpendio ea ducentur in mediū que ab antiquis cōputistis cōscripta sunt vt ea simul collecta fortius mēorie inherēat studētū. Adducentur etiā in hoc tractatulo plurima que pertinent ad studia Astro- nomie que ad sciendum vtilia autem et ad studendum iocunda. In primis tamen ante initium textus aliqua generalia premittenda crunt quibus in- tellectis facilius intentio et eius processus cognoscitur. In primis dicendū erit quid est Computus et quot duplex sit et qui inuentores originales fue- runt artis cōputistice. Deinde de alijs gñalibus dicet que in pncipio librorū ad posteriora intelligenda necessaria sunt vt quid est subiectum et materia circa quā huius tractatuli. que vtilitas. que intentio. quis titulus cui parti philosophie subordinatur. Et deinde de causis scientie huius libelli.

Quantum ad primum de diffinitione Computi.

Inquit magister Ioannes de sacro Busto qui in Computo phisico cuius autor esse creditur sic diffinitur. Computus est scientia distinguendi tempa certa ratione sūm cursum id est motum Solis et Lune. Et dicitur Cōput⁹ a cōputando. non q; computare doceat sed quia computando docetur. Est autem duplex Computus scz phisicus vel philosophicus. aut Astro- nomicus et est scientia discretiua temporis infallibilis non pretermittens mi- nuta ceterasq; fractiones temporis. Et de tali Computo dētermināt Astro- nomi qui inquirunt tempora coniunctionū. et oppositionū Solis & Lune tempus eclipsium et aspectū planetarū et alia que ad studiū Astronomie magis attinent q̄ ad vsum ecclesie

Computus vulgaris siue Ecclesiasticus est.

Scientia discretiua temporis inquantū illius temporis cognitio ptinet ad vsum et ritum Ecclesie. vt cognitio aurei numeri siue ciei lunaris. Similita- ciei solaris Interualli et aliorum de quibus dicitur inferius

Inuentores autem artis Computistice

Quantum ad Computū phisicum fuerunt Astronomi p̄isci Ptolomeus Alphorabius Alphonsius. et ceteri qui tempora cōiunctionum et opposi- tionum Eclipsium et aspectū planetarum in suis tabulis docuerunt In- uentores autem artis computistice. Quantum ad Computum vulgarem siue Ecclesiasticum fuerunt diuersi auctores qui determinationem temporū inquantū pertinet ad vsum Ecclesie docuerunt. vt iste qui conscripsit Com- putum Chirometraleman manuale Ecclesiasticū orbicularē Norūbergen. Ioannes autem de sacro Busto in suo Computo magno quem phisicū

Computus et vñ dicitur
id est Computus
fuit Copia. dicitur
fuit vñ dicitur
inquit

die
Computus
physicus
astronomicus

vulgaris
ecclesiasticus
Computus
physicus
astronomicus
vulgaris
ecclesiasticus

nomina vtrūq; modū includit artis Computificæ sūt magister Joānes
de monte Regio vtrūq; modū cōputandi in suo Calendario ostendit
Consequēter dicendum ē de generalibus, Et cōmu-
nibus que circa initialibroꝝ recitari solent q̄ in his
metris continentur

Capitulum Problemiale

Sanctus oribis? spica et no' cometa octava em' spica? et hinc et no' oribis cum oribis p'ore de in quo una stella p'ont. vj

et profecto scilicet

47-12

54112
1957

equum et co
pauit et de Aphurion
e predictis 600 et

De-8 admodum

0.000000

Textus

in 40
 o amoris me detur
 6 quinq; planis
 flumini in quo in
 ma matus qd
 thori e diffusus
 a Tugraus Ido
 dnt desinunt h
 ad mnti folt et
 suo mnti ad fca
 18/ ut ma p
 1 dntiam p
 1 dnt dnt
 20 ut me gzt
 lesia qua p
 1 mntia ad
 mnti a mnti
 mnti mnti

Gebohren
Jahre

In triginta annis Jupiter in duodecenniis Mars in duobus annis Sol in vno anno. similiter Venus et Mercurius et Luna in 28. diebus. tamen quia a sole et luna maxime distinguuntur tempora Sol em penes introitum suum in quatuor signa cardinalia distinguit quatuor partes ani. vt dicitur in secdo libro. luna etiam motu suo distinguit coniunctiones et oppositiões

Textus

mensura ideo magis autor dicit sed determinatur in de distinctione temporum
nax solis et lune q̄ aliorum planetarum. **C** Manifesta quidem erit in
hoc tractatu qui dicitur computus chirometralis minor dea que ad maiorem
conuenientiam fin distinctionem solis et lune causata. In maiori quidem
nota sunt quid sit motus eorum et alia plura circa motum solis et lune ne-
cessaria minor locetur ante maiorem eius nax cognitio studentibus faci-
lius viam prebebit. **A**utor ostendit modum procedendi in hoc Com-
puto. Et diuidit librum istum in duas partes. primam partem vocat Computum
chirometraleminorem secundam vocat chirometrale maiorem ut patet in textu.
Notandum Quod prima pars vel liber huius Computi
Vocatur computus minor quia est minoris difficultatis q̄ secundus liber fa-
cillime enim cognoscuntur ea que docentur in primo libro. secunda pars huius
Computi vocatur chirometralis computus maior quia secundus liber est de
difficilioribus q̄ primus. In secundo enim ostenditur tempus conjunctionis
solis et lune. Et eorum oppositio docetur. similiter in secundo motus solis et lune
et de circulis celestibus. similiter de littera anni. et sillaba anni que omnia in
parte et aliquod difficilia sunt. et maioris speculationis q̄ illa que docentur in primo libro

Capitulum Secundum de distinctione Solis et eius proprietatibus

Textus

Est autem Sol oculus mundi splendor firmamenti. horarum diuisor tem-
porum distributor in motibus planetarum particeps et eorum rector origo
vite terre secundator fons caloris totius nature moderatio atq̄ diel dñs.
Postq̄ autor ostendit diuisiones huius libri totalis et ostendit quid di-
cetur. Et in prima parte huius Computi et in secunda. Jam consequenter disti-
nit solem et cuius motu ciclus solaris habet originem et principium. Et ponit
proprietates solis in ista diffinitione ut patet in textu. **N**otandum Quod
autor in textu ponit undecim proprietates solis. **P**rima proprietas solis
Quod sol est oculus mundi et hoc secundum quandam transumptionem. sicut cuius
oculus est decor et ornatus totius faciei. et corporis humani marie sic sol
est decor et ornamentum totius vniuersi. q̄d Moyses in Genesi. c. 1. fecit deus
dño luminaria magna luminare maius q̄d est appropinquatum diei. et luminare minus
q̄d est appropinquatum nocti. **S**ecunda proprietas solis. Quod sol est splendor firmamenti
iuxta enim Aristotilem. 2. celi. oia astra recipiunt lumen a sole et illustrat suo radio
superiora et inferiora recte ergo sol dñs splendor firmamenti. **T**ertia proprietas
solis. q̄d sol est horarum diuisor finem enim q̄d sol longe manet in emisio superiori tunc
horæ longiores sunt. ut in estate circa festa sancti Viri sol nobis Tracouic manen-
tibus facit nobis. 16. horas in die et in nocte 8 horas. sic in hyeme circa festa. s. lucie
in die facit. 8. ho. et in nocte. 16. ho. sic circa equinoctia in die facit. 12. ho. et in nocte

Quarta proprietas Solis. *qui sunt duobus et alijs. Colores et caputary* **Q** sol est temporum distributor quia scdm
introitum solis in quatuor signa cardinalia et principalia celi. *variat* etiam
et sunt quatuor tempora anni. Cum em sol intrat principium Arietis est
principium veris. cum Cancrum est principium estatis. cu Libram est prin-
cipium Autumni. cum Capricornu est principium hyemis. vt scribit Pto-
lomeus primo qua. Capitulo. de quatuor temporibus anni. **Quinta**
proprietas Solis. **Q** sol est in motibus planetarum particeps/ quia oēs
planete scdm Ptolomeum in Almagesti dictione tertia et quarta mensurati
sunt. Et inuenti scdm proportionem ad motu solis. Et sic motus Solis est
communis mensura motuum omnium planetarum: constat autem q omnia
mensurata *parabatur* preparant mensuram communem. Unde etiam decimo Metba.
dicitur q in omni genereretur datur vnum primum qd est mensura eim
posteriorum. **Sexta proprietas solis.** **Q** Sol est rector omnium pla-
netarum. vnde et dicitur scdo de Anima Sol est pater deorum id est plane-
tarum. et hominu terrenorum *quoniam* Sol est in intentionem Mali Habérigel
libro suo completo. c. de sole virtus omnium planetarum modifcatur forti-
ficatur et debilitatur scdm accessum eorum et recessum a Sole. Cum enim
planete propinqui sunt ad solem. dicuntur combusti et debiles. Cum mane-
riuntur ante solem dicuntur Matutinales et fortes. Cum autem oriuntur
post solem dicuntur vespertinales et debiles. **Septima proprietas solis**
Q sol est origo vite. In quarto em mense a tempore conceptionis hominis
anima rationalis datur a deo modo anima humana est qua viuimus scdo
de anima et in centum verbis. verbo primo dicit. Merces sol et luna post
deum omnium viuentium sunt vita. **Octaua proprietas solis** q sol est
terre fecundator qd pulchredixit Leopoldus in sua summa c de sole cu dicit
femen si in terrā proiectum fuerit et solem non habuerit mortuum manet et
non eriget. et scdo de generatione dicitur q motus solis in obliquo circulo
est causa generationis et corruptionis rerum in hoc mundo. **Nonā p-**
proprietas Solis. **Q** sol est fons caloris de quanto em aliqua regio mundi vi-
cinior est ad viam solis de tanto est calidior et de quanto remotior de tanto
frigidior. Et sic recte Sol dicitur fons caloris. **Decima proprietas solis**
Q virtus solis totius nature moderatio quia tota rerum natura ei yute
dependet solis. et ideo natura solem locauit in medio planetarum tanq rex
et dominus. et moderator omnium. **Undecima et Vltima proprietas**
solis. **Q** Sol est dominus diei. Aliqui em planete fm Astrologorum sentē-
tiam sunt diurni de quorum numero sol ē principalis. Et alij sunt nocturni
vt luna cum alijs. vt dicitur inferius

Capitulum Tercium de diffinitōe Lune. et ei⁹ proprietatib⁹

¶ Luna est oculus mundi splendor noctis pater Regna solis rex superiorem
inferius planetarum curarum alteratur. Ventum permutatur solis boni
ditatis atq; noctis domina. ¶ Polusq; autor diffinit Solem. Tam con-

sequente: diffinit Lunam ex cuius motu originem habet ciclus solaris. Et ponit Aritot. in diffinitione hunc nouem proprietates lune. Et prima proprietas lune Luna est oculus hoc est ornamentū totius vniuersi si recte sicut sol est ornamentum diei. et est oculus diei sicut luna scdm transumptionem

quandam est oculus noctis et ornamentum eius. ¶ Sed a proprietate lune
Luna est plenior noctis et sol plenior diei. sic em deus gloriosus instituit
ut sol in die luceat rebus in hoc mundo et luna in nocte. unde et dicunt Astro

lo gup Luna existens in nocte lupra terram est fortior. led cum in die et lupra
 terram est debilior. ¶ Tercia proprietas lune. Luna ē pedissequa solis qz
 luna recipit lumen a sole. sicut ergo ancilla est pedissequa domine sue. sic et
 Luna est pedissequa solis et sim diversam habitudinem et aspectū lune ad
 solis propinquitatem et remotionem variatur luna in lumine suo. a pte terre

Quarta proprietas lune q Luna est fer superiorum mib hoc est densior oim planetarum. vnde et propter hoc macula apparet in luna. quia luna nō est in omnibus partibus vniuersimiliter clara. vnde et illa macula lune videt. hinc

caput fufum et pedes deorfum. Quinta proprietates lune & Luna eft in
finis planetarum et hinc mundo vicinior inferiori. fic enim inftituit de⁹ glo
riofius in cuius manu et poteflate funt omnia. et ficut voluit ita difpofuit
in celo et in terra. Sexta proprietates lune. Luna eft autem permuatrix. vi

sed in duerum introitum lune in 12. signa zodiaci auram et acrem variat
et mutat in nubic ad ventum huc ad pluuia et tepelates. tunc de signo a
Borati. c. de significationibus pluuiæ et humiditatis. luna cum in signo a

quatico, et canero Scorpione et piscibus auram permutat et ad humiditatem et pluuias inclinat. ¶ Septima proprietas lune. Luna mensis est permutatrix lunam enim per mensem complet motum suum per 28. dies. 28

diaci et sic quando nonum mensem inchoat qđ est cū fuerit in coniunctiōe
solis noui unū dicimus incipere. Coctaya proprietates lune ☾ Luna est
fons humiditatis eēi luna planeta pluuiofus qui habet monere pluuias et

et humiditates. ostendit enim Ptolomeus et ceteri Astrologi quod significatio lune est super aquas. iuxta enim lune alcentium et descensum aqua maris. fluit et refluit. Et una et ultima proprietas lune est. Quod Luna est domina noctis quemadmodum Sol est dominus diei. et planeta diurnus. s. scilicet luna est planeta nocturnus. et eius maior potestas est in nocte.

Capit. iij. Quod sol sibi et luna habet suum Ciclum ⁊ quid sit ciclus et quid nomine cicli sit intelligendum.

1840
 1841
 1842
 1843
 1844
 1845
 1846
 1847
 1848
 1849
 1850
 1851
 1852
 1853
 1854
 1855
 1856
 1857
 1858
 1859
 1860
 1861
 1862
 1863
 1864
 1865
 1866
 1867
 1868
 1869
 1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294

[Faint handwritten notes at the bottom of the page, likely bleed-through from the reverse side.]

17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851.

9-10-11 und 12-13
 14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042

Point d'effort
con. l'at.
solite l'at.

2.
Kauf

[illegible]

Q d Si aqua
beata diuine est
in aquo anno
Christi et per
Christum
que beata in illis
ordinis et modo
non potest esse beata
diuine nisi
per 28 annos

[illegible]

sg comb of diffc 27 13 1 14 7 21 9 N^o distinct p^{er} v

27 13 1 14 7 21 9

Nm̄ qnonq̄
Nn̄ Centarōan
h̄g dundēk̄ k̄t̄n̄v̄b̄
Nūb̄ d̄ctom̄ p̄m̄ v̄j

[illegible]

tri addēdo. 9. et in quociēte erūt. 28. in residuo manēt. 25. et sic prima dictio
 penthavigint ē correctā. et valet tm̄ p̄. penthavigint sicut. 25. pentha enim
 grece. latine valet qnq3. Si vis corrigere scđam sillabā sc3 trede. accipe. 200.
 et adde nouē. et diuide p. 28. et in quociēte erūt. 7. et in residuo. 13. manebūt
 et sic ē correctā. 2. dcō. Sic fili si vis corrigere terciā dictionē sc3 iota. accipe
 300. et adde. 9. tūc totū aggr. gatū diuide p. 28. et i quociēte habebis. 11. et
 post diuisionē manebit qđ designat hec dictio iota. Sill. etiā p. alijs dcōib3
 corrigēdis opabie. vt p. q̄rta desep. accipe 400. addēdo. 9. et totū diuide
 p. 28. quotiēs. 1. et p. 204. et residuū erit. 17. quarta dictio sic age i oib3 dic-
 tionibus corrigēdis. Si autē vis corrigē dcōnes scđi vsus sc3 dena viginti
 suppone primā esse correctā sc3 denā q̄ valet tm̄ sicut. 10. post adde eādem
 sup se. seipsam sc3 dictionē. decē ad decē. et veniet. 2. dictio scđi vsus correctā
 sc3 viginti. Si vis hīc terciā dictionē scđi vsus sc3 duo. tūc adde. 10. ad p̄orē
 sc3 vigint. Et qz crescit pductū vltra. 20. qz. 30. erūt. subtrahē g. 28 a. 30. et
 manebūt. 2. terciā dictio scđi vsus. Et sic i alijs dcōnibus scđi vsus agere
 debes et p̄babis oēs dictioes scđi vsus. Ratio at̄ qre in correctura primi
 vsus addit nouē ad centenarios. quia cum Christus natus fuit. erant nouē
 anni elapsi de ciclo solari versus aditias nouē si vis cognoscere verum.

Canon de ciclo solari quolibet anno inueniendo

Cū at cīclū solarē scire voluer' cētenarios annoꝝ dñi transactos numerā p
mēbra digitoꝝ icipiēdo ī pmo mēbro .et fua articulū siue mēbrū vltimī cēte-
narij post hec nūera p digitos pmiū versum scz ꝑethavigint locādo .ī quo
libet mēbro vnā integrā dictionē quousq; pueneris ad articulū signatū et
hec dictio q̄ ibi ceciderit oñdet tibi annū cicli solarē ad illū cētenariū. Attē
si vsus deficiet ī cētenarijs resumēdus ē a principio donec tetigerit cētenariū
vltimū postea vt prius nūera p digitos articlōs ānoꝝ ad qs vltra cētenarios
vis expiri de ciclo solari scz locādo ī pmo mēbro indicis decē .ī scdo vigint .ī
tercio triginta .7 sic pnter tūc fua mēbrū articloꝝ ī ānis supfluis .7 tūc nūera
ad idē mēbrū scdm vsū scz dena vigint .et di . tio supuenies .ad articulū si-
gnatū oñdit ciclū tibi ad illos ānos articuloꝝ .tūc iunge ānis cētenarioꝝ ad
ānos articuloꝝ .et si aliqd vltra supfuerit vltra cētenarios et articlōs .adiunge
et a toto collecto subtrahē .28 . quotiēs poter' et illd quod remanet erit tibi
ciclus solarē ad annū tuū .ppositū ¶ Autor ī ista lra pōit Canonē 7 modū
inueniēdi et calculādi Ciclū solarē quelibet p cuius canonis exēplo .vt ī iunior-
ribus Canon iste resolutior est 7 modus īueniēdi ciclū solarē leuior / capia
exemplum ad annū domini .1507 .currentem .sic de omnibus praribus ī
hoc Computo agēdis .Cum itaq; ad annū .1507 .currentē ciclum solare
inuenire volum⁹ pmo sciāt annus dñi currēs et est .1507 . Scdo oportet cō-

scribere quot sunt centenarii in illis annis. et patet quot sunt quindecim qd
patet quia in mille annis sunt centenarii decem et iterum sunt quinqs. Et sic
in summa sunt quindecim centenarii. Tercio numerum centenariorum nume
rabo per iuncturas digitorum intus et extra numerando. incipiendo a primo
articulo indicis. Et finaliter numerus istorum centenariorum terminabitur
in prima iunctura secundij digiti quam iuncturam signabo creta aut alij re alia.
Quarto numerabo versum deferuiem centenarijs scz penthavigint. ad qua
libet iuncturam ponendo vnam dictionem deferuiem centenarijs. hanc tri
dictionem quoqz no oportet ponere ad aliquam iuncturam quia ipsa vel
in proposito signat sed ponitur causa metri. Et si versus defecerit repetendus
est. et scdo numerandus est. Et si tercio defecerit iterum repetendus est vt in
anno corrente accidit. et cum tercio versum repeto veniet ista dictio pen
thavigintib. ad primam iuncturam secundij digiti que designat. 25. quinqz q
scribam extra in tabula. Quinto pro articulis in annis Christi currentibus
nihil oportet querere quia nullus articulus est in eis. Si tamen aliqui arti
culi essent in annis Christi currentibus oportet eos numerare per membra
digitorum et agere sicut dictum est de centenarijs. dicendo. 10. 20. 30. 40. 7c
Et post membrum signati quantum designat. Sexto considerandi est si ali
quid residuum fuerit ultra numerum centenariorum et articulozum. vt in p
posito. septem anni adde illos. 7. annos ad viginti quinqs. et tota summa erit. 32
Et quod tibi pronuerit infra. 28. hoc ciclus solaris esset. Septimo qz nu
merus productus. et additione excedit. 28. subtrahenda sunt. 28. quoniam
tot sunt anni ciclus solaris. Et subtractione facta manebunt quatuor qd re
siduum manens post subtractionem signat qz Anno domini. 1507. corrente
pro ciclo solari habebimus quatuor. Et similis praxis in alijs fiat

Si vero inepta tibi fuerit Subtractio tunc vide quot articuli fuerunt in toto collecto immediate ante subtractionem illos quere per secundum versus utriusq. addendo residua annorum articulorum collectorum. Si quod fuerit residuum ad illud annum de quo scire velis etiam adde et patebit tibi cycl⁹ solaris.

Autor ostendit alium modum quomodo cycl⁹ solaris inueniri debet pro his qui nesciunt artem Algoristicam ut subtractionem quando scilicet a numero correspondente centenarijs et a numero correspondente articulis. Et cum residuo addito si hec summa trium numerorum addita excederet. 28. ut anno 1507. currente est. 32. Et nesciret aliquis subtrahere. 28. a 32.

Canon quomodo inuenitur Cidus Solaris.
Si quis nesciret Subtractionem

[illegible]

Canonē precedentē. Secūdo oportet scire quid correspōdet pro articulis. Et
 isto anno nihil correspōdet. Tercio oportet scire quot sunt anni residui, et
 sunt. 7. Quarto omnia ista addi dñt simul vt. 2. 5. cum septem et erit summa
 32. Quinto debeo cōsiderare quot sunt articuli in ista summa. 32. Et patet
 q̄ tres. Sexto numerabo illos articulos per tria membra digitorum. et ve-
 niet numerus ad terciam iuncturam indicis. et signare oportet membrum
 Septimo debeo numerare scđm versum qui deseruit articulis et videre qđ
 correspōdebit de vsu scđo illis articulis. Et patet q̄. 2. Octauo qz i summa
 residuū fuerit. adhuc addo illa duo ad priora. 2. Et sunt. 4. patz igitur q̄ āno
 1507. ciclus solaris est duo qđ etiam iunctum est per Canonem p̄cedentē
 Aliud exemplum anno domini. 1482. currente totum collectum fuit. 35.
 cōsidera quot sunt articuli. et sunt tres quos cum numero per digitos. Et
 versum scđm deseruentē articulis venient. 2. Et qz i summa adhuc sunt. 5
 addo. 2. ad. 5. et erunt. 7. qui numerus. 7. designat ciclum solare. Anno
 domini. 1482. currentem

Capitulum Sextum de littera dñicali. Et quomō annus est duplex. Cōmunis et Bisextilis

In uento autem Cielo solari littere dñicales sunt inueniende que per totū
 ciclum solare cōcurrunt quarum sunt septem in numero scz. a b c d e f g.
 Vnde totus annus currit per has septem litteras ita q̄ i quolibet die erit
 vna littera et post vltimam redit prima et ex his litteris septem. Erit vna sp̄
 littera dominicalis que omni anno variatur. Et alie l̄t̄e sunt f̄uiales s̄m
 ordinem alphabeti. Post q̄ autor diffinit ciclum solare. et dedit Ca-
 nonem quomodo inueniendus est quolibet anno. Jam consequēter deter-
 minat de littera dominicali quid sit. et quot littere possunt esse dominicales

Notandū q̄ littera dominicalis diffinitur sic. Est littera per quā cogno-
 scitur quis dies sit dominicus. et quis dies feria. littera em̄ que est dñicalis
 dominicam diem representat. Et alie sex scđm ordinem alios dies septiane
 ostendūt. vt si a littera a si aliquo anno esset littera dñicalis b signabit feriā
 scđam. c feriā terciam d feriā quartā. e feriā quintam. f feriā sextam. g
 sabbatum indicabit. dicūtur autē littere dominicales nō omnes iste littere
 vno anno essent littere dominicales sed ideo quia scđm successiōē ann̄. ex
 quelib. illarum p̄t̄t fieri littera dñicalis vt dēcebitur infra circa
 Canonem quomodo littera dominicalis quolibet anno sit inuenienda

In quibusdam quoqz annis littera dominicalis bis variatur et scđm
 hoc annus est duplex scilicet Cōmunis et Bisextilis. Cōmunis annus est
 ille qui continet et habet. 365. dies et sex horas et illorum annorū sunt tres

Ex his hinc 18 dñs annus q̄ de iud amōrū quādam ē cōm̄s a quibus Bisextilis

In quibus semel littera dominicalis variatur scilicet primus post bisextilem. secundus post bisextilem et tertius post bisextilem. bisextilis vero annus est qui habet. 366. dies et in isto anno littera dominicalis bis variatur et bene cognoscitur per versus sequentes

Bis e dit ei bas gri fo nes dic bo na
gri fe di ei bus aug for e dus cib au gor
fi ed oc ob au.

Autor in ista parte propter maiorem declarationem dicendorum ostendit tria. Primo ostendit quod annus est duplex quantum sufficit. ad propositum scilicet annus communis et annus bisextilis. Secundo ostendit quod littera dominicalis in anno bisextili bis variatur. Tercio ponit versus per quos littera dominicalis habet inveniri. **M**otandum pro tertio autoris intellectu quod annus est duplex scilicet annus communis qui constat ex. 365. diebus. et sex horis que sex hore collecte per quatuor annos faciunt unam diem naturalem que constat ex. 24. horis. alter autem est annus bisextilis qui continet. 366. dies. Ratione horarum collectarum per tres annos communes et quartum bisextilem. Et illa dies superflua ultra annum commune imponitur in februario propter hoc quod pauciores habet dies quam alter Mensis geminando. et bis numerando illam syllabam triu triu aut math math. ut dicetur inferius

Motanudm etiam ad Sciendum in quo anno sumus post bisextilem aut in anno bisextili talis assignatur doctrina. primo sciendus est annus Christi currentes. quem vis scire si est bisextilis vel primus vel secundus vel tertius post bisextilem. secundo eundem annum quem examinare vis si est bisextilis vel quotus post bisextilem diuide per quatuor et numerus remanens post diuisionem ostendet tibi quotus est annus post bisextilem. Si autem nihil remanet annus iste de quo queris est bisextilis. **E**xempli gratia. Anno domini 1507. currente volo scire si est annus bisextilis vel quotus post bisextilem diuide predictos annos scilicet. 1507. per. 4. Et primus quotientis diuisionis erit. 3. Secundus numerus quotientis in diuisione tali erit. 7. Tercius numerus quotientis in diuisione erit sex. et in fine manebunt tria. Annus ergo currentes. 1507 est tertius post bisextilem. &

Si per bis binos domini diuiseris annos

Quod fuerit supra bisexti sit tibi summa

Quo nil inuento nec plus nec minus esse memeto.

Canon et Praxis quomodo quolibet anno Littera dominicalis sit inuenienda

Cum autē litteram dominicalem alicuius anni scire volueris et alia requisita ad predicta scz concurrentes anni primā feriā cuiuslibet Mensis festa mobilia et alia multa tunc numerā predictos annos cycli solaris per digitos q̄ vsqz volueris et tunc scriba articulum illius anni cuius lram queris tūc numerā istum versus. *Griffedit* pro quolibet membro cōputando vnam syllabam et que terminatur in mēbro signato hec ostendet litteram dominicalem illius anni capiēdo litteram dominicalem de ordine litterarū in alphabeto.

Autor iam docet inuenire litteram dominicalem quolibet anno pro cui⁹ in uentione supponendū est q̄ in istis membris predictis deseruiētib⁹ lris dominicalibus quolibet anno ponunt. 28. sillabe extēse per vnum cyclū solarē qui continet vt dictum est superius sic q̄ primo anno cycli solaris deseruit prima sillaba scz *Griff* scda sillaba. scdo anno vt ea est sic consequēter quādo itaqz aliquo anno in inquirēdo litterā dominicalem i aliqua sillaba euenerint due littere de illis septem tunc sunt due littere dominicales et annus ē bisextilis vt illa sillaba *Griff* est g et f. *Silt* in illa sillaba has est b et a sic *silt* est in alijs.

Exemplum de inuentione littere dominicalis ad Annum domini. 1507. currentem primo oportet me scire cyclum solare eīndem anni currentis et ex prari precedenti est quatuor. Scdo numerū cycli solaris scz. 4. nūterabo per membra et iūcturas digitorū incipiendo ab indice et numerabo. i. 2. 3. 4. et signabo articulū. Tercio numerabo versus primū *Griffedit* vsqz ad iūcturam signatam indicis et veniet illa sillaba ci cuius litteram cōsidera scz c dico ergo q̄ littera dominicalis anni. 1507. currētis erit illa c que significabit dominicam diē d significabit feriam scdam. e. feriam tertiam et sic cōsequēter.

Esi autem fuerint due littere reperte in vna sillaba de ordine litterarū dominicalium vt in hac sillaba *Griff* s̄z f et g tūc annus est bisextilis et prima durabit per Ianuariū vsqz ad festum Mathie et scda debet imponi post festū p̄dictū et nō añ et hec scda durabit per totū añ vt p̄ p̄s̄os seq̄ntes.

Post mathie dum iungito mox feriam

Littera fit p̄ridem variatur domini ibidem

Littera mutatur sed festum non variatur *

Autor postq̄ docuit q̄ in anno cōmuni est vna littera dominicalis nūc consequenter docet quomō in aliquo anno sunt due littere dominicales aliquā pro intellectu tatus ampliori. **M**otandum q̄ autor i t̄ctu dicit p̄mū. **Q**uod in anno bisextili sunt et inueniuntur due littere dominicales prima durat a principio anni vsqz ad diē sancti Mathie Scdm q̄ autor ostendit i t̄ctu est q̄ scda littera dominicalis in anno bisextili statim post festum Mathie

*** Lra mutatur simul et festum variatur**

sic q̄ debet geminari et bis nūerari illa sillaba math dicēdo math math

C Motandum etiā q̄ omniū Computistorum est sentētia diē superfluum in anno bisextili imponendam esse in diebus february quia ipse february paucos habet dies q̄ aliquis alter mensis quia solū. 28 In qua autē sillaba february debet imponi. est diuersitas. Aliqui autē imponūt sequēti die post festum Mathie apli et geminant illam sillabā dicēdo et numerādo math math sic q̄ festum sancti Mathie celebrat̄ prima die et sequēti die imponit̄ littera dñicalis noua que durabit p̄ totum annū. Alij autem Computistę et hoc ē cōmune q̄ dies superflua imponit̄ in anno bisextili se. to. Calendas Marcij geminātes illam sillabā trum trum. sic q̄ in vltima sillaba geminata scz trū trū añ festū Mathie iponit̄ illa dies superflua versus Bisextum feste martis tenere calēde posteriori die festa colant̄ sancti Mathie **C** Motandum etiam. Quili qui imponūt diē supfl. am in illa sillaba math scda scilicet quarto die post festum Cathedre sancti Petri diem sancti Petri includēdo vt sic dicat̄ Petrum math math et illi dñt̄ versum ita habere littera mutatē sed festum nō variat̄ et hoc autor in textu tenet. Illi autē qui imponūt diem superfluum in ista sillaba trū trū. in scda geminata debent ita habere versum terciū predictū littera mutatē simul et festum intelligēdo Mathie apli variat̄

Capitulum Septimum de Concurrentibus anni inueniendis et quid sit Concurrentis anni

Littera dñicali inuēta poteris p̄ eam cōcurrentes anni inuenire. Est autē concurrēs anni numerus vltimaz feriaz et diez a proxima dñica post festū Natiuitatis Christi vsq̄ ad festū Circūcisionis dñi. includendo quos concurrentes poteris inuenire per hos versus sequentes

A nil b sex dat c quinqz d quatuor dat e

Trib⁹ f q̄z binos g monos cōcurrit in anno
In istis versibus quere litteram dñicalem et patebit tibi concurrēs anni
Si autē fuerint due littere dñicales fuerint repte in āno aliq̄ bisexti i tūc p̄ma littera dabit tibi cōcurrentes anni. et nō scda. Verbi gratia. voio scire Anno dñi. 1507. pcurrētes anni debeo primo habere litterā c in versib⁹ et videre quid significat c et dixit textus c quinqz patet ergo q̄ quinqz sunt cōcurrentes anni nostri currentis

Capitulum Octauum de duodecim mēsibus anni.

Sequitur de Mensibus annorum quoz sunt. 12. de quibus in maiori cōputo tractabitur. hic autem ipsorum nomina et numerus dierū. Et prima feria cuiuslibet Mensis inuenitur.

¶ Nota q̄ in istis versibus littere dñicales sunt A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X

Ja fe mar ap ma iu iul aug sep oc no de-
cēber. Ja mar ma iul aug oc deca tribus et
vno aliȝ triginta sed februus octovigintz

Adam degebat erga ciphos adrifex

Vnde sciendum q̃ primus versus predictorum ostendit nomina mēsum
Scōs autē et tertius numerum dierum quot quilibet mensis habet dies.
vt patet intuiti. vñ sciendum q̃ predictus versus Adam docet iuenire feriā
cuiuslibet mensis sic numera versum de ordine mensū scz. Ja fe mar. et serua
mensē cuius primā feriā vis inuenire et tūc numera predictum versum
scz Adam ad eundē articulū pro quolibet mēbro accipiendo vnam sillabā
et tunc prima littera sillabe articuli notati oñdit primā feriā istius mēsis
in respectu ad litterā dominicalē notatam que littera prius dicta debz locari
in primomembro indicis.

**Cip bri mar a phe phi nu Jul la pes ege
reg omp des**

Postq̃ autor determinauit de ciclo Solari. et de his que necessaria sunt ad
suū ppositum. et etiam de his que sequunt̃ ad ciclum solarē. Jam psequēter
incipit determinare de mensibus anni. et circa hanc determinationē oñdit
in tertu tria. primo docet quot sunt menses in āno et quot dies vsuales hz
quolibet mensis. in scōda pte docet iuenire primā feriā et diē primā cuiuslibet
mensis scz qua die incipit in aliquo anno aliq̃s mensis. in tertia parte docet
inuenire diē cuiuslibet mensis. vt si vellemus scire quoda die ipsi⁹ mensis
esset festum sancti Martini. pro intelligentia istorum ¶ Notandū ē primo
Q̃ mensis dicitur a metior metiris qđ signat mēsurare. quia per. 12. mēses
mensuramus totum annū. triplex autē est mensis quantū sufficit ad ppo-
situm scz Solaris Lunaris et Vsualis Mēsis. Solaris est spaciū tempis
in quo sol pertransit vnū signū et mouetur in vno signo. et continet. 30.
dies. 10. horas. et. 24. minuta. Mēsis autem Lunaris est spaciū tēporis
durans ab vna coniunctione solis et lune ad aliam. et hic continet. 29. dies
12. horas. 44. minuta. 3. scōda. 2. scōda. 59. q̃rta. quorū mensū lunariū in anno
solari. aliquando sunt. 12. aliqñ. 13. et de his duobus mensibus dicef i libro
scōdo. Tertius mensis est Vsualis est spaciū temporis calendariȝ ecclesia-
sticis inscriptū et ab antiquis autorisatum. et de istis hic Autor determinat
qui mensis vsualis continetur per versus contentos in ci si io ia nus. sic q̃
semper duo versus attinerent ad vnum mensem. ¶ Notandum q̃ Autor

in textu scđo docet quō p̄m^o dies alicui⁹ mēsis aliquo mō debeat iuentri. vt
 Anno dñi. 1507. currente. si volumus scire primā feriā Aprilis qua scz die
 incipietur Aprilis nō qm̄ erit cōiunctio Aprilis sed in qua die erit principii⁹
 Aprilis. an dñica vel feria scđa vel sexta. et ē canō. et modus iste primo sciat⁹
 mensis ad quē vis scire eius p̄incipium. In qua die est ille mensis et sit vt
 dictum ē. scđo oportet numerare nomina mensū p̄ mēbra digitorū s̄m illū
 versum Ja se mar. tercio cum numerabis versum ia se mar. patebit q^d sillaba
 deseruiēs Aprilis scz ap veniet ad quartū locū indicis et signa locū. quarto
 numera istū versum Adā degebat vsqz ad locū signatū et considera que lra
 ibi veniet et patet q^d g. quinto considera ^{locum} tectū et habitudine quam habet g
 ad c que littera c designat litterā dñicalem. Anno. 1507. currente respectu et
 habitudine g ad c. g designat feriā quintā. concluditur ergo q^d anno. 1507.
 currente p̄incipiū enūerationis Aprilis erit feria quinta sic similitudō inqui
 ratur in alijs. ¶ Notandū q^d Autor in textu docet inuenire diē vsualē cuius
 libet mensis. ¶ Exempli gratia. si volumus scire quoda die mensis nouēbris
 sit festum sancti Martini. primo oportet in quo mense vsuali sit dies sancti
 Martini. Et patet q^d in nouēbri. scđo oportet numerare istum vsū mēsiū
 scz Ja se mar ap ma. vsqz ad Nouembzē. tercio. nūatione facta mēsiū o
 portet signare membrū et ē summitas mediij digiti quā summitatem signa.
 quarto ad illā signaturā numerabo hoc metrū ap bri mar vsqz ad mēbrū
 signatū. numeratione facta patet q^d illa sillaba omp cadit membro signato
 que designat Nouēbre. quinto a p̄incipio Nouēbris. scz omne nouēbre
 numero vsqz ad diē sancti Martini. patet ergo q^d festum sancti Martini
 est. 11. die Nouembz. Et sic in alijs agendum erit

Capitulum Nonum de Ciculo lunari quid sit cicles Lunaris et quō inueniri debet

facta determinatione Solis respectu Lune. nunc p̄tractemus de Luna de
 qua cicles lunaris p̄incipiū dicitur habere. est autē cicles lunaris mēsurā
 temporis. incipiens in aliquo die qua luna soli coniungit⁹ vel supponitur
 donec in eodem die luna soli supponit⁹ quod mō vocatur incensio. hic autē
 cicles cōtinet. 12. annos quē antiqui inuenerūt qm̄ non viderunt c̄tius solē
 in eodē die cōiungi lune nisi post. 12. ānos 7 sic cēssiones causant ciclū solarē
 ¶ Post q^d autor in precedentibus determinauit de ciculo solari et de alijs q^d
 ad ciclū solarē p̄tinere vident⁹. Jam p̄iter determinat de ciculo lunari 7 de his
 q^d ad ciclū lunare spectāt. et in isto textu principaliter duo facit. p̄mo diffinit
 ciclū lunare. scđo ostēdit annos cicli lunaris et dicit vt patet in textu
 ¶ Pro intelligētiā Autoris Magister Joānes de Sacro Busto i p̄puto
 sio maiori sic diffinit ciclū lunare. Cicles lunaris ē spaciū t̄pis incipies in

in eodem die quo luna soli coniungitur donec in eodem die iterum luna sibi supponitur
 et continet. 1. 2. annos perperetia stellarum observatores inuenerunt lunam non citius
 coniungi eodem die nisi post decursum et complementum. 1. 2. annorum. propterea quod con-
 iunctio solis et lune causant cyclum lunarem. de autem hic cyclus primo cyclus
 lunaris. ideo quod est spatium temporis in quo omnes difformitates et varietates contin-
 gentes ex coniunctione solis et lune ad statum pristinum reducuntur. secundo cyclus
 lunaris dicitur aureus numerus. et hoc duplici de causa. prima quod sicut aurum precellit
 alia metalla et mineras alias in valore sic et ille cyclus lunaris precellit omnes
 alios numeros per quos aliquid gerimus et practicamus. quod ad multa deseruit et
 valet ut dicitur inferius. secundo dicitur aureus numerus quod Chaldei qui fuerunt diligentissimi
 in studio stellarum et Astronomie inuētores hunc numerum misertur Romanis qui con-
 siderantes huius numeri utilitatem inscripserunt eum in libris suis et calendariis
 aureis litteris. nos vero cum rubro colore designamus. tertio dicitur cyclus iste de
 cenoualis. ideo quia. 1. 2. annos in sua revolutione continet. de etiam iste cyclus
 imprecus et antiquus alter autem est cyclus magnus et perfectus. ut dicitur in secundo libro

Sed iste cyclus fallit in horis. ita quod ab anno Incarnationis primo usque
 huc sex cum scribebatur. Anno domini. 1. 3. 30. quicquid dies accesserunt incensione. unde et est
 regula vulgaris luna prima in libro est quinta in celo. fallit etiam quo ad annos
 communes et bisextiles in revolutione eius. unde cum annus bisextilis est in aliquo
 anno cycli lunaris una superaddit feria. et in revolutione eiusdem non superaddit
 quod annus bisextilis non est et ideo videtur esse erroneus iste cyclus et propter hoc ci-
 clus magnus est inuentus in maiori computo quod omnia ista remouet ad quem iste
 antiquus videtur esse necessarius quem inuenire poteris per hos versus sequentes

Postquam autem diffinit cyclum lunarem et quot annos continet quia. 1. 2. Jam
 ostendit quod cyclus lunaris signatus in calendario communis est erroneus quod non
 indicat precise coniunctionem solis et lune in aliquo mense. Est enim commune per
 uerbum. et vnde computatarum luna prima in libro vel in tabula coniunctionum
 est ita quinta in celo. et habet etatem quinque dierum. et sic aureus numerus vel cyclus
 lunaris signatus in calendario non vere ostendit solis et lune coniunctionem
 Si ergo aliquis vult scire coniunctionem solis et lune in aliquo anno secundum aureum
 numerum signatum in calendario tunc sic agendum erit. quod aureus numerus illius anni et numerus
 sursum a loco aurei numeri iuncti quinquagesimum illi numerum sursum per hanc deonem
 scribentur in anno post lapsum. 1. 60. annorum ab annis. 1. 300. In quo autem composuit illi
 librum erat luna. 6. i. c. 6. non admittit aliquis quod ille error tolleratur in calendario ecclesie
 astico quod non licet corrigere calendarium sine consensu singulari prelati mittit ergo festiua
 cycli lunaris in suo loco in calendario licet non recte ostendit coniunctiones solis et lune
 Unde magister Johannes de monte regio totius Astronomie studij professor et curia ro-
 manam vocat per papam prius ut calendarium ecclesiasticum errorem professoraret. cum in urbe ro-
 bore peste lieet animas suas et vitam in manu dei premebant diebus clausit extremum.

Fila que bar go ma ri cis he nas
Sidus in octoz e lra pe as x monos: vnde
Buo duod tres trede quar quatuor de
Canon inueniendi et calculandi Ciclum
lunarem vel aureum numerum

Cum autē ciclum lunare p̄dictum scire volueris tunc cētenarios anozū
dñi transactos numera p̄ digitos et signa articulū vltimi cētenarij post hoc
numera primū versum scz fila vsqz ad membrū signatū in quolibz mēbro
ynam sillabā ponendo de p̄dicto versu. Nam tūc huius fil'abe prima lra
ōndit tibi ciclum lunare siue annū cicli lunaris ad istum articulū centenar
riorum. si vero versus in centenarijs deficiat eius initium repetatur donec
ad membrum cētenarij pueniatur postea vt prius numera articulos ānoz
domini p̄ digitos ad quos vltra centenarios vis experiri de ciclo scz locādo
in primo membro indicis. 10. in. 2. 20. in. 3. triginta. 7c ijs per oēs digitos
currendo et signa membrū articuloz in annis et tunc numera ad idē mē
brum scdm versum scz r monos et dictio superueniēs ad articulum annoz
ostendit ciclum ad p̄dictos annos tunc iunge annos articuloz cū ānis
centenariorū. et si quid fuerit desuper etiam adiunge et a toto collecto sub
trabe. 19. quotiens poteris et illud qd remanet post subtractionem ostēdet
tibi ciclum lunarem ad illum annum ad quem operatus fueris.

Postq̄ determinauit de ciclo solari. et de his q̄ sequuntur ad eū. nunc cō
sequenter determinat de ciclo lunari. Et de his que sequuntur ex ciclo lunari
3n primis proponit duos versus qui descriuunt ad inuētiōē cicli lunaris
quorum primus deseruit centenarijs. et scdō articulis vt patebit in canone

Notandū pro correctione primi versus scz fila p̄supposita illa dictiōe
scz fila cuius prima littera est f que signat. 6. si addideris. 5. habebis scdm
correctionem scz la 7 est. xi. Cui si addideris iterū. 5. veniet. tertia scilicet q̄. 7c
est autem significatio litterarum in aliqua sillaba fm locū et sitū eius i alpha
beto. vtf. est sexta lra in ordine alphabeti et sic signat. 6. q. 16. littera in alpha
beto et sic signat. 16. Est etiā sciendum quotiens in additione ipsoz quinqz
ad numerum p̄cedentē excrescunt. 19. oportet subtrahere. 19. quia ciclus lu
naris non etēdit vltra. 19. pro correctione autē scdī versus scz r monos sup
ponitur prima correctā scz. r que signat decē additur iterū decē et veniēt. 20
et illud productum excedit. 19. oportet subtrahere iterū. 10. et veniēt. 20. et
illud productum excedit. 19. oportet subtrahere. 19. et sic cōsequēter fit i alijs.

Canon Exemplaris de ciclo lunari. Anno domini.

Millesimoquingentesimo septimo currente Calculando primo in annis Christi currentibus considerari dñt cētenarij quot sunt in nūero. 7 p3 q sunt i5. scđo debet numerari. i5. p iuncturas digitor. incipiendo a p̄ia iunctura iñdicis vsqz ad. i5. et debet signari membrū. tercio debet nūerari p̄m^o. vsus scz fila cū sequentibus silabīs vsqz ad articulū signatū. Et si versus defecerit debet repeti. Quarto considerabis que est littera prima sillabe illius q̄ venit ad articulū signatū et quā iñsignificationē habet illa littera ex situ ei⁹ in alphabeto. et patet q̄ in p̄axi ista ad. i5. iuncturam veniet illa sillaba ter cui⁹ p̄ma littera est e q̄ ē. i9. littera in ordine alphabeti et signat. i9. et scribe i tabula. i9. quinto anni articuloz etiam essent numerandi p membra digitor signādo iuncturā et versus scđs qui est articuloz numerandus esset per iuncturas digitorum et quecūqz dictio veniet super articulū signatū signat annum articuloz hoc etiam scriberetur extra in tabula et adderet annis centenarioz sed hoc in presenti anno fieri non oportet quia ~~id~~ est in articulis habebūt itaqz solū. i9. pro annis centenarioz. sexto his annis centenarioz adderesi duum annoz scz. 7. et erit summatota. 26. septimo quia summa producta excludit numerū cicli lunaris scz. i9. subtrahenda sunt. i9. a 26. et subtractōe facta manent septem que representent ciclum lunare āni n̄fi. 1507. currentis

Et tamen si subtractio tibi inepta fuerit vide quot articuli fuerint in toto collecto. et illos quere per scđm versum vt prius et patebit tibi cicl⁹ lunaris addendo residuum annoz dñi collectorum. Autor ponit proximū locum inuentionis cicli lunaris pro his qui artem Algoristicam ignorāt et dicit si nō scires subtrahere summā rñdentē centarijs et articulis a. i9. tūc totam summā cū additione residui numera p mēbra digitorū et nūera scđm vsū deseruiētem articulis per membra digitorum et patebit tibi id qđ queris

Capitulum decimum de Intervallo inueniendo q̄t scilicet septimane sunt a natiuitate Christi vsqz ad dominicam qua canitur Esto mihi.

De hebdomadis a natiuitate Christi vsqz ad Esto mihi siue ad diē carnis priuij videndū est quarū cognitio p precedētia sic pōt haberi scz per cognitionem cicli lunaris qui ciclus causat hebdomadas istas. vnde semp in Aprili oportet nos nostrū celebrare Pascha qui mensis oī antiovariā suo incēdio fm annos cicli lunaris et ergo iste hebdomade scđm hoc variātur ita q̄ in vno anno sunt plures et in alio pauciores 7 sic ciclus lunare cause istarum hebdomadarum que inueniuntur per hos versus

Et heras aretra fraudula baculos edere claudunt.

Fraude diuertere gaudēs cādit anastropha: dētans

Uerunt ablatās alicēs diota blādēs eustra clemētis
per istos versus ebdomadas predictas sic inuenies numera annos. Cielū
lunaris per digitos vsq; ad annum ciei ad quē vis scire postea predictos
versus numera locādo in quolibet mēbro vnā dictionē et dictio articulo
anni ciei lunaris correspondens ostendit ebdomadas istas interualli. Ita
q; numerus istius dictionis equiualeat ebdomadis istis sed tamen hoc in
terdum fallit. Si ergo hec emitare volueris vide ad litteram dñicalem anni
eiusdem que sit et etiam ad primā litteram dictionis reperte in articulo ciei
lunaris. si tūc littera dominicalis precebit litterā dictionis in ordine alpha
beti tunc vna ebdomada ē adiungenda. Sed si fuerit littera eadem cū littera
dictionis vel post litterā dictionis tunc stabit sine additione. in anno vero
bisertili hoc idem fac cū littera dominicali secunda et non cum prima.

Autor consequenter docet Canonem et regulam quō interuallum quo
libet anno sit inueniendum et dicit tria in textu. Primo ponit 19 dictiones
quarum quilibet deseruit vni anno pro interuallum inueniendo. Secō ostē
dit praxim et modum quō quolibet anno interuallū inueniā. Tercio pōit
cautelam circa inuentionem interualli quomodo aliquando adiungitur in
teruallum adhuc vna septiana iuxta variationē sive dñicā et dicit vt pz i textu.

Pro intelligentia de cognitione Interualli

Notandum q; Interuallum a magistro Joanne de Sacro R. usto in Com
puto suo maiori diffinitur sic. Interuallū est spaciū temporis qd ē a dñicā
proxima Natiuitatis Christi vsq; ad dñicā Esto mihi. Quādo at festū
natiuitatis Christi est dominico die tunc interuallum icipit illo dominico
die et durat vsq; ad dominicā qua canitur Esto mihi. Causa autē variatio
nis interualli quolibet anno ē variatide oppositionis solis et lune ipsius
Aprilis. oportet enī in Aprilinos celebrare Pascha nostrū. in oppositide
aut prope Christus enī dominus. iuxta Eusebiū in Cronica suis et alios
doctores Ecclesie precise passus est. i oppositione Aprilis sub Tiberio. in
paratore anno imparij sui decimo octauo. et quia oppositio Solis et Lune
Aprilis quolibet anno variatur. oportet q; et festiuitas paschalis quolibz
anno varietur. et sic oportet q; et interuallum quolibet anno variatur.

Canō exēplaris de interuallum quilibet āno inueniēdo.

Cum interuallum quolibet anno scire volueris. p. rimo oportet scire Cielū
lunare illius anni ad quē vis scire Interuallū vt anno nostro currete. 1507
est septē. Secō oportet te numerare annos ciei lunaris per mēbra digitor
et signare membrum 7 veniet anno currete ciei lunaris ad septimā lunē

etiam indicia. tercio numera ad quolibet functionē vnam dictionē hec deō fraude et considera quāt sunt littere in illa dictione fraude. et p q ser signifi-
cantur ergo prima pravi ser septiane essent de intervallo sed consideranda ē cautela quā Autor ponit i textu. Et est si in aliquo anno cōtingeret q lra dō-
minicalis preccederet primā litteram dictionis que ostendit intervalū tot vna septi-
mana esset addenda. ad septimanas prima pravi inuētas et sic con-
tingit Anno presenti. 1507. currente. c em ē littera dñicalis et prima lra huius
dictionis fraude que indicat intervalum huius anni currentis est f modo c
preccedit fin ordine alphabeti addēda ergo vna septimana ad septimanas
ser prius inuētas et sic p q anno currente. 1507. p intervallo sunt. 7 septiane.

Capi. xj. de Concurrentibus Ebdomadatum

Nunc de concurrentibus Ebdomadatum dicendum est. sunt autem Con-
currentes ebdomadatum dies superflui vltra ebdomas inter natiuitatē
dñi et inter dñicā primā sequentē a q p dñicē septiane sū inchoāde cōputādo
vsqz ad dñicā. Et ito mihi quos cōcurrentes quere in versibus sequētibz.

A nil **b** vnum **c** duo **d** tres **e** quatuor **f**
quinqz **g** sex **dat**

Iste Concurrentes ebdomadatum sunt inueniende per litterā dñicā ita cū a
erit littera dñicalis tunc nihil concurret in diebus ergo incipiendū ē in die
Natiuitatis Christi cū ebdomadis intervallo. Si b vna dies concurret. si d
tres &c. Nota in anno bisextili dies cōcurrentes p scdā litteram sunt que
rendi. ita q vna feria additur cōcurrentibus scdē littere. quare sequitur q si g
fuerit littera dñicalis tunc vna ebdomada addit ebdomadis. qz g habet ser
concurrentes si tūc vna feria sup addit erit ebdomada itēgra et tūc ebdomade
prius inuēte sunt incipiende a die natiuitatis christi cū ebdomadis quia
nihil concurret et hoc cum additione vnius ebdomade. Postqz Autor
in pcedētibz determinauit de intervallo. iam pñter docet iuenire cōcurrentes
id ē dies supfluos vltra intervallo scz iter diē natiuitatē christi. et dñicā pro
xime sequentē. & facit tria. pmo ostēdit qd sunt pcurrētes ebdomadaz. scdō pōit
vsum p quē cognoscunt tales dies supflui. tercio ponit cautelā quō iāno bi
sextili i quo pcurrat duē dñicales p quā lram dñicā debēt cognosci cō-
currentes ebdomadatum

Notandum Pro intellectu textus ampliori.

Concurrentes sunt duplices scilicet ebdomadatum et anni inter quos est
talis differentia qz pcurrētes ebdomadatum sunt dies mediantes inter diē
Natiuitatis christi et primā dominicā immediate sequentem a qua domi-
nica die inchoantur septiane intervallo excludendo talem dominicā diē q

festum natiuitatis Christi includendo Concurrētes autē anni sunt dies mediantes inter dñicam primā post natiuitatē Christi et Circumcisionē dñi dñicam diē includendo et festum Circumcisionis domini excludendo

Capitulum duodecesimum de festis mobilibus inueniendis.

Sequitur de festis mobilibus quorum sunt quinqz scz. Septuagesima Quadragesima Pascha Rogationes et Penthecostes. dicuntur mobilia quia omni anno variantur et mutant. est autē septuagesima festum qd continet 70. dies qd celebramus inqz pro. 70. annis in quibus filij israel capti fuerāt a Pharaone in egipto. Quadragesima autē est festū qd celebrat. sicut Christus ieiunauit. 40. diebus super terrā ambulauit Rogationes autē ē festum qd celebramus ante festum Ascensionis Christi sicut Christus ascendit in celū Penthecostes est festū qd celebramus sicut Christus misit spm sanctū discipulis suis initia quidē festorum predictoz patēt per hos versus

† festū quod
hic autē 26us
et 26us ad m^o

Quinqz dant li mar ag dor al ba geor io han sta

Sex dant vin cen ti ca na lis phil et zoph ma

Septem dant le lu iunge pril^m han sta ri e te

Octo dant ag dor am tis et zoph qz pede

Nonem dant tica dria ti et rie li boni

Decē iunge gregori ge or pede pacerini

Predicta festa in versibus predictis sic inuenies. vide primo quot sunt septimane ante carnis priuū vel pro intervallo et serua versum qui incipit a numero septimanarū tunc prime due sillabe de versibus. Si si io ta nus. reperte in hoc versu ostendunt tibi septuagesimā et scde sillabe quadragesimā 7 cēqz pasce et sic deinceps. Istō autem viso et cognito loca litterā dñicalem tali modo scz locando a in primo mēbro indicis. b. in scdo. c in tercio. et sic cōsequenter tūc cōsidera locationē littere dñicalis illius anni et semper sume sillabas festiuitatū primas in predictis versibus istius anni incipiendo i pmo mēbro indicis et numera vsqz ad litteram dñicalem anni prius locatam incipiendo in primo mēbro prelocato et quecunqz sillaba ostendit festū cui primā sillabā accepisti. Consequenter autor i textu determinat de quibsdā festis et obseruantijs festiuitatum quorū cognitio est necessaria ad vsum ecclesie et ad officia diuina a sanctis patribus instituta pagendo. Et talia festa sunt duplicia. aliqua dicuntur mobilia. et aliqua dicuntur fixa vt dicet inferius.

† agt
m^o bay
h^o d
m^o bay

Motandum pro intellectu Textus. Quod festum mobile est quod non habet certum locum celebritatis sue in calendario sed secundum diversitatem et variationem oppositionis lune et solis Aprilis variatur et diversificatur quia enim in oppositione Aprilis pascha nostrum vel prope pascha nostrum celebramus cum Christus dominus in oppositione Aprilis passus est. non tamen celebramus pascha nostrum in oppositione Aprilis precise sicut iudei eorum pascha celebrant. ne videamur iudaizare immo aliqui pascha iudeorum et nostrum magna distantia distant. ut patet in tabella magistri Joannis de Monte regio. in calendario suo. dicunt autem festa mobilia per tanto etiam quia festa mobilia semper incipiunt die dominica. et quia non semper eadem littera dominicalis existit sed quolibet anno variatur. Et per consequens etiam ista festa mobilia dicuntur. ratio tamen prior est melior que dicit quod ista festa variantur quolibet anno propter oppositionem Aprilis circa quam pascha debet celebrari. Sunt autem festa mobilia quinque tamen addunt alia. ut festum Corporis christi. et Adventus. scilicet Quinquagesima et Sexagesima. et festum Ascensionis domini. sed ista sunt minus principalia et sequuntur variationem primorum quatuor.

Motandum etiam quod primum festum mobile dicitur Septuagesima quasi spacium temporis continens. 70. dies. et dicitur a septem et quingentos decem quasi tempus continens septies decem. Et incipit septuagesima dominica qua canitur in missa Circumdederunt me dolores. et determinatur in octava Pasce quando canitur quasi motu geniti in missa. Et duplex alia. quia iam fuerit iudei perfecte liberi in septuagesimo anno. In vi. tamen Pasce canitur unum alia ad denotandum et significandum quod nondum perfecte erunt liberi a captivitate pharaonis et habitatione in deserto deponitur autem in septuagesima cantus leticie illa. et Te deum laudamus. ad memorandam misericordiam iudeorum quam habebant in deserto post exitum de Babilonia errabant in silvis per 70. annos. propter malitias eorum. Computatur autem Ecclesia. 70. dies. per 70. annos dicitur accipiendo pro anno. Quod autem iudei in egipto et etiam interim quod manebant in deserto varias angustias passi sunt memoratur David propheta in psal. dicens. super flumina babilonis. illic sedimus et fleuimus dum recordaremur syon. et iterum in salicibus suspendimus organa nostra quomodo cantabimus canticum domini in terra aliena.

Secundum festum mobile est Quadragesima. Et dicitur a quadra quod est quatuor et quingentos decem et est tempus 40. dierum in quo Christus ieiunavit nobis datus exemplum quod et nos ieiunare debemus. 40. diebus ut pro peccatis indulgentiam consequimur unde et legitur in Evangelio. Cum ieiunasset Ihesus quadraginta diebus et noctibus postea esurivit.

Tercium festum mobile. et est pascha quod interpretatur transitus cuius Ecclesia memoratur quia tunc iudei siccis pedibus transierunt per mare rubrum ex egipto sic et Christus dominus transiens per passionem suam transiit

ad patrē postea in celū et nos transire debemus a vicijs in virtutem.

Quartū festū mobile est Rogationū tūc enim ecclesia pcesiones facit orando deū. vt deus fructus terre cōseruare velit ad hominū merita. et etiā tūc oramus pro gratia dei vt spiritū sanctū acciperemus. **Ultimū festū** mobile ē festū Penthecostes qd ecclesia celebrat cū christus dñs spm sc̄m misit discipulis. dñ aut Penthecostes a pentha qd ē quinqz et costē decē q̄si quinquies decem. Et dicit Penthecostes quasi tempus. 50. dierum a festo pasce vsqz ad diē Pēthecostes. quo christ⁹ misit spm sc̄m i discipulos suos.

Canon de festis mobilib⁹ quolibz āno inueniendis.

Exempli gratia volo scire ad annū dñi. 1507. currēte festozū mobilū qnqz initia vt septuagesime et aliozū oportet generalit̄ duo p̄scire scz litteram dominicalem eiusdē āni et interuallū. specialiter aut oportet scire quinqz. p̄mo oportet locare festū dñicāle in iūcturis indicis sic q̄ a in p̄mo membro b in sc̄do c in tercio. et sic p̄nter vsqz ad litteram que ē littera dñicalis tali āno sc̄do debet signari membrū in quod cadit littera dñicalis. tercio debet considerari que dictio rep̄ntat interuallū et quot habemus p̄ interuallo vt āno currēte littera dñicalis ē. c. et ponit in tercio mēbro indicis et interuallum est septē. quarto c̄portet numerare sillabas deseruiētes alicui festo mobili a principio indicis vsqz ad locū littere dñicalis vt anno currēte ille sillabe .le. lu deseruiūt septuagesime iunge quadragesime et sic p̄nter. quinto que ergo sillaba de .Li si io ia nus t̄git locū littere dñicalis erit p̄ncipiū septuagesime et que sillaba de sc̄dis vt iūge t̄get sitū littere dñicalis erit p̄ncipium quadragesime sic et de istis festis pasce Rogationū et Penthecostes. dicēdū erit autē p̄ncipiū itaqz septuagesime āno currēte. dñica diē autē i illa sillaba men bri pur. Ratio autē istius quare isti versus incipiunt a quinqz quo ad infra et nō extendunt vltra decē quo ad supra qz minus nūerns interuallū ē quinqz. et maximus decē. ideo vsus incipiūt a quinqz ⁊ terminātur ad decē.

Capitulum Tredecimum de festis fixis

De festis fixis anni declaremus in quibus ferijs sunt celebranda. Sunt enim festa fixa que omni anno sub eodem tempore celebrantur licet serie mutant et variantur. Causa istius est qz in o mni āno sunt. 52. septimane et vna feria que causat istam alterationem supra se sunt etiam omni anno superflue s̄e hore que in quatuor annis faciūt diem naturalem. et hec est causa quare sp̄ post quatuor annos vnus dies additur. i anno bisextili. Si enim hec dies nō superadderetur cōtingeret q̄ post septingentos annos et 28. annos festū Natiuitatis christi ad mediū estatis perueniret. Et hoc idē intelligendū est de alijs festis scz festo sancti Iohannis baptiste adhuc tñ anni variant p̄ q̄a festū Natiuitatis christi erat in medio hyemis. tūc aut cū scribebat. 1330.

mediū hyemis distabat per. vñdecim dies a festo **M**atuitatis christi. vñde
 patet q̄ centū. et viginti anni vnā diē faciūt naturalē que nūc nō superaddit̄
 quia si sup̄ adderet̄ tunc annus staret sempiternē cū motu soli: sic q̄ iunq̄
 variaret̄ patet etiā q̄ propter hanc diē que nō superadditur. si mundus
 deberet stare per. 21840. annos **M**atuitas christi ad mediū estatis perue
 niret qd̄ tñ **T**heolog. s̄cē nō cōcedit̄. Jam de istis satis dictū est redeam⁹ ad
 propositū. ¶ Postq̄q̄ autor determinauit de festis mobilibus quomodo
 sumunt̄. et quō inueniūt̄. Jam p̄ster determinat de festis fixis sanctorū
 quo sc̄z diē celebrari dñt ¶ **N**otandum pro intellectu textus. ¶ **A**utor in
 textu ponit ista festa sanctorū de quibus hic fit mentio. nō ideo dicuntur fixa
 festa q̄ eodem diē semper celebrabuntur variant̄ enī quolibet anno s̄m va
 riationē litterarū dñicalū. sed dicuntur fixa quia sp̄ sub eisdem ijdibus nonis
 et calendis celebrant̄. vt festū **C**onceptionis **M**arie semper celebratur festo
 ijdus **D**ecēbris. et sic de alijs vt in calendario clare aspicitur ¶ **S**cōm qd̄
 ponit in textu est. ¶ in quolibet anno sunt. 52. septimane et vñ feria ⁊ vn⁹
 dies et sex hore superflue. que hore superflue in quatuor annis faciūt diē
 naturalem. et iste dies superflus in quarto anno imponit̄. et est annus bis
 sextilis vt dictū ē añ. Si enī iste dies nō imponeret̄ q̄ in. 728. annis festum
Matuitatis christi veniret ad tps̄ estatis. et festū scti **J**oannis baptiste ad
 mediū hyemis quod esset maximū scādālū i ecclia dei. ¶ at hoc ptingeret
 in. 728. añis. vt dicit in textu q̄ si. 728. anni diuiderent̄ p. 4. q̄ nūer⁹. 4. si
 gnat annū bisextilē q̄ ē post tres ānos cōnes sc̄z post. 365. dies. et sex horas
 tūc i quociēte erit quātitas. 182. dieꝝ q̄ ē q̄ntitas añi tot enī dies adduntur
 in. 728. añis s̄z q̄ interponit̄ i. 4. āno i februario tūc hoc nō ptingit dicēdo
 trū trū. vel geminādo math math. ¶ **T**erciū qd̄ ponit i textu ē. ¶ h̄ super
 addit̄ dies sup̄flua i. 4. āno vt bisextili. nihilomin⁹ tñ solstitiū hyemale circa
 festa **L**ucie. Et solstitiū estiuale circa **V**iti variatū ē a suo loco vñ p. 12. dies
 cōplete **C**hrist⁹ enī dñs nat⁹ ē i solsticio hyemali sole p̄cise intrāte cap: ⁊ ip̄o
 ascēdēte ⁊ **J**oānes baptista nat⁹ ē sole p̄cise i solstitio estiuale et ip̄o sole in
 trāte i cācrū a festo at̄ sctē **L**ucie vsq̄ in diē i quo celebram⁹ festū natiuitatis
 christi ist̄ dies p̄p̄e. 13. vñ et dicit autor q̄ si m̄dus staret. 21840. ānos festū
 natiuitat̄ christi veniret ad mediū estatis. ⁊ festū **J**oānis baptiste ad mediū
 hyemis. Alij tñ dicūt q̄ h̄ ptingeret. 20400. añis. alij. 24044. annis. alij in
 21880. añis. oēs tñ cōputit̄ cōcordāt q̄ h̄ fieret i. 21840. añis q̄ h̄az rerū
 ē cupidus legat̄ p̄putū phisicū maḡi **J**oānis de sacro **B**usto ¶ **C**onclu
 siue q̄rtū habet ex textu **A**utor. ¶ si i āno quē vocam⁹ bisextilē si n̄ adderet̄
 4. āno dies tūc. 728. tūc festū natiuitat̄ christi veniret ad mediū estat̄ ⁊ fe
 stum scti **J**oānis bap. ad mediū hyemis immo adhuc si mundus deberet
 stare. 21840. annis et ille dies adderetur. eque bene festum **M**atuitatis

veniret ad tempus est astro miedū. et festū sancti Joānis baptiste ad mediū
hyemis sed qz omniū Astrologorū et Theologorū est sentētia in isto mil-
lenario septimio cessabit motus celi. et stellarū qui est causa generationis in
mūdo inferiori. mūdos quidē manebit sed motus celi et stellarū qui ē causa
generationis rerū cessabit. vñ et Paulus scripsit qz nos sumus in quos
fines seculi et mundi devenit: posito at qz vixerent homines in mūdo sū fide
christi oporteret fieri cōciliū. et de cōmuni cōsensu ecclesie hec reformare. Et
omnia ad statū pristinum et verū ordinare

**Sequuntur metra p que inveniuntur festa fixa san-
ctorum totius anni**

A vin er gre geor barn six rus lāp feueri eli
Bo vin mar cel doro phil af aug gal brie
barba nati Cir val ppe bene ap marc ia vine
sump decol steph Bā pas paul bri cath crux
fran lucas om nico lu io Est pur got flor
vr vith peth marg lau bartho crux mathei
aut thome Fab epi bla math gerd vita egi
nat mau mich con Bor ag ma io lul post
mag ier vnde si mart catherine.

*Cum in quibus feriis festa fixa inuenire volueris. videas primo in quo vsu
habet hoc festū. Nam istius versus prima littera ostendit feriā in respectu ad
litteram dominicalem et similiter omnia festa in illis versibus posita*

*Autor cōcludēdo de festis fixis. ponit regulā et canonē de festis fixis inue-
niendis. vt clare patet in textu*

Canon et regula exēplaris de festis fixis inueniēdis.

*Cum aliquod festū fixū inuenire volueris quo dicrit anni an dñica scda vt
tercia feria. primo scias lram dñicā. Scdo cōsidera vsū in quo ponitur
lra dñicalis. tunc omnia festa signata in illo versu in quo ponit lra dñicalis
erūt dñica die. et sic fm litteras succedētes pc st litterā dñicalem omnia festa
fixa numerabis. vt Anno. 1507. Littera dominicalis ē c cōsiderabis terciū*

versum qui incipitur. *Et ista festa fixa signata in tercio versu erūt dñica die*
vt Valentini Apolonie Marci euāgeliste. ad vincula Petri. et qz. d. designat
seriam scđam anno predicto omnia festa signata in versu qui incipit. a. d. erūt
seria scđa. vt pñce. cōuersionis Pauli. inuētio sancte Crucis. francisci oim
sanctorum. Et sic etiā in alijs ē intelligendum

Capitulum Quartum decimum. de Aduentu dñi.

Aduentus dñi qui aliquo modo videtur esse festum mobile. Si ergo volueris
scire initium eius scias quoniam. b. c. d. sunt littere dñicales tunc Aduentus domini
venit dñico die ante festum sancti Andree. Si vero littere dñicales fuerint. a. g. f.
tunc Aduentus domini erit in dñica proxima post festum sancti Andree sed si e
fuerit littera dñicalis tunc aduentus dñi eodem die solet esse sed tunc festum sancti
Andree transponitur in seriam scđam. Et aduentus dñi celebratur hoc die.

Andream capit b c d sed a g f aufert

Remouens sanctum solet illic ponere christum

Canon de Aduentu domini

Postquam autor determinauit de festis fixis et mobilibus. Nunc prout deter
minat de quadam celebritate ecclesie de aduentu dñi quod est quoddam tempus
institutum a beato Petro. et quasi mobile in quo ecclesia memoratur incarna
tionem. et aduentum dñi in carnem. in quo christiani dñi singulariter inseruire
religionem. vt dignos et paratos se efficiant illius gratie quam Christus dñs con
tulit per natiuitatem suam pro salute nostra quod autem sciat initium aduentus facili
doctrina datur in tertio generaliter tunc sciatur inceptio aduentus per hunc usum
infallibiliter aduentus dñi sunt solennia anni unde sanctus linus fuit scđus papa
post beatum petrum cuius festum celebrat proxima die post festum sancti Catherine
Et sic proxima die dñica post diem sancti Linus fit initium Aduentus dñi

Capitulum Quindecimum huius primi libri. In
quo determinatur de diebus Mosis et Calendis

In sequentibus versibus inuenies dies Mosis et Calendas. primus enim
versus ostendit initia dñorum Marci Junij Julij et Octobris. scđus et terti
versus ostendit initia Calendarum

Mar ma iul oc qnto medij reliqs loca terno

Ja ma iu iul aug mar oc decē initium minimi dab

Sz alios intra sz februius iul bis recitabit (extra

Primus versus docet initia Iduū et nonarū inuenire ita q̄ in q̄nto mēbro
medij digiti initū est idus marci maij iuli et octobris. s̄ initia aliorū mēsiū
sunt locāda in tercio mēbro cuiusdē medij digiti. sed scōs et tercius vsus ostē
dunt initia calendaz ita q̄ Ianuarius Julius Maius Augustus Marti⁹
October et Decem̄ber sunt ponendi extra oīa mēbra minoris digiti sed sc̄s
omnibus mēbris et clusis. S̄z alij q̄tuor mēses. sc̄z Aprilis Septēber Juni⁹
et Nouēber sunt locādi in vltio mēbro exteriori minimi digiti s̄z i februario
in exteriorib⁹ mēbris nihil ē recitandū. ita q̄ in quinto mēbro minor⁹ digiti
initium calendarum februarij incipiat. ¶ Consequēter Autor i fine bui⁹
primi determinat de idibus nonis et calēdis. sciētia cū horū ē necessaria in
litteris cōsignādis. et in festis sanctorū celebrandis. vñ scdm̄ idus nonas ⁊
calēdas festiuitates sanctorū in calēdario sunt assignate ¶ Pro intelligētia
itaq̄ generali. Notandū. q̄ vt scribit magister Joannes de Sacro Busto
in cōputo suo magno q̄ romani mundi crūtes dñi mēses anni triplici diui
sione quo ad eorū dies distinuerūt quosdā cū dies calēdas dicebūt quosdā
nonas. et quosdā idus. ¶ Calēde interstānt quasi vocāde duplici de causa
prima q̄ in principio calendarū apud p̄sice religionis vsu pontifex aut
sacerdos solebat locū altū ascendere et volēs nūciare quotta est luna eadē die
vel principiū mensis vel etiā festiuitates celebrādas clamabat sic i loco alto
existēs pluries calo quasi diceret voco vos venite. et audite etatē lune
vel principiū mensis vel etiā festiuitates deoz quas i isto mēse celebrabitis
et sic illa dies in q̄ hoc fiebat dicte sunt calēde q̄si vocationes. scda causa q̄re
dicunt calēde Romani cū cū domina bant toti mūdo instituerūt vt in p̄s
cipio cuiuslibet mēsis Rome celebrarent nūdine. q̄ ergo hoīes venientes
ad nūdinas nesciebāt principiū mēsis. ideo semp̄ prima die prece turrim ⁊
locū altū ascēdebat et toties clamabat calo quot dies restabant vsq̄ ad diē
in quo voluerūt incipere nouū forū clamabat calo. si sexta die clamabat series
calo. Et sic calēde dñr quasi vocande. et q̄ prece pluries clamabat calo ad
illam pluralitatē dicte sunt calēde in plurali nūero. vel etiā vt dicit Isidorus
dicte sunt calēde q̄si colēde q̄ antiq̄ diē et principiū cuiuslibet mēsis celebra
bāt et colebāt qd̄ et adhuc gēs iudayca obfuit vt totius mēsis seq̄ns eēt cis
felix et p̄speratus. Idus at p̄ls nūci feminini gñe. t̄rte declinationis
idus iduū idibus sunt dies certi in mēse. Et dicunt q̄si diuisio ⁊ his diebus
mercatores diuidebant a nūdinis q̄ durabāt a nonis vsq̄ ad idus vel etiā
vt dicit Isidorus Idus dicunt ab hedus id est caper q̄ istis diebus p̄sice
etatis viri epulebant et comestatiomb⁹ insitebāt ¶ None sunt dies in q̄bus
nūdine celebrabant. Et dicunt none quasi noue q̄ tūc nouū forū erat vel vt
dicit Isidorus ¶ None dicuntur a nundinis quia tunc nūdine incipiebāt.

¶ Si ergo Calēdas nonas ⁊ idus scire volueris alicuius mēsis tūc nūera

versus de. Et si io sanus. tali mēsi deferuētes. in quō mēse hoc scire volueris incipēdo in summo mēbro pollicis scz in Gamut trācurrēdo oēs digitos intus et extra quousqz ad sillabā ad quā scire volueris quē articulū nota Si vō hic articul⁹ fuerit añ pncipiū idus illius mēsis qđ videri hz i vsibus pcedētibz. scias q illa dies aut erit idus aut nonas. Si vō ceciderit. post pđictū initū idus scias q illa dies erit calēdas seqntis mēsis. Si vō sillaba ceciderit añ initū iduū tūc nūera ab initio idus vnū duo tria vsqz ad mēbrū signatū mō retrogrado donec puenieris ad articulū signatū sub octo tūc habebis quotta sit idus illi⁹ mēsis. Sz si nō tāgis tūc icipenūciare post octo vnū duo tria mō retrogrado donec puenieris ad mēbrū signatū qđ ē nūc⁹ nonarū eiusdē mēsis ita tñ qz prima dies mēis excludat q nō pōt esse nonas sz magis calēdas p se eiusdē mēsis post initū idus tūc nūera ab initio calēdarū qđ videri hz in vsibus pcedētibz vnū duo tria p trario mō vt pūs vsqz ad mēbrū signatū et habebis calēdas nō eiusdē mēsis sz seqntis. vñ pz q calēde inuēte i aliquo mēse deferuēnt seqnti mēsi. Si vō calēdas oēs alicui⁹ mēsis inuenire volueris tūc nūera ab initio calēdas vsqz ad initū id⁹ ita qz initū idus excludat qz nō pōt esse calēdas seqnti mēsi. oēs at mēses habent octo idus. et martius maius iulius et october habet sex nonas sed aliq oēs habent quatuor vt patet in versibus sequentibus.

Mar ma iul oc senas reliqs dato bis duo nob

Octo tenet idus mensis generaliter omnis

Post q̄ autor p̄misit aliq q̄ necessaria sunt ad cognitionē si aliq dies v̄festi sit idibus nonis et calēdis. et p̄misit tres vsus in qbus oñdunt illaque necessaria sūt ad ppositū vt ex p̄se in vsibus dictz intelligit. Itā p̄nter autor ostēdit quō cognoscit de diebz qbuscūqz i āno si sit i idib⁹ nonis aut calēdis.

¶ Et at Cānō autoris 7 p̄aris resolutio sit ad annū dñi. 1507. currētē capiat exēplū. ad diē s. Gregorij pape cui⁹ dies ē. 12. die marcij. Cū scire volueris de die scti Gregorij pape an sit in nonis idib⁹ aut calēdis. p̄mo oportet mescire in q mēse vsuali ē dies scti Gregorij. et pz ex. Et si io ia nus. qđ ē. 12. die marcij scdo oportz mescire q vsus de ci si io ia nus ptineat ad martiū qbz sillabis marcij ptinet dies sancti Gregorij et pz q illi duo vsus de ci si adria p de co ra tur licet et ad quēlibz mēsem aliū sp ptinet duo vsus de ci si io ia nus. vt dictū ē añ. scio nūerabo vsus marcij. et locabo p̄mā sillabā eius scz mar sup mēbrū pollicis scz in Gamut et scdam sillabā scz ci i scdo membro pollicis scz are. terciā vō sillabā marcij scz us. locabo in scia iuctura pollicis scz i bini. et sic p̄nter fiat talis locatio sillabar vsqz ad diē scti Gregorij cadit ergo illa sillaba gre ex p̄ntina locatiōe sillabar in iuncturis digitor cadit in

secūm mēbrū medij digiti qđ mēbrū signabo. q̄rto cōsiderabo si sillabā grede
signās festū sancti Gregorij cadit añ initū iduū marcij. et sic cōcludēdo qđ
festū scti Gregorij nō ē i calēdis. s; aut i nonis aut i idib⁹ qz ē añ initū iduū
¶ Praxi exemplari de nonis. Si vis scire aliqđ festū qđ est in nonis vt sit
dies sancti Ambrosij in p̄mis nūera idus Aprilis q̄ idus incipiunt in scđa
iūctura medij digiti et nūera idus oēs 2 nō veniet festū Ambrosij ad id⁹ aplis
signū ergo ē qđ ē in nonis nūerabis ergo vltra nonas ad mēbrū signatū et
sic patebit tibi qđ festū sancti Ambrosij ē p̄die nonas Aprilis

Praxis exemplaris de Calendarum inuentione

Si aliqđ festū in calēdis inuenire volueris. cōsidera si silla illius diei vel festi
post initū iduū ceciderit. si añ añ initū iduū est tūc certū ē qđ nō ē i calēdis
sed si post initū iduū cecidit tūc nūera ab initio calēdarū cōtrario ordine
incipiēdo extra oīa mēbrū minimi digiti vel i septio mēbro eiusdē digiti vel
extra manū. Exēpli gratia. Si volo scire i die Annūctiatiōis Marie oportet
in p̄mis cōsiderare initū calēdarū ipsius Marcij p̄ illū vsū mar ma iul. nū.
merabilisq; vsus Et si io ia nus deseruiētes marcio incipiēdo in p̄mo mēbro
pollicis intus et extra trāscurrēdo vsq; illā sillabā ma. Et p̄ qđ dies Annū
ctiatiōis Marie cadit i p̄mū mēbrū auriculari siue minoris digiti. quo fctō
incipiē nūerare p̄trario ordine ab initio calēdarū Marcij et veniet ad mēbrū
signatum in illam sillabā ma que designat Annūctiatiōis Marie octauo
calēdas Marcij. patet ergo qđ dies Annūctiatiōis Marie est octauo calē
das nō marcij s; mēsis seq̄ntis sc; Aprilis ydus. tū et none s; eiusdē mēsis
in quo inueniunt. Ratio at̄ isti⁹ q̄re calēde nō sunt illi⁹ mēsis in quo inueniāt
qz initū calēdarū qđ inuenit in aliq; mēse sp̄ ē p̄ma silla mēsis deseruiens
mēsi seq̄nti. et sic oēs calēde etiā sunt seq̄ntis. ¶ Notādū ē etiā qđ i nūeratōe
nonarū iduū et calēdarū nō oportet dicere p̄mo idus p̄mo nonas p̄mo calē
das. s; dici debz p̄ senonas p̄ se idus p̄ se calēdas. rō qz p̄mo dicit ordinē
ad scđm tūc dies illa q̄ deberet dici p̄mo calēdas haberet aliū diē seq̄ntē
q̄ etiā diceret calēdas qđ ī falsū s; loco p̄mo dē p̄ se calēdas vel p̄ se id⁹ sūt
p̄ senonas. sic etiā cū nūerat retrograde d; dici p̄mo calēdas vel p̄die idus
vel nonas et valet primū quasi priori die añ. calendas nonas vel idus.

Cap. xvi. Primi libri cōputi Chronometralis in quo Determinatur de ieiunijs quatuor temporum

Dicamus de quatuor temporibus que celebrantur in quatuor temporib⁹
anni. in Vere prima quarta feria post Cinerū. In estate feria q̄rta post Pen
tecostes. In autūno feria quarta post Crucis In hyeme feria quarta post
Zucie. vñ versus vult. Crux lucia cineres carismata dia. vt sit in angaria q̄rta
sequens feria.

Capitulum hoc. xvi. et sequēs. xviij. i plurib⁹ libris

Computi Chironometralis non hñtur. Alij tñ libri cōtinēt vñ de ieiunijs quatuor temporum dicta in textu sufficiant res enī levis ē et facilis cognitionis

Capitulum. xviij. et vltimum de dieb⁹ canicularib⁹ quando incipiunt et quando terminantur

Deinde dicamus de diebus Canicularibus qui sunt maxime obseruāds nō ppter festiuitatē sed propter sanitatem omniū viuentiū in hoc mūdo quo poteris inuenire quo ad inceptiōē et terminationē p versus sequentes

Iulius a nonis tibi prestat caniculares

Nonis Septembris expirant caniculares

Notandum q^d dies dicunt caniculares a piunctione solis cū vna stella que dicit^r canis maior q̄ est in sexto gradu signi Leonis. q̄ est maxima stellaz post solem de prima magnitudine de natura martis et iouis. vñ qñ sol iungitur illi stelle mouet^r colera in hominibus et canibus et canes fiunt rabidi et homines frenetici et fatui. et Hypocras in libro Amphorismorū dicit q^d i dieb⁹ canicularibus farmacie id est medicine latatiue et fleubothomie dñt curari et sic tpa talia sunt periculosa et sanitati hominum aduersa et in isto finitur
Primus liber computi Chironometralis

Secundus
liber

Liber Secundus. et partialis q̄ Cōputus maior Chironometralis dicitur qui plus Astronomicus q̄ Ecclesiasticus existit.

Capitulum primum huius Cōputi in q̄ oñditur qd ē Coniunctio Oppositio Incessio. et Primatio.

¶ Ut Solis et Lune motus habeatur et ad sui motū requisita iuxta vulgatos videntur sepius ignorari Computo breui et metrico declarent^r. vidēdum ergo ē pmo que sunt illa. Secōdo quid sint. Tercio qñ sint. sunt autē hec Coniunctio Oppositio Incessio Primatio signa celestia. locus solis et lune
Est autē Coniunctio qñ sol et luna sunt in oppositis partibus Zodiaci hoc est qñ a se distant p maximā ptem celi. Incessio est illa dies naturalis que est inter coniuñctionē et primationē. Primatio est eadē hora cōiuñctionis in sequenti die. Verbi gratia. si hoc in vespers esset primatio signa autē celestia sunt partes circumferentie celi in Zodiaco p que sol et luna atq; alij planete mouēt^r pprio motu ab occidēte in orientē cōtra primū mobile cui⁹ inq̄
Raro ordinē finit

in vno signo et
oppo aut qñ o
sunt

primi mobilis proprius motus ē ab oriente in occidentē et iste motus ē diu-
 rius trahens secū oēs speras sub eo cōtētas. Locus solis ē illa pars Zodiaci
 in firmamento sub qua parte centrū solis directe locatur. Locus vero lune est
 per illud idē assignandus. ¶ Postq̃z autor in primo libro huius computi
 Librometralis determinauit de distinctione tēp̃is que sequunt̃ motū solis
 et lune. Jam p̃ster in secūdo libro isto quid dicit̃ Computus maior determinat
 de solis motu et lune et alijs et ostendit in primis de q̃bus vult determinare
 in isto libro secūdo. vt clare dicit̃ in textu. ¶ Notandum pro intellectu textus
 q̃ Autor in textu ostēdit ser̃ de quibus vult in primis dicere. Et diffinit oīa
 ista in textu sufficienter p̃ ordinē. primo ostendit quid est coniunctio solis
 et lune. secūdo quid est oppositio. tercio quid est primatio. quarto quot sunt
 signa celestia. quinto. quid ē locus solis. sexto quid est locus lune. Et omnia
 hec ser̃ sufficienter docent̃. et dicuntur in textu. ¶ Notandum tñ q̃ cōiunctio
 solis et lune ē duplex. scz media et vera. Media cōiunctio ē q̃ attendit̃ penes
 medios motus solis et lune. Coniunctio vera ē q̃ attendit̃ penes veros mot⁹
 solis. et lune ⁊ ē distantia et distantia inter coniunctionē mediā et verā quanta
 est distantia et distantia inter verū et mediū motū solis sic sūt. oppositio solis
 et lune est duplex scz media et vera. vt dicetur inferius. Ratio huius q̃ sicut
 motus solis et lune ē duplex sic et Coniunctio et Oppositio. vt dicet̃ inferius
 Notandum pro ampliori intelligentia q̃ Autor in
 textu loquitur de motu Solis et Lune Sciendum.
 Q̃z sol et luna et alijs planete duplicē hñt motum vnum equalē et vniformē
 qui ē in proprio orbe et hic in sole est quolibz die. 59. minutorū. octo. scđoz
 et. 20. terciozū. In luna motus lune quolibet die ē. 13. gradū. 10. minutorū
 35. scđoz. sic et ē in alijs planetis. vt Theoriste describūt ī tabulis motuum
 planetarū. Est autē alter motus planetarū verus qui nō causatur in pprio
 orbe planete sed in firmamento vel primo mobili et iste motus planetarū
 ē difformis et diuersus. aliqñ maior aliqñ minor. vt sol tardius mouet̃ qñ
 ē circa augem. vt cancro vel in opposito augis vt capricorno sed quando
 ē circa arietem et libram habet motum velociorem vt ostēdunt. Et probant
 Theoriste circa Theoricam solis. sic sūt ē de alijs planetis in proposito at
 nostro solū inquiruntur motus solis et lune medijs et vniformes in pprijs
 orbibus cōmensurati. et hoc dicit̃ Autor in textu sequenti.

Iuxta quod Notandum Omnia que docentur
 In hoc libro docent̃ oīa fin mediū motū solis et lune qui motus semper ē
 equalis et vniformis quia sol fin mediū motum vno die tñ mouetur sicut
 alio. sed secundum verum motum plus mouetur vno die q̃z alio. ¶ Autor
 ponit vnum notabile in quo ostendit de quo motu solis et lune velit hic

determinare et dicit qd hic vult determinare et loqui de medio motu solis et lune i pte e difficile quia requiritur cognitio multoru promissit at Autor in principio qd lucide et plane vult determinare de motu solis et lune. constat at qd inuenire medium motum solis et lune e facile determinare em de vo motu solis et lune pertinet ad Theoricas speculative et practice ad tabularum declarationem et prarium.

Capitulum Scdm huius libri scdi computi Chiro- metrals. in quo Autor ondit quid e ciclus magnus

Et quomodo anno. 1330. incepit nouus magnus ciclus. Et similiter ponit metra que descriuebant illi ciclo. Et ponit etiam nouos versus. et alia q sunt necessaria ad propositum. Et orūde at vt per motū expellatur ignorātia vt scz sciatur quando sint. Et Notandum ergo qd ciclus lunaris hic sumpt⁹ voluitur siue complet cursum in. 76. annis. et hoc fit propter bisfertiles et cōmunes annos qui vna secum voluuntur et iste ciclus vocatur magnus siue perfectus. alter vero ciclus antiquus siue imperfectus nominatur. qui in. 19. annis complet cursum suum. Et dicitur imperfectus quia bisfertiles et cōes anni non equaliter secum voluuntur. vndi dies bisfertilis si iam nō addere ē in reuolutione cicli antiqui in. 19. anno. tunc illa dies faceret diuersitatem in coniunctione solis et lune et in alijs fm ordinem antiqui cicli aliquis autē sciens ciclum antiquum sciat qd magnus et antiquus concordabāt āno domini. 1330. hoc ē erat in primo anno sil' et tūc fuit scds ānus post bisfertilem Istō scds magn⁹ ciclus post modū nō aduertat nisi qn itez prim⁹ ān⁹ cicli antiq⁹ ē i scdo āno post bisfertile tūc itez pueniūt. et hoc sp nō cit⁹ fit nisi post 76. ānos. Et Post qd autor i pcedētibz ondit de qbus vult dicē et determinare pncipali i scda pte huius libri quā vocat Cōputū maiore pmittit pmo qd duplex ē ciclus lune p^m vocat magn⁹ vel pfect⁹ et ptinet. 76. ānos. alter vocatur ciclus antiqu⁹ et imperfectus. et iste bz. 19. ānos vel cōtinet qbus plet.

Pro intelligentia ampliori textus Notandum qd Ciclus magnus vel pfectus lune diffinit sic ē spacium. 76. annoru i qrcuoluuntur omnes difformitates et diuersitates horaru et minutoz ptingētes circa Coniunctiones solis et lune cōtinet aut vn⁹ ciclus magnus quatuor minores in. 76. em cōtinetur. 19. quater. qd autem ciclus magnus cōtinet qtuor ciclos imperfectos patet multiplicetur em ciclus paruus scilicet. 19. per quatuor et eniet ciclus magnus scilicet. 76. Et Notādum etiam qd tot anni bisfertiles continentur in ciclo magno quot sunt anni communes primi post bisfertilem vel scdi post bisfertilem et terciū post bisfertilem. ad hoc probandum procedatur tali prari anni cicli magni qui sunt septuaginta sex anni si diuidatur per quatuor in numero quotiente erunt decem nouē anni

et ille numerus ostendit annos bisfertiles qui cōtinētur in ciclo magno q. 19. āni cū subtrahātur a. 76. ānis cycli magni manēt. 57. āni qui fecāt annos cōmunes i ciclo magno cōtētos. bii anni. 57. dñt diuidi p. 3. tūc in quotiēte iterū veniūt. 19. anni et remanebūt post diuisionem. 38. anni residui cycli magni qui debet diuidi p. 2. et in quotiēte veniūt. 19. anni alij cōcurrētes et i residuo manent. 19. anni vltimi de ciclo magno. patet ergo q̄ tot sunt anni bisfertiles in ciclo magno quot sunt primi post bisfertilem vel scđi vel tercii.

¶ Notandū etiā. Q̄ autor dicit in textu q̄ anno dñi. 1330. In quo p̄put⁹ iste cōpositus est cyclus magnus et cyclus imperfectus cōcordabant et erant in primo anno simul et tūc fuit scđs annus post bisfertilem. Q̄ autem anno dñi. 1330. currēte qñ Autor cōposuit istum librū cyclus magnus et antiqu⁹ cōcordabāt. patet auctoritate auctoris in textu cum dicit in hec verba magn⁹ et antiquus cyclus concordabāt Anno dñi. 1330. hoc est erant in p̄mo āno simul et tunc scđs annus post bisfertile et illo anno p̄ ciclo lunari fuit vnum hoc sic p̄batur scz diuidēdo annos christi tunc concurrētes scz. 1330. per 19 addēdo vnitatē ad illos annos dñi et in quotiēte erūt. 7. et in residuo manebit vnū qđ signat q̄ tali anno fiet vnum pro ciclo lunari

Ad inueniēdum āt in q̄ ciclo magno sum⁹ ē Praxis.

Nec scias prius annos Christi et postea annos quibus Autor cōposuit illum librum et sunt. 1330. currentes quos subtrahes ab annis christi et quic quid remanserit post subtractionem ostendit cyclum magnū quo ad annos christi. Nō tñ attento q̄ a numero remanente sp̄ oportet subtrahi. 76. āni et patebit tibi in quo ciclo magno sumus vt si ad annum christi currentem 1507. scire volueris in quo anno cycli magni sumus subtrahes ānos christi 1330. ab annis in incarnatione Christi. scz. 1507. Et post subtractionē manēt. 177. a quibus cum subtrahis annos cycli magni quia bis remanēt. 25. et bii sunt āni cycli magni ad annū. 1507. currentē. sibi si volueris scire ad annū christi. 1506. subtrahes ab illis annis christi. 1330. et i residuo manebūt. 176. a quo residuo cum subtraheris annos cycli magni bis. scz. 76. annos manebūt finaliter in residuo. 24. q̄ sūt cycli magni ad annum christi dñi. 1506

Ad idem inquirendum. quis est annus Cycli magni.

Anno. 1507. currēte pro quo intelligēdo. sciēdum q̄ anno dñi. 1406. reuolutio circuli magni perfecta fuit et in vtroq; ciclo tam magno q̄ imperfecto fuit vnum pro ciclo lunari sine aureo numero. Quod hoc sit verū p̄bat caplā cōplementū cycli magni Anno christi. 1330. qui fuit annus in quo liber iste cōpositus est. vt dicit Autor in textu cui si addant. 67. anni et veniet scise ānus. 1406. est ergo signum q̄ sicut anno 1330. fuit cyclus magnus p̄pletus et nouus inceptus sic et Anno dñi. 1406. fuit iterū cōplet⁹ cyclus magnus

et incepit nouus addēdo itaq; 76. sup annū. 1406. veniet annus. 1482. in quo iter cōpletur ciclus magnus a quo anno restant et sunt. 25. anni vsq; ad annum nostrum. 1507. currentem in quo anno erit. annus. 25. cicli magni patet cōputando ab anno. 1482. veniet annus noster currēs. 1407. quare praxis vera. ¶ Notandū est etiam q; annus in quo cōposit⁹ ē liber iste fuit annus christi currēs. 1330 et fuit scōs annus post bisextilē ad quod probandū diuidant^r predicti anni p quatuor et in residuo manent. 2. et isto etiam modo semper inuenitur quotus annus sit an bisextilis primus scōs vel tercius post bisextilē diuidendo ānos christi currentes p. 4 et residuum ostendit annū bisextilē vel quotus ē post bisextilē. vt anno christi corrente 1507. si diuido istos annos per quatuor in residuo manēt tria qd ostēdit q; annus currēs. 1507. est tertius post bisextilem. ¶ Istis autē prenotatis ad coniūctionē solis et lune punctualē est procedendū de qua dantur vsus qui respici debent ne indirecte scribantur vel littere alterent sillabaz. si em̄ aliterent tūc nullā pfecte poter^t iuenire incōsionē. Sunt autē vsus seqntes isti.

¶ Postq; autor q; necessaria ad sequentia posuit. Jam cōsequēter ostendit inuenire primā coniūctionē solis et lune cuiuslibet anni que est coniunctio marci. viā et in primis ponit versus vel sillabarū congeriem quos versus antiquos dicimus. Sed postea ponitur versus vel sillabe p quos iueniūt cōiunctiones solis et lune ad presentia tempora nostra placuit tñ in p̄mis loqui de coniūctionibus solis et lune scdm antiquū modū et postea de cōiunctionibus calculandis scdm p̄ntia tpa per nouas sillabas. vt sic intentio autoris pfecte intelligat et vt vrior modus coniunctiones solis et lune inueniendas habeat. et sic vetera et noua adducentes p que sciētia pūctionū solis et lune sufficienter condiscatur

Ech sap vr yd eg rilz vr lzes sub ti Zel lzes sab

hec il lzer f q hac ye post bisextum bino teneto

Isti versus deseruiunt ciclo magno per antiquum inuentum ad annū scdm post bisextilem

Ba od dif en ga bit das sech top bar r ⁊ sag to

pon rit sig hei pom eo post bisextum terno teneto

Isti versus famulantur ciclo pfecto ad terciū annū post bisextilem.

Olz par lip nab olz dum lip ar cid dil Et i a q cic

re et ia q pus re nub bas bisex dare solemus.

Predictus versus valet ad annū bisextilē cicli magni inuentū p ciclū ispectū

Xit zaf nach val xit ma nach if Kan m z ib ie

hem z o Bab ie sag z o o q post bisex pmo teneto

Supradictus versus primo āno correspondet post bisextilē āni cicli magni

¶ Morandū q isti versus infrascripti scz zam et sunt nouiter inuenti z sententia eorū cōcordat cū sentētia predictorū versuū et inuēti sūt ppter facilitatē modū inueniendi horas et minuta in coniūctione. Et sunt qtuor in nūcro vnde quod dicitur pro declaratione predictorū versuum. hoc idem valet pro declaratione infrascriptorum versuum nouorum

Zam z t pa qb zil no pa ec maf nō

Cip eb me bog co eb et bog qui

Iste versus deseruit secūdo anno post bisextilem

Ane hoch yolz zir ae zic ylz mam net zib

lud mal nos iq lac mol ben iq zib

Iste versus deseruit tercio anno post bisextilem.

Ho lra et gif ho yq et va zich yop fin U

et zig li fin v et lra b li gos.

Iste versus deseruit met anno bisextili

Uersus Cielo magno de
ser uientes q̄ incepit año
Millesimo tricentesimo
tricesimo

Ech	Ba	Or	Pit	1
fab	od	par	zal	2
Dr	dis	lip	nach	3
id	en	nab	val	4
ech	ga	olz	rit	5
til	bit	dum	ma	6
vr	bas	lip	nach	7
het	sech	ar	if	8
sub	top	cib	han	9
ti	bas	dis	mz	10
ful	rz	zi	bib	11
hes	lag	aq	ie	12
sa	to	cic	han	13
hec	pon	re	zo	14
ful	qt	zi	bab	15
hir	ling	aq	ie	16
sq	hei	puz	zag	17
boc	pom	re	zo	18
ye	eo	me	oq	19

Este vñs defuit pmo
año post bñctñe
Este vñs defuit año
bñctñi met
Este vñs defuit .3.
año post bñctñe.
Este vñs defuit .2.
año post bñctñe.

Uersus Cielo magno de
ser uientes q̄ incepit Mil-
lesimo quadringētesimo
sexto. Anno christi

Zam	De	Mo	De
z	bach	ka	ril
pa	yolz	et	gum
ib	zyr	gif	op
zil	ae	bo	gc
no	pir	ijq	se
pa	yl	et	gam
ec	mam	va	cil
maf	mt	sich	dir
non	rib	yob	sio
cib	lud	sin	vf
eb	mol	vz	ci
me	nos	rig	dq
bog	iq	li	sub
co	lac	sin	vf
ea	mel	vz	ci
az	ben	lub	nl
bog	iq	li	sub
qui	sib	gog	iz

Este vñs defuit pmo
año post bñctñe
Este vñs defuit año
bñctñi met
Este vñs defuit .3.
año post bñctñe.
Este vñs defuit .2.
año post bñctñe.

Versus noui ad sillabā anni inueniendā correcti ad
 vñū ciclū magnū q̄ incepit Anno christi. 1482. et durabit vsq; ad. añū dñi
 1558. et sunt isti vsus ad tpa nra currētia de quo ciclo magno. iā. año. 1507.
 fuit. 25. annus

Canon et modus corrigēdi nouos istos versus

Volens corrigere vsus istos nonos eodem mō agendū est sicut factum
 est cū prioribus p additionem octo horarū. et decē minutoꝝ et quicqd ex
 creuerit in horis et minutis sine in anno cōmuni siue embolisinali faciendū
 est vt prius. pñt etiam isti versus noui corrigi. alio mō supponēdo primā
 sillabam antiqui versus scz zam. et esse correctā. tūc a nūero horarū et minu
 torū subtrabe qñq; horas et sedecim a minutis et inuenies nouos versus
 ad nra tpa qui sunt p̄sertim cōsignati in tabella et qñ minuta a minutis vel
 bore ab horis subtrahi nō pñt est agendū vt dictū est supius sufficienter.

Riq	Ti
tic	bam
ic	quo
hom	sa
nq	ti
gia	pig
ic	quo
zig	sag
alz	bic
ger	pit
rit	ech
zif	sip
si	his
vil	dz
rit	ech
zof	sip
cio	vir
vil	dz
hon	sib

iste v. dñf. 5.
 ano. post b.
 iste v. dñf. 2.
 ano. post b.

Bib	Bog
de	lo
zc	sq
alz	bot
bib	kog
zz	zi
zc	sq
oe	ro
pom	za
at	eb
moz	ok
od	zon
pil	zz
en	nob
moz	ok
od	ron
dis	lip
en	nob
al	cib

iste vsus vñlla
 be defuit pmo
 año post bñc.
 iste vsus vñlla
 be defuit año
 bñcñll met

Pro maiori intelligentia Autoris circa vsus antiquos

Et etiā hos quos vocat nouos p quos inuenitur sillaba anni qua scita scit
hora et minutū cōiunctionis prime in aliquo anno. Et Notandū q sillaba
alicuius anni scdm intentione autoris quolibet anno inuenit p vsus quos
Autor docet in textu inferius scdm q annus ē bisextilis met aut prim^{us} aut
scds aut tercius post bisextile qua sillaba anni scita p primam eius litteram
quota est in ordine alphabeti scitur hora prime cōiunctionis illius anni p
aliā autē litteram sciuntur minuta illius cōiunctionis prime scdm q etiā habz
ordinē in alphabeto. vt illa sillaba Ech si esset sillaba anni. ratione prime lfe
e designaret horā quintam qz e est quinta littera in alphabeto et illa littera
h que est vltima designat minuta octo. qz h est octaua littera in alphabeto
sic. si illa littera sam si esset sillaba anni. ratione primel fe scz designat horas
23. ratione autem vltimel fe sue scz m designat. 12. minuta. qz m ē littera duo
decima in alphabeto. ponit autē Autor in textu duplices versus primos q
tuor vocat antiquos scz ech sap. qui deseruiūt quatuor annis. vt pz in textu
et isti versus fuerūt vtilēs a principio anni. 1330. in quo Autor composuit
istum librum et durabant per vnum ciclū magnū hoc est. per spacium. 76.
annorum que est quātitas cycli magni sed isti versus diu expirauerūt et ad
annos nostros inutiles sunt. postea iterū autor ponit quatuor versus pro
sillaba anni inueniēda scz zam. et cū alijs seqntibus quos vocat nouos qd
tunc valuerūt pro sillaba anni inueniēda ad ciclū magnū qui incipit āno
christi. 1406. currēte et durauerūt p illū ciclū magnum per. 76. ānos vsqz
ad annū christi currentē. 1482. primus eorū scz zam et deseruebat scdo āno
post bisextilem. scds versus tercio anno post bisextilem. tercius versus āno
bisextili. et quartus versus primo anno post bisextilem. sed etiam isti versus
expirauerūt et non sunt vtilēs ad nostra tpa pro sillaba anni inueniēda si em
vollemus querere per istos versus horas et minuta coniunctionis pme ad
nostra tempora et in prima coniunctione anni esset error et i oibus alijs cō
iunctionibus totius anni. et ideo iterum sunt alij versus nostris annis des
eruientes. vt dicetur inferius. vocauit autem Autor in textu istos vsus zam
et cum alijs sequētibz nouos intelligēdi respectu precedentium scz ech sap.
sed respectu nostri tps et annorū nostrorū etiam sunt antiqui scz respectu
cycli magni in quo nūc sumus qui incipit anno christi currēte 1482. et du
rabit iste cyclus magnus currēs vsqz ad annū. 1558. sunt autem isti versus
nouī respectu ie a. cōpositione em huius cōputi iā reuolutus est cyclus ma
gnus bis et iam tercius fluit. Anno autē nostro currēte. 1507. sumus in. 25
anno cycli magni dicit Autor in textu q ipse fecit duplices versus scz ech sap
quos vocat antiquos et etiā nouos scz zam et iam tū sunt antiqui et prete
riti. durabāt autem isti versus noui ad nostra tempora scilicet respectu

se. vsq; ad cōplementū celi magni currētis vsq; ad 1558. annū et tūc et pira
 bunt et cessabūt vñ et tūc aliquis vir doctus et bon⁹ ppter studiosos illius
 tps iterū faciet nouos versus corrigēdo priores scdm modū qui dicit in se
 rius et sic cōputus iste Chirometralis poterit cōtinue ppetuari in diuersis
 ciclis magnis dñt at ille sillabe anni esse correete 7 bñ emēdate ad nostros
 annos currētes et etiā precedētes ne contingat error in prima cōiunctione
 anni in horis et minutis qz alias fieret error in omnibus sequētib⁹ paru⁹
 enī error in principio. iuxta Zirestotilē primo celi maximus erit in fine. dicit
 aut spaciū. 76. annoz ciclus magnus ideo qz cōtinet multos ciclos puos
 qz quatuor in. 76. enī annis anni cicli parui scz 19. quater cōtinentur. qter fa
 ciunt. 76. dicit etiā ciclus iste magnus pfectus respectu cicli antiqui scz. 19.
 annoz. Ciclus enī antiquus ē pars istius magni. vt dictū ē modo pars sp ē
 imperfectior qz suū totū ciclus magnus et antiquus inceperūt simul Anno.
 1335. ch. illi scdo anno post bisetile et iterū post. 76. annos. vt anno. 1406.
 iterū simul inceperūt scdo anno post bisetile et sic cōsequenter vsq; ad nūq
 tpa vt dictū ē superius. **A**utor cōsequēter dicit in textu qz isti versus iam
 et sunt versus nouis inuenti p doctrinā et diligentia magistri Erfordiensis
 autoris cōputi huius Chirometralis et nō alterius qui versus correete de
 bent scribi et durabūt ad vñ ciclū magnū vsq; ad annū dñi currētē. 1406.
 pro correctione autē horū versū ech sap qui dicunt simplr antiqui non ē
 magna cura habenda. tamen ppter sufficiētia doctrine cōmuniter talis assis
 gnatur doctrina. **N**otandū pmo qz littere posite i his versibus i sillabis
 anni designāt horas et minuta cōiunctionis prime in anno sic qz quota est
 prima littera sillabe anni in alphabeto tot hore designātur et quota ē scda
 lfa in ordine alphabeti tot minuta designant vt in illa sillaba Ech e ē quita
 lfa in alphabeto etiā designat quinq; horas. h at ē octaua. et sic designat. 8.
 minuta. et sic in alijs quotū aut locū aliqua littera habet in alphabeto facile
 patet fm ordinē litteraz eaz et p̄t capi ordo talis sine numeratione hoc mō

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
A b c d e f g h i k l m n o p q r s t
 20 21 22 23
v x y z.

Notandū scdo. Vt dictū ē autor ad vñ ciclū magnū qui scz. 76. ānos po
 suit. 4. vsus tā i vsibus antiqs scz ech sap. qz etiā i vsibus. 4. nouis scz iam et
 licet etiā nūc sunt antiq et exirauerūt et p̄mū vsūm sp attribuit scdo anno
 post bisetile scdm vsūm scio āno post bisetile. terciū vsūm anno bisetili. et
 qrtū vsūm pmo āno post bisetile. Ratio hui⁹ ē qz ciclus magn⁹ nouus in
 cipebat in p̄pone hui⁹ libri i scdo āno post bisetile. quibz at vsus p̄tinet. 12

syllabas qz tot sunt anni ciclei lunaris antiq et imperfecti et iste cicleus antiquus
siue imperfectus quater sumptus facit cicleū magnū et pfectū vt spaciū. 76. ā.
nōrū et corrādet cuilibet āno vna syllaba quō āt inueniā syllaba āni et ad qd
va et eius noticia dicet circa textū seqntē. Pro correctiōe etiā vsuū agenda
supponit q duplex ē ānus scz ann^o cōis q cōtinet i 2 lunationes et embolismi
malis q cōtinet. i3. lunationes q anni sunt cōes. et q embolismales et vñ hoc
cōtingit et qre in aliquo sunt. i3. lunationes. et i qbus ānis dicet pulcre iferi^o
¶ Pro correctione ergo vsuū simpli antiquorū q fuiebāt cicleo magno qñ
autor icepit scribē hūc librū scz Ech sap quoz correctio pl^o ē curiosa qz ne
cessaria qz diu expirauerūt et terminati sūt. tñ ppter satisfacere curiositati ali
quoz in correctione illorum versuum ech sap sic esset agendum

¶ Cōsideratio prima. Volēs corrigere istos vsus Ech sap p̄supponit pri
mā syllabā scz ech sap esse correctā. cōsiderareqz oportet si annus ē cōis vel
embolismalis. si annus est cōis addēde sunt octo hore ad horas designātes
p hāc syllabā ech cui^o p̄ma lra ē ē q signat qñqz horas qz ē qnta lra i ordie
alphabeti. et ad minuta signata p vltimā litterā eiusdē syllabe addenda sūt scz
octo qz h ē octaua lra in ordine alphabeti supaddēda sunt. i6. minuta. i āno
autē embolismali addēde sunt. 21. hore et. vñ decī minuta ad syllabā pcedētē
vt scia^r syllaba sequēs. iuxta illū vsū h q cōis embolismus dabit. i. sic q p
h signant octo hore et p q i6. minuta. sed p r designāt. 21. hore et p l. vñ
decī minuta. q āt anni sunt embolismales p3 in his vsibus Terciā et sextus
octauus vñdecimus post. Et qrtus decimus decimus septim^o et decim^o no
nus embolismalis lunatio fiet in istis sed reliquos oēs cōes dicere debes in
telligant āt ista metra de annis ciclei lunaris imperfecti q reuoluit. i. i9. ānis vt

¶ Cōfederatio scda. Qñcūqz et additione minorū et (postea dicet
crescūt. 20. minuta vel plura subtractis 20. minut^{is} ē addēda vna hora ad
horas. et cū creuerint. 24. hore et additione horaz vel plures dñt strahi
24. hore et residuū teneatur in loco suo

¶ Cōsideratio tertia. Laute obseruandum est q in quinto et quindecimo
loco addēdū ē vñū minutū ad minuta. iuxta illū vsū. et qnto qñdeno vñū

¶ Cōsideratio quarta. Qz semper prima syllaba cōiūge minutis
primi versus corrigit scdam syllabam scdi versus. et scda syllaba scdi versus
corrigit terciā syllabam terciū versus et terciā syllaba terciū versus corrigit
quartā quartū versus. et quarta syllaba quartū versus corrigit quintā pmi
versus. et quinta syllaba primi versus corrigit se. tam syllabam scdi versus. et
sic consequenter. et quia hec probare. facile ē ideo ne tedium foret hoc practi
cantibus relinquatur

¶ Cōsideratio qnta et vltia. qz vsus isti ātīqui iā cōpleti sunt et expirauerūt
ita q iam esset error praticare p eos in horis et minutis tam enim cicleus

magnus qui incepit anno. 1330. qñ Autor cōposuit istum librum iam reuolutus est et completus ideo autor subiungit in textu q̄ iam per ipsum facti sunt noui versus qui etiam durabāt p̄ vnum ciclū magnū scz per. 76. ānos licet quo ad nostra tempora vt dictū est etiam sunt cōpleri. Et sunt illi zam et qui corrigunt per primos sic q̄ antiqui versus corrigūt nouos

Canon corrigendi nouos versus zam per versus antiquos qui sunt Ech sap.

Si vis corrigere istam sillabam zam q̄ est prima nouorum versuum tñc p̄suppone primā sillabam antiquorū versuū scz ech sap esse correctam cuius prima littera scz e designat quinqz horas. vltia scz b designat octo minuta tñc subtrahē ab horis quinqz et a minutis. 16. Et post subtractionē veniet tibi hore et minuta designata per hāc sillabam terciā scz hore. 23 et minuta 12. que est prima sillaba nouorū versuum. scda autē sillaba ātīqui scz sap corrigit scdam noui versus scz 7 que designat nullā horam et. 19. minuta. Et sic cōsequēter terciā sillaba antiqui versus corrigit terciā noui versus. et q̄ta antiqui vsus corrigit quartā noui versus. et q̄nta quintā. et sic cōsequenter

Consideratio bñda circa subtractionē talē habendā
Cum s̄btractio minutorū a minutis fieri nō pōt accomodāda et recipiēda ē vna ab horis et resoluatur in 20 minuta. Et omnia minuta addātur simul Et tñc a toto collecto minutorum subtrahēda sunt 16. minuta. et residuum manēs teneatur pro minutis sillabe noue. Sic s̄nt si hore subtrahi non pñt ab horis accomodanda ē vna reuolutio horarū scz. 24. hore. et a toto collecto tunc subtrahi debēt hore. et residuū qd̄ manet seruandum et tenendū est pro horis sillabe noue huius rei operatio est facillima

Est adhuc alter modus corrigēdi sillabas nouorum vsuum scz zam. Et q̄ dicuntur noui respectu illoz.

Ech sap. licet etiam isti versus zam. et etiā nūc sunt antiqui. Est igit̄ modus corrigēdi iste. Si itaqz volueris hos vsus zam corrigere et tñc recipe horas et minuta que significantur p̄ vltimā dictionem huius versus mappar scz hic quid. Et considera q̄ ista littera b ē octaua in ordine alphabeti. et illa l̄ra q̄ est. 16. tunc hore significate per hanc litteram b addant̄ ad horas scatas per hāc dictionem zam. vt. 21. hore ad octo horas iuxta modum superius dictū. et etiam addantur. 16. minuta significata per hanc litteram ad. 12. minuta que significantur per vltimā litterā huius sillabe zam et postea per additionem minutorū ad minuta et horarū ad horas erit scda sillaba scdūi versus scz bach cuius prima littera signat scz b octo horas. et vltia scz etiā b octo minuta supra horas et minuta significatas per hanc sillabam bach

addē. 21. horas et 11. minuta quia annus est embolismalis et veniet tertia sil-
laba tertiij versus sc; et q̄ designat 5. horas. et 19. minuta deinde supra horas
et minuta scata p̄ illam sillabā et adde. 8. horas et 16. minuta et veniet q̄ta
sillaba quarti versus scz op q̄ designat ratione prime littere o. 14. horas et ra-
tione scde littere p. 15. minuta deinde adde supra horas et minuta scata per
hanc dictionē op iterū. 8. horas et 16. minuta. et veniet quinta sillaba primi
versus scz hec sillaba zil que designat. 23. horas et vndecim minuta. et sic cō-
sequenter corrige. prius modus corrigendi est leuior et planior.

¶ Consideratio prima mente habendū est de excrementia horarum et mi-
nutorum vltra. 24. horas. et vltra 20. minuta qz quotienscūqz hoc fuerit sub-
trahende sunt. 24. hore et residuū teneat p̄ numero horarū sic qñ excrecent
minuta vltra. 20. vel etiā. 20. subtrahenda sunt. 20. minuta. Et residuū teneat
pro minutis sic etiam habeatur in mente de anno cōmuni. et embolismo
quātū est addendū in horis et minutis. vt dictum est prius. similiter consi-
deratur qui anni sunt communes. et qui embolismus. vt etiam dictum est.
ante et aspicitur in tabella sillabarum anni. ¶ Consideratio scda. Qz cor-
rectio ista adhuc fallit in minutis ita qz in aliquot locis vt in octo videlicz in
istis sillabis primi versus scilicet zam et. Et in istis sillabis secundi versus
scz aelbach. et in istis sillabis tertiij versus vt holza. et in istis sillabis quarti
versus scz q cin quibus sillabis singlis supra omnia p̄dicta debet addi vni-
tas siue vnum minutū. et sic stabit correctio sine errore per. 76. annos incu-
piendo ab anno. 1406.

**Capitulum Tercium quō sillaba anni sit inueniēda.
Et cuius sit vtilitatis. et quid p̄eam sciatur**

Ac nlz gum op qc fe gum cilz dir fid

vf ci d q sus ye ci ril sus ic

Iste versus deseruit primo anno post bisextilem

Cum autē scire volueris que sit sillaba vniuscuiusqz anni cycli magni et predi-
ctis versibus scias primo annū cycli magni. et vide quis annus predictorū
quatuor. vtrum sit primus vel secundus vel tercius post bisextilē vel met bis-
extilis. Nam sillaba anni per hos inuenitur. Quo facto incipe numerare a
primo mēbro indicis vñ duo tria. et ascendendo interius descendēdo vo-
ceterius vsqz ad annū cycli antiqui ab vno digito transcurrēdo ad alios po-
stea signatur articulus locationis tunc versus illi anno deserpientes et pro
quolibet mēbro sume vnam sillabam quousqz puenies ad articulū signatū
et que sillaba ibi locata fuerit seruetur pro sillaba illi⁹ anni cuius incipit sillabe

primā littera horas coniunctionis ostendit vltima vero littera cuiusdā syllabe minuta hore imperfecte representat. ¶ Post q̄ Autor in p̄cedentibus docuit pluriā et maxime posuit vsus ad syllabā alicuius anni cognoscendā licet isti mō expirauerūt et plura adducta sūt necessaria. Itā autor p̄ter docet canonē et modū inueniēdi syllabā. Et docet duo q̄ necessaria sūt ad syllabā alicuius anni cognoscendā. p̄mū vt sciat qd habeat tali āno p̄ciclo lunari ātquo siue imperfecto q̄ ē aureus nūerus tali āno. scdo oportet scire. vtrū idē ān° sit cōis vel bisextilis. et si fuerit ann° cōis oportet scire quotus ānus sit an p̄m° scdus vel tercius post bisextilē. vt anno n̄ro currēte. 1507. ciclus ātqu° ē. 7. ann° 50 terci° post bisextilē. Istis itaq; p̄suppositis modus inquirēdi syllabam āni ē valde facilis. vt Autor sufficienter dicit i textu. ¶ Pro itelligētia eoz q̄ dicunt i textu. Sciendū q̄ cognitio syllabe āni ē vtilis ad duo p̄mo qz p̄ syllabā āni inuenim⁹ p̄mā cōiūctionē i āno. in horis et minutis p̄ quā cōiūctionē primā scitā postea inueniunt alie p̄ totū annū successiue. ē āt scdm̄ Autorē p̄mā cōiūctio vltimā cōiūctio alicui⁹ āni cōiūctio Aprilis inuēta p̄ marcū. Ex isto pz q̄ p̄iūctio marci debet inueniri p̄ syllabā p̄cedētis āni. in marcio tñ sp̄ imponit noua syllaba āni cū nouo aureo nūero. ad inueniēdā cōiūctionē Aprilis. scdo vtilis ē cognitio syllabe āni ad oēs icēnsiones vlt cōiūctiones alias totius āni cognoscēdas i horis et minutis. vt postea dicit p̄ p̄mā āt litterā syllabe anni cognoscit hora p̄me cōiūctionis vel incēnsionis āni p̄ vltimā āt litterā syllabe anni cognoscunt minuta p̄iūctionis p̄me vlt icēnsionis vt dicit etiā Autor in textu. si āt aliq̄ l̄ra ē media i syllaba āni inter p̄mā et vltimā litterā vel designat. caput āt significatio horaz et minutorz p̄iūctionis p̄me s̄m locationē s̄raz in ordine alphabeti vt quē ordinē aliq̄ l̄ra in alphabeto p̄tinet talē horā et minutū rep̄ntat. ¶ Notandū etiā q̄ istā particulā textus. cū Autor dicit vltia 50 l̄ra syllabe āni minuta hore imperfecte rep̄ntat vario exponit mō. aliq̄ enī dicūt q̄ Autor vult dicere q̄ vltia l̄ra syllabe anni rep̄ntat minuta ipsius hore p̄iūctionis q̄ hora nōdū totalit̄ ē elapsa. et sic cū in p̄iūctione p̄ma vltra horā p̄ p̄mā l̄ram syllabe āni designatā essent sex minuta tūc dicūt adhuc restare et deficere sex minuta de illa hora. ex q̄ minuta sunt p̄tes hore. aliq̄ āt aliter exponūt sic q̄ ille hore inuēte p̄ p̄mā l̄ram syllabe anni sūt p̄fecte et vltra horas iā p̄fecte lapsas sunt adhuc minuta rep̄ntata p̄ vltimā litterā syllabe āni. Et illi dicūt q̄ cū d̄f hore ip̄fecte capiūt m. p̄ valde q̄si hore iā p̄fecte elapse q̄ āt expositio sit melior et verior p̄putatio opinor astronomica esset isequēda q̄ oia p̄putat p̄fecte vt astronomi docēt in p̄iūctionib⁹ horaz et minutorz computandis cum enim pronunciat̄ aliqua cōiūctio in p̄aribus astronomicis. hora. 6. minuto. 12. Astronomi dicunt q̄ illa cōiūctio erit post sex horas complete et duodecimo minuto hore sequentis sicut et fit in computationibus motuum planetarum. Itā quibus omnia computantur perfecte et complete

Nota q̄ vbi cūq; ponitur ille titellus. et in predictis versibus vel feat si
in principio sillabe ponit nulla hora feat sed in fine nullū minutū feat. alie
autē oēs li. t. r. e. f. cant horas et minuta scdm ordinē a. p. b. a. b. e. t. et nō solū in
istis verbis "precedētib" sed etiā in oībus versibus huius libri semper fiant
numeri scdm ordinē alphabeti. Postq; autor in precedētib; docuit inue
nire sillabā anni. de cuius vritate satis dictū ē in precedētib; . Jam p̄nter
ponit tria notabilia p̄ q̄ suā intentionē et propositū latius declarat et dicat
q̄ q. i. in p̄ncipio alicuius sillabe poneret ille titellus et tūc cōiunctio esset i p̄ma
hora scz in medio noctis. q; tūc Autor incipit diē naturalē s̄m ritū ecclēie. et
sic significaret q̄ nulla hora p̄pleta illius cōiunctionis p̄fecte ē elapsa sic s̄m si
ille titellus ēt poneret in fine alicuius sillabe fcaret minutū p̄ncipiātū et nullū
minutū p̄fecte p̄pletū tūc p̄putatū de hore et minuti i p̄iunctiōib; sat dictū
¶ Iuxta quod Notandū q̄ hora ē. 24 ps diei naturalis minutū (suplus.
vero hic sumptū ē. vigesima pars vni⁹ hore q; si vna hora diuideretur in vi
ginti partes tūc vna q̄libet ps illarū partiū sic diuisarū dī minutū q̄ minuta
sunt triplanda et habetur minutum sexagesima pars vnius hore

¶ Autor ponit scdm notabile et oīdit qd intelligat in nōo p̄posito nomie
hore. et s̄m quid nomine minati et dicit vt pz i textu. ¶ Pro intellectu text⁹
Notandū. q̄ minutū capit dupl^r. vno mō ḡnāl^r. et sic minutū ē. 60 ps vni⁹
hore et isto mō accipiūt ḡnāl^r Astronomi minutū diuidentes horā in. 60.
ptes licet et accipiūt et minutū. p. 60. parte vni⁹ gradus. vt pz in praribus a
stronomie. scdo capit minutū specialiter vt i p̄posito. et sic Autor vocat mi
nutū vigesimā partē vni⁹ hore quod manifestū specialiter aptū si triplā di
cendo bis tria resultat inde minutū generaliter captū qd ē. 60. pars vnius
hore. Ratio autē istius quare Autor in proposito vocat minutū vigesimā
partem hore. quia ipse dat suam practicā penes litteras alphabeti modo
i alphabeto nōit lfe. 60. s̄ solū viginti tres. vt docet grāmatici eoz scriptis.

Sciēdum etiā q̄ dies naturalis in h̄ libro incipitur
a media nocte et durat vsq; ad sequentē mediā noctē scdm q̄ fideles Ebri
stiani incipiūt diem naturalem. ¶ Autor ponit tertium notabile quomō
in presenti Computo principium diei naturalis est accipiendum. et dicit q̄
a media nocte. Quomodo autem vario modo incipitur dies dictum est in
precedentibus Grece em̄ et vulgus cōe incipit diē ab ortu solis Astronomi
in meridie iudei tpe vespertino. Ecclesia vero a media nocte vix ē quo ad cele
britatē licet quo ad officiū incipit a vespis vsq; ad complementum officiū
vespertini in sequente die

Capitulum Quartum de littera anni inuenienda.
Et eius situatione. et quid per litteram anni inuenitur.

**Nota alios versus de impositione dierum horarum
Et minorum coniunctionis**

**U q v e n v b k v f g v p d y m v a
v i r f v o c v l t v b**

Postq̃ autor in precedentibus determinauit de sillaba añi et quibusdā alijs necessarijs ad suum propositū. nūc cōsequenter determinat de littera anni. Et primo pponit vnum versum p̃ quē pōt inueniri littera anni et postea docet vsum et praxim in textu sequenti. **¶** Notādum pro intellectu textus. Q̃ littera anni nō est aliud nisi quedā littera qua inuēta. et locata fin doctri nam autoris in textu scitur locatio omniū cōiunctionū elusoꝝ anni cuius est illa littera inuēta. Continet autē iste versus triginta l̃ras numeraliter distinctas iter quas ponit illa littera v vndecies nō causa necessitatis sed potius metri quare autē. v non ē fecitiua dicitur statim inferius. alij autem decē nouē sunt significatiue et quelibet illarum iꝑ̃ est l̃ra anni in aliquo anno successiue vnde qm̃ vnū est aureus numerus vel ciclus lunaris tunc a ē littera anni qz est prima in alphabeto. qm̃ vero pro ciclo lunari sunt duo tunc b est l̃ra añi. qm̃ autem ciclus lunaris sunt tria tunc c que est tertia l̃ra i ordine alphabeti est littera anni. et sic p̃ster autē leuiter corrigi potest versus iste in textu accipiēdo istos versus sequentes. ita q̃ cuilibet littere posite i versu textus cor respondet vna dictio p̃ter finē sunt itaq; dictiones significatiue et itegre iste vir quid vis emere nihil volo berta lzarina. vir summe Gregorij vino potus da viliori musto vir ausus virtutibus iste ribaldus fac virgūco ornata culmine virgo. laetne virtutis habeat pro posse salutis. in quibus dictionibus integris vel attendit nisi prima littera. vltime vero due dictiones scz posse et salutis non sunt de necessitate sed ponuntur p̃pter complementum metri.

¶ Nota q̃ quelibet littera huius versus signat vnū annū cicli lunaris vel cicli imperfecti vt dies coniunctionis inueniat. et vt autē pateat que littera sit cicli antiqui numera vt prius. i. 3. 4. 2ē vsq; ad numerū cicli antiqui. quo sc̃to numera a b c. vsq; ad eundē articulū et que littera. tūc locatur in membro signato est littera anni que est notanda postea versus supradictus scz v q v e. inchoandus est in primo mēbro indicis. et quolibz mēbro summatur vna littera donec pueniatur ad litterā anni cicli magni quo tūc articulus signet qm̃ in tali articulo est situatio omniū dierum coniunctionis illius anni. est autem **¶** Notandum. q̃ ista littera v nō est oportuna omnes alie l̃re sunt oportune preter v sumendo tamen v inclusiue. **¶** Autor consequenter docet inuenire litteram añi et eius situationē vt l̃ra anni cognita possemus

scire diem coniunctionis prime in anno et et consequenti omnium coniu-
 ctionū aliarū totius aī. ¶ Notādum igit p̄ ampliori intellectu textus.
 Q̄ circa litterā anni duo oportet cognoscere primo eius inuentionē quō scz
 inueniri debeat. scdo eius locatiōē in manu nō est em̄ idē inuenire litteram
 anni. et eā locare in manu vt dicet inferius. Quantū itaqz ad primū sciendū
 q̄ inuentio littere anni oportet prius cognoscere aureū nūez vel ciclum lu-
 narem illius aī quo cognito nūerāus ē aureus nūerus p̄ mēbra digitorū
 incipiēdo a primo mēbro indicis vsqz numeratio aurei nūeri tangat aliqd
 mēbrū siue interius siue exterius in aliquo digito et signet mēbrū illud deinde
 nūerāde sunt lfe alphabeti s̄m ordinē ponēdo a l primo mēbro indicis b in
 scdo c in tercio vsqz ad mēbrum i quo ponit aureus nūerus illius anni. Et
 q̄cūqz lfa cadit sup mēbrū aurei numeri illa est littera anni. p̄ ergo inuentio
 littere anni. quantum vero ad scdm de locatiōe lfe anni in manu sumat ille
 versus v q v e. melius ille vsus numeret vir quid vis emere in q̄libet iūctura
 ponēdo vñā dictionē cuius p̄me dictionis solū cōsiderat prima lfa talis at
 numeratio debet incipi in primo mēbro indicis cōtinuādo numerationem
 talē tā diu quousqz pueniat ad litteram anni prius inuentā et tūc cōsideret
 diligēter eius locatiō in iūctura digiti stabit itaqz et erit in codē mēbro vel
 iūctura eius locatiō p̄ totū annū nisi saltus fieret de quo postea determinabit
 et p̄ ipsam inuenient dies coniunctionū totius anni vt inferius dicet lati⁹ ex
 dictis sequit primo q̄ multū differt litterā anni inuenire et eā locare i manu
 ponēdo em̄ q̄. i. q. sit aureus nūerus tūc lfa anni est o et ipsa inuenit in septio
 mēbro medi digiti extra manū eius aut locatiō est in tercio mēbro minimi
 digiti intra manū. Autor etiam dicit in textu finaliter q̄ illa lfa v nō ē oportu-
 tuna qz nū. 3. pōt esse littera anni in isto ergo mēbro in quo numeraret illa
 littera v nō est situanda aliqua dies alicui⁹ cōiunctionis nisi hoc ptingeret
 p̄ saltū sed q̄libet aliaz. i. 9. litteraz incipiēdo a p̄ma littera alphabeti vsqz ad
 t̄ que ē. i. 9. Correspondent itaqz. i. 9. littere. i. 9. annis cicli lunaris vel aurei nu-
 meri. et sic illa littera v nō est oportuna scz quantū ad hoc q̄ ipsa nūeraretur
 p̄ littera āni sed bñ ē oportuna scz causa metri. si em̄ v aliquē esset lfa āni tūc
 ciclus lunaris extēderet ad viginti annos quod est cōtra determinata i p̄mo
 libro de inuentione cicli lunaris antiqui vel imperfecti vel aurei numeri. Se-
 quitur scdo finaliter ex dictis. et hoc bene est considerandum q̄ magna ē dif-
 ferentia inter sillabam anni et litteram anni. et diuersa inueniuntur per ea qz
 per sillabam anni inueniuntur bore et minuta prime coniunctionis in āno
 scilicet Aprilis sed per litteram inueniatur di⁹ prime coniunctionis in āno
 Et p̄ p̄ns etiam dies aliarum coniunctionum. vt dicetur in sequentibus

¶ Prime autem coniunctionis vt dies habeatur inchoandū est in tercia
 die marci scz in ista sillaba vs bui⁹ dictionis martius. Et itali quoqz mense

Annus renouat scdm hūclibzū tūc nūcra a predicta sillaba. vovsq; ad situa-
 tionem predictae littere cicli antiqui ⁊ tūc littera locata in tali membro ostē-
 dit diem co nūctionis cum predictis horis et minutis inuētis per sillabā
 anni. ¶ Consequēter autor docet inuenire primam conūctionem i aliquo
 anno per litteram anni quo ad diem et per sillabam āni quo ad horas et mi-
 nuta vtp atet statū. ¶ Notandum est diligenter ne contingat error circa
 conūctionem precipue anni primam: anni cōsiderande sunt triplices sil-
 labe. primo consideranda est sillaba a qua debet numeratio fieri et incipi et
 est hec sillaba vs huius dictionis martius et hec est inuariabilis. scdo con-
 sideranda est sillaba ad quam debet fieri numeratio et ē illa que cadit ad mē-
 brum situationis litere anni et hec est variabilis et quo em littera anni va-
 riat̃ur quolibet anno etiam tales sillabe ad quas fit numeratio quolibz āno
 variāt̃ur. tercio cōsiderāda sillaba anni ab ista em sciuntur hore et minuta
 prime cōiunctionis in anno que est radix omnium aliarum conūctionum
 sequētium circa quam si cōtingeret error omnes conūctiones alie totius
 anni essent incorrecte et fallerēt paruus em error in principio maximus est
 in fine et primum in vnoquoq; genere est mēsurā omnium sequentiū i tali
 genere et hec tertia sillaba anni etiam est variabilis quolibet anno vt decla-
 ratum est in precedētibus. ¶ Notandum est etiam q; conūctio prima in
 anno de qua loquitur autor in textu nō est conūctio marci sed est conū-
 ctio aprilis. incēssio autem marci inuenitur per februarym scdm practicā
 inferius ponēdam per sillabam et litteram anni precedentis.

Notandum q; aliq littere saltāt in situatione ⁊ aliq
post situationē. vt patet per hos versus sequentes

f g d l z c da terno post bi locando

Capitulum Quintum de saltu littere anni

Quid est saltus in proposito et quare littere āni saltāt et quibus ānis.

S a b e o r ante bisex l z b r ea primo.

Prime sex littere horum versuum saltant post situationem in tercio anno
 post bisertilem hoc intellige cum fuerint littere anni. Sequentes autem sex
 ante situationem in anno bisertili vltime vero quinq; littere saltāt ante situa-
 tionem primo anno post bisertilem et tūc cōsidera vtrum fuerit saltus vel
 nō et fac vt predictum est scilicet vt loces litteram scdm saltū si saltus fuerit
 si vero non fuerit saltus tunc scdm primum versum scilicet v q loca litteram
 anni. Sunt etiam alij versus noui de saltu litere anni qui sequuntur

Et das scdo post bi ante locandas

Non saltant c d f bis sed cetera saltant

A b e f h i l z l m n o p r s t saltant

In anno bisextili ante locandas

K b r e a o l p des p̄mopost bis añ locandas

Nota q̄ ista metra de saltu lre sunt noua et nouiter p̄posita p̄pter faciliore modū inueniēdi horas et minuta in cōiūctione et valēt tñ q̄ a et e saltāt añ situationē i scdo anno post bisextilē sed c d g nō saltāt in anno bisextili s̄ oēs el̄ lre saltāt sed i tercio anno post bisextilē nō ē aliq̄ saltus in isto ciclo.

Nota q̄ isti versus de saltu lraz annoz et versus p̄cedētes scz jam z sunt correcti scdm doctrinā magistri autoris Chirometralis et nō alteri et hoc p̄pter faciliore modū inueniēdi cōiūctiones et oppōnes q̄ vsus durant sine aliq̄ correctura per septuaginta sex annos incipiendo ab anno dñi. 1406.

Post q̄ autor ondebāt modū inueniēdi litterā añi et sūt ondebāt vtilitātē inuētionis lre anni et eius locationē in mēbris aut iūcturis digitorum Jam p̄ster ondit quasdā cautelas obfūdās circa locationē eiusdē littere z docet quō i certis añis lra anni inuēta in aliquo mēbro alicui⁹ digiti saltat id ē aut añponit aut etiā postponit i iūctura digiti in q̄ ei⁹ sit⁹ et locus suetus fuit et postea in fine textus ondit quō vsus sup̄dicti quos vocat nouos et si militer saltus lraz anni p̄ autorē q̄ hūc cōputū cōposuit s̄ renouati correcti et emēdati. vt clare dī in textu. Pro intellectu eoz q̄ Autor dicit in textu. Notandū q̄ saltus a cōputistis diffinit sic. ē subtractio vl' additio vni⁹ diei in locatione lre añi vltra eius situationē p̄ doctrinā sup̄ius datā z inuēta sit at talis salt⁹ lre añi p̄pter certitudinē p̄iūctionū habēdā si em̄ nō fieret saltus talis lre añi añ vel post locationē ei⁹ p̄iūctiones solis et lune sept⁹ fallerēt in tot dieb⁹ quot dies omitterent i tali saltu. Et sic saltare lram añi i p̄posito nō ē aliud nisi variare lram añi i situ suo et loco in quo inuēta ē s̄ aut eā añponē aut postponere añ mēbrū vel post mēbrū situr i quo inuēta ē de isto at saltu lre añi Autor pōit duplices vsus quosdā quos noiat atiquos et quosdam quos noiat nouos. quo ad vsus atiquos dicit q̄ qñ in tercio anno post bisextilē aliq̄ illaz lraz sex scz fgd t l z c. fuerit lre añi tūc lra añi saltat i post. z ponit post vñū locationis sue et hoc dicit i textu i p̄mo vsu cuius intellectus ē iste sex tu das id ē dicēs illas lras sex fgd c h t locādas i scio id ē scio año post bi id ē bisextilē. Miñgit i alio vsu qñ aliq̄ istaz lraz sex scz s a b e o r ē lra añi in anno bisextili tūc littera anni saltat ante locationem suā inuentam et versus

iste scđs intelligit sic scz tu das id est dicas istas sex litteras. scz s a b e o r locas
das añ situationē scz inuentā in iūctura digiti bisex id est in anno bisextili.
subiūgit Autor qđ iste qđqz littere scz l z b r e a qñ fuerint littere anni tñc saltāt
añ membrum locationis sue. et hoc in primo anno post bisextilem.

C Motandum etiam qđ alij Computiste saltū littere anni oñdunt in certis
dictionibus solū attēdendo primas litteras vt in hoc metro. fili gregori di
xerūt tu lato curis. iste saltabūt post mēbrū festi bisexti et iterum saluator
oēs amat. cū bñ regnat iste saltabūt añ mēbrū bisexti et itez latho amat cū
rethor bñdixit. iste saltabūt añ mēbrū primi bisexti. patet igitur ex textu qđ in
tribus annis fit saltus littere anni scz in anno bisextili met. in tercio anno
post bisextilem et in primo anno post bisextilē. in scđo autē anno post bisex
tilem nunqđ fit saltus et hoc scđm antiqua metra et ideo Autor in textu nō
ponit litteras de scđo āno post bisextilē qz tñc oēs difformitates et incōue
niētie sue diuersitates. ex quibus causat saltus p primū annū post bisextilē
et i tercio anno post bisextilem et p annū bisextilē met in scđo autē āno post
bisextilē omnia ista reducunt ad vniformitatē et sic nō fit saltus i anno scđo
post bisextilē. vt auctor oñdit in textu. et etiam qz auctor computi Chirone
tralis fecit hūc libzū in scđo āno post bisextilē in principio cycli magni i cui
principio vterqz cyclus magnus et paruus cōcinebat. et p cōsequēs oia i
scđo anno post bisextilē fuerant vniformia sine aliqua diuersitate. Est tñ etiā
sciendū qđ isti saltus lfe anni in primis vsibus positi habuerūt solum veri
tatem cū sillaba anni qrebat in versibus antiquis scz Ech sap. et iteo Autor
fecit nouos versus de saltu litterarum anni. scz ae. vt declarat in textu. vñdē
doctrina de saltu litterarū anni in textu posita correspondet nouis versibus
scz iam et quos Autor vocat nouos licet iam etiam terminati sunt et expira
uerūt vt satis dictū est superius inueniē tñ aliter saltus per antiq metra salt
qđ p illa metra que dicit auctor noua vt patet in textu. Est autem intellectus
versuū nouoz iste qñ a et e sunt littere anni saltāt i scđo āno post bisextilem
sed cđ g nō saltāt in anno bisextili sed oēs alie littere saltūt sed in tercio āno
post bisextilē nō ē aliqz saltus in isto ciclo. vñ versus. in nullum saltū terno
videbis in anno sed i primo anno post bisextilem iste littere l z r e a o l p. scz
tu des id est dicas saltare añ locationem cum fuerint littere āni. Sciendum
finaliter ex omnibus dictis qđ aliter est de saltu litterarū anni in antiqz ver
sibus et aliter in versibus quos auctor dicit nouos quia in saltu litterarū āni
fm antiquos versus scilicet f g d t. z c. in scđo anno post bisextilem non inue
nitur saltus sed scđm nouos versus scz ae. in scđo anno post bisextilē fit salt
sed in tercio anno post bisextilem non fit saltus vt clare patet in textu patet
itaqz quomodo textus auctoris et eius intentio et scđm antiquos versus et
nouos de saltu litterarum anni sit intelligenda et exponenda

Nomina autem mensium solarium et lunarium et primi dies eorum patet
et inveniuntur per verius sequentes

Mar ap ma iu iul aug sep oc no de ia fe om

Mar ap phil nic iul pe e re om de ci bu solis

Us a phil cris pe q; rus vs cris Cle mod

ag ge lunares

Primus versus illorum versum continet nomina mensium lunarium et solarium secundus continet syllabas primas mensibus solaribus descriuētes. tercius continet syllabas diebus mensium lunarium descriuētes. Cum autem scire volueris primam diem cuiuslibet mensis siue sit solaris siue lunaris tunc nūcra primū vsus **Capitulum. vi. de diebus mensium solarium et lunarium** Et quod prima dies cuiuslibet mensis tam solaris quam lunaris habet inueniri per digitos vsque ad mensem quem queris et si vis habere illum mensem per solari tunc numerata versum secundum ad istum articulum et patet tibi dies. si vis habere per lunari numerata terciū versum et fac idē. Sciendū quod primus vsus ad nomina mensium descriuētes descriuit. i. 2. mensibus solaribus lunariibus autē. tredecim. Et assignatur talis causa quod in anno habemus aliqui 13 lunationes. Nota etiā quod mensis ideo dicitur solaris quod sol in tot diebus pertransit unū signum lunaris dicitur ideo quia luna in tot diebus recedit a sole et iterum reuertitur ad solē. Et postquam autor determinauit praxim. et modū quod prima coniunctio solis et lune in anno scilicet aprilis debeat inuenire et quo ad diē horā et minutū. Itā prout ostendit quod alie coniunctiones solis et lune totius anni sint inueniētes. Et antequam autor docet hoc primum ostendit quā necessaria et valētia sibi ad propositū suū. Et primo docet inuenire coniunctiones solis et lune ab quo ad diē deinde quo ad horam et minutum. ut patebit in sequentibus.

Notandum per intellectuē textus autor in textu dicit tria. Primū ponit tres vsus. primus illorum versum continet nomina mensium solarium et lunarium. secundus continet primas syllabas mensium solarium. tercius continet primas syllabas mensium lunarium. secundum quod ponit in textu est quod inueniat primus dies cuiuslibet mensis siue solaris siue lunaris ut clare patet in textu. terciū quod ostendit in textu ē quod menses solares solū sunt. i. 2. et omnis mensis solaris ideo quod sol in tot diebus pertransit motu suo unū signū celeste aliqui contingit certis annis quod menses lunares sunt. 13. ut clare fecit in littera sequenti. dicit autem mensis lunaris quod luna in tot diebus recedit a sole. et iterum reuertitur ad solē prout autē et calculus inueniendi primam diem cuiuslibet mensis siue solaris siue lunaris

manifeste patet in textu. unde et de isto nulla difficultas insurgit quod etiam intelligendū sit p̄ dictiones aliorū versuū trium quilibet lector diligēs facili-
liter pōt supplere et versibus. Et si iohannes. unde et hec describere in p̄mēto
esset superfluum et dispendium.

**Sequitur versus in quo habet videri quando sunt
tredecim lunationes finē menses lunares.**

Bis est grauatus lantitas nisi quis simulatus

In hoc versu vide litteram anni cīclī antiqui et hanc si in principio alicubi
inuenies dictionis litterā anni tūc illo anno habebis tredecim lunationes
ista 13 lunatio debet locari circa finē anni et vocatur embolismalis annus.
etiam facilius potest inueniri sic quicūq; cōiunctio ap̄illis fuerit iter primā
diem mēsis lunaris marcij et inter hanc sillabā grece huius dictionis grego-
rus tūc erit lunatio embolismalis. ¶ Postq; autor in precedentibus dicit
q̄ in certis annis p̄tingit fieri 13. lunationes vel nouilunia. Jam p̄ter oīē
dit annos in quibus cōtingit tales 13. lunationes. et primo pōnit septē dū-
ctiones p̄ces quarū dictionum primas litteras cognoscitur annus ī quo
sunt tredecim lunationes infra reuolutionem

Capitū. viij. quomō scitur embolismus vñ causatur

Et quid est embolismus. et quo tpe debet imponi in anno cīclī antiqui hoc
ē ī spacio. 19. ānoꝝ fūit. 7. lunatiōes embolismales. postea autor ī fine textus
ponit vñ cōsiderationē p̄ quā p̄ncipalit̄ possumus cognoscere quo anno
sit embolismus et sunt 13. lunationes. ¶ Pro intellectu textus ap̄iori. No-
tandum est primo cōputatione et numeratione annorū embolismorū. Q̄
embolismus ē spaciū t̄pis tredecime lunationis in aliquo anno. Et dī em-
bolismus ab embolos grece qd ē excrecētia latine. Embolismalis cū luna-
tio causat̄ ex crecētia anni solaris sup̄ annū lunare de āno itaq; embolismali
in quo p̄tingūt 13. lunationes pulcre determinat magister 30 ānes de sacro
Bulto in suo cōputo p̄hisco. et dicit in hec verba annus solaris q̄ p̄tinet
365. dies et 6. horas. lunaris vero. 354. dies quibus diebus āni lunaris s̄b
tractis a diebus anni solaris in residuo manēt. 11. dies et sic annus solaris
excedit annū lunarem in. 11. diebus et in sex horis tūc semper in tercio āno
cīclī lunaris colligunt̄ ter. 11. dies qui faciūt. 33. dies et ergo sp̄ in tercio anno
cīclī lunaris habet vna tredecima lunatio et tali excrecētia capīdo itaq; 30
dies p̄ mēse embolismo q̄ oīs lunatio embolismalis h̄ 30. dies et sic in re-
siduo adhuc manēt tres dies q̄ sunt vltra embolismū et hoc debet bñ cōside-
rari tūc itē ī q̄rto q̄nto et sexto annis h̄ntur ter. 11. dies ī excrecētia āni so-
laris sup̄a lunare q̄ dies si cōiungunt̄ erūt itē 33. dies et sic in sexto erit em-

bolimus scds et tres dies erunt in residuo vel in superfluo qui addi debet illis tribus dieb⁹ prioribus residuis. 7 sic erunt sex dies tuc itez in septio 7 i octauo anno colligunt^r bis 11. dies q⁹ faciunt. 22. dies q⁹ bis vndecim sunt. 22. qbus 22 dieb⁹ addatur illi sex dies superflui resuati. et sic i toto collecto erunt 28. dies et q⁹ in istis annis bis fuit bisextilis ppter sex horas de ano solari et sic erunt duo dies addedo itaq³ duos dies ad 28 dies erunt. 30. dies p⁹ ergo q⁹ in octauo ano e terci⁹ annus bisextilis et no in ano nouo. 7 tuc itez nono decimo et vndecimo colligunt^r 33 dies de qbus summunt^r 30 dies p embolismo vndecim ani 7 itez in residuo manet tres dies q⁹ sunt mte bñ p⁹ siderari postea itez i duodecimo tredecimo et qrtodecimo ano colligunt^r itez 33. dies de qbus summunt^r 30. dies p embolismo qrtodecimi ani et remanebunt tres dies superflui q⁹ addunt^r prioribus tribus dieb⁹ resuatis et erunt sex dies et tuc itez in 15. 16. et 17. annis colligunt^r 33 dies a qbus itez summunt^r 30. dies p embolismo decimiseptimi ani et remanet^r tres dies superflui q⁹ addi debet priorib⁹ sex et sic tota summa erunt. 9 dies superflui postea itez i 18. et 19. annis colligunt^r 22. dies q⁹ bis vndecim sunt. 22. quos adde noue p⁹ dictos reseruatos et erunt. 31. dies q⁹ dies accipiuntur p embolismo decimi noni anni p⁹ ergo origo ani embolismalis computatione et numeratione

Notandum scdo p intentione Autoris i annoz embolismoz nūeratione et cōputatione fin intentionē autoris in textu imo fin rei veritatē in spacia cicli lunaris antiq⁹ vt in 19. annis septē occurrit embolismi et ideo Autor in textu ponit septē dictiones d⁹ cūiētes illis annis embolismalib⁹ q⁹ dictionū p⁹ me l⁹ae oñdūt in qbus annis et quotis sit embolism⁹ sic q⁹ qñ in aliquo ano p⁹ma l⁹ae aliquarū istaz dictionū septē fūt l⁹ae anni tuc in eodē anno e embolism⁹ et etiam quote sunt eodem littere p⁹ime in ordine alphabeti i tot annis cicli antiqui sunt embolismi quia littera anni in ordine alphabeti semp co⁹ incidit et cōuenit cū aureo numero vt dictū ē prius p⁹ igit^r q⁹ numerando p⁹ ord⁹inem p⁹imas litteras istaz septē dictionū b ē p⁹ima l⁹ae i hac de cōne bis et ē b scda in ordine alphabeti igit^r in scdo ani cicli lunaris antiq⁹ embolism⁹ et etiā q⁹ illa ē scda l⁹ae inter septē l⁹as haz septē dictionū et c ē q⁹nta in ordine alphabeti et p⁹ p⁹is in q⁹nto ano cicli lunaris antiq⁹ ē embolimus g ē q⁹ ē tertia l⁹ae inter p⁹imas l⁹as istaz septē dictionū et est septima i ordine alphabeti ideo i 7. ano cicli antiq⁹ ē embolism⁹ et itez q⁹ l⁹ae ē q⁹rta l⁹ae inter d⁹etionū l⁹as et ē decima in ordine alphabeti ideo i decimo ano cicli antiqui ē embolism⁹ et sic p⁹nter dicat^r de a⁹ijs scdm ordinē **Q**uincidit hic vnū dubium q⁹ autor videt discordare in numeratione annoz embolismalium et computi cum autore Computi ecclesiastici qui alium numerum et cōputū bz i annis embolismalib⁹. dicit enī autor p⁹puti ecclesiastici i hec v⁹t a p⁹pendo egrigia de annis embolismalib⁹. sc⁹i 7 6. 8. vndecim⁹ post. 7. 14. decaseptimus

et de nouis embolismalis lunatio fiet in istis. sed reliquos oēs cōmunes
dicere debes p cōcordātia itaqz autoris nostri et autoris cōputi ecclesiastici
Dicendum ē qz vterqz bñ dicit sed icipio āni apud istos autores ē alia ⁊ alia
Autor em̄ noster incipit annū a marcio fm̄ hūc librū scdm̄. sed autor com
puti ecclesiastici incipit annū a Januario nō mirū ergo si i numeratione an
norum embolismaliū nō cōcordāt. ¶ Notandū tercio de impositione lu
nationis embolismalis cū i aliquo anno cōtingit esse diuersitas. iudei em̄ i
ponit embolismū añ octobrē qz ipsi dicūt et tenēt qz annus debet incipi in
octobri qz dicūt mūdū esse creatū i octobri. Computiste autē qz computāt
embolismū p medias cōiunctiones dicūt qz debet imponi in fine anni post
februariū añ marciū. astronomi autē qz grūt lunationes oēs et etiam embo
lismalē fm̄ veros motus i ponūt lunatōnē embolismalē vbi excrescit scz qñ
in aliquo mēse sunt due lunationes primā dicūt embolismalē vt anno dñi.
1472. in nouēbri fuerant due lunationes vna i die oim̄ scōz et dicebat ab
astronomis doctis embolismalis et alia fuit i vltima die fm̄ veros motus
cōputando eiusdē mēsis diebus et tenebat ab oibus p lunationē decēbris.
Alij tñ volūt qz vltima debet esse embolismalis et nō prima sicut contingit
Anno dñi. 1505. currēte. pma tñ impositio embolismi videt esse pueniētiōz
tñ qz hoīm fantasie sunt varie et plurimi gaudēt noibus quasi noia immu
tarent res cuius tamē cōtrariū erit

Autor consequēter ponit vnā cōsiderationē in textu
Quomodo cognosci potest quo anno cōtingit embolismus et dicit qz lu
natio embolismi sic potest inueniri faciliter. Quicūqz prima cōiunctio solis ⁊
lune vt est cōiunctio ipsius aprilis fuerit inter primā diē marcij mēsis vsua
lis et diē sancti Gregorij que est designata per hanc sillabam gre cū nume
ratur gregorio cir gir truo. in tali anno est embolismus. Et notandū qz in
tertu nō debet dici inter hanc sillabam gre sed inter hanc sillabam go hui⁹
dictionis gregorio. ita qz Autor tñ vult qz quicūqz prima cōiunctio est inter
primā diē mēsis lunaris marcij et hāc sillabam go huius dictionis gre
gono capiēdo illā sillabā go inclusiue tñ illo anno erūt. 13. lunationes quia
alīa lra esset falsa qz sic patet qz qñ ē littera anni tñ cōtingūt. 13. lunatiōes vt
magister p sedicit in textu et tñ illo anno prima cōiunctio nō cecidit iter diē
marcij mēsis lunaris et inter illā sillabā gre et hoc cōtingebat anno dñi qñ
scribebat. 1412. p. 3. g. i. tectū d. dici iter hāc sillabā go eā capiēdo inclusiue.

Nota qz lunatio in quocūqz mēse solari siue lunari
fuerit a Tuncit sibi nom in sequentis mēsis. versus illius est mēsis cui
dat lunatio nom in. ¶ Autor finaliter ponit vltimum notabile circa deno
minationē mēsiū lunariū in respectu ad mēses solares et dicit in quocūqz

in mense solari est lunatio siue cōiunctio solis cum luna tunc talis mensis lunaris assumit sibi nomen sequentis mensis solaris et nō ab illo in quo fit cōiunctio et hoc est q̄ cōiunctio mensis sequētis querit̄ p̄ mensem precedentē vt patet in versu quē Autor ponit in textu vt cōiunctio inuenta in marcio nō est marcijs sed Aprilis et sūt cōiunctio inuenta in diebus Septembris non est septembris sed mensis sequentis scz octobris

**Capitulum Octauum quomodo inueniende sunt
Coniunctiones aliorum mensium anni in diebus horis et minutis**

Mappar ait obdit bursas paruis deho recipit

Eo fami grifa veat hic quid hora minuta

Syllaba prima dabit horasq; scda minuta.

Isti versus reliquorum mensium coniunctiones p̄ horas et minuta preter primū mensem Martiū declarant. Nam prima littera prime sillabe vniūsi cuiusq; dictionis ostendit tibi horas et prima littera scde sillabe eiusdē dictionis ostendit tibi minuta et sic patet quid ostendunt tibi versus isti.

Postq; autor in precedentibus ostendit quō prima coniunctio in anno est inuenienda in diebus minutis et horis. Jam consequēter hic determinat de alijs coniunctionibus totius anni quō sunt inueniende et primo ponit quosdam versus deseruiētes, 12. mensibus anni. scdo ostendit in textu proxim coniunctionū totius anni et debet vt patet i textu. ¶ Notandū p̄ intellectu textus. Qz dictiones iste posite in versibus textus deseruiūt tñ. 12. mēsi-

dictū enī est prius quō prima coniūctio in anno que est Aprilis inuenitur p̄ martiū prima itaq; dictio in textu posita deseruit Aprilī inquantū ad inuentionē coniūctionis Aprilis quia hec inuenitur p̄ martiū sed hec dictio mappar deseruit Aprilī inq̄tum per Aprilem inuenit̄ coniūctio sequentis mensis scz maij. Et qz post aprilem sequitur maius. ideo scda dictio scz ait deseruit maio nō quātū ad coniūctionē maij inueniendā quia illa inuenitur per Aprilem. sed inq̄tum per maiū inuenit̄ cōiunctio mensis sequentis scz iunij sic etiā est dicendū consequenter de alijs dictionibus in textu positis vñ sup̄ primā dictionē scz mappar debet scribi apulis et sup̄ scdam dictionē scz ait debet scribi maius et sic cōsequenter sup̄ tercia scz obedit debet scribi iunius et sic consequenter sic q̄ sup̄ vltimā dictionē hic quid debet scribi martius. in qualibet autem dictione nihil aliud attendendū ē nisi prima lra et scda quota est in ordine alphabeti sic scz q̄ prima littera significat horas et scda minuta cōiunctionis que querit̄ vt i hac dictione mappar m ē p̄ma littera prime sillabe. et est i 2. in alphabeto et sic signat i 2. horas. prima autē

littera scde syllabe ses par est p que 2. 15. in alphabeto et sic p designat. 15. minuta. sic sūt scda dictio que deseruit maio est illa dictio aut cuius dictionis aut a est prima lra prime syllabe eius designat ergo a vna hora lra scde at syllabe huius dictionis aut est i et qz i littera est nona in alphabeto ideo i significat nouē. Et sic consequēter in alijs ē intelligendū. vñ si in cōiunctionibus anni vñ debet esse. calite considerantū q syllabe predictę duodecim in scatione horarū et minorū debēt recte scribi in litteris prime syllabe et scde p correctione ista istarū dictionū in suis lris prime et scde syllabe sic ē agendū duplicari in p̄mis dñt littere huius dictionis mappar m q designat. i 2. et p que designat. 15. qz talis est locus ear in alphabeto et si creuerint in tali duplicatione hore. 24. dñt subtrahi. 24. hore. et pro illis hore. 24. subtractis debz addi vñ ad dies prius inuētos. et qd remanet ē nūcrus horarū dictionis sequētis. sūt si i minutis creuerint plura minuta qz 20. dñt subtrahi 20 minuta et p eis debet addi vñ ad horas. et sic erit dictio sequis i hore et minuta et tūc vñter pro correctione aliar dictionū adde horas et minuta per illā dictionē mappar scatas ad quālibet dictionē sequētē et veniet nūcr⁹ sequētis dictionis. ito tñ observato q p scda dictione quarta et decia octaua subtrahāt. octo a minutis. 8. Octaua decima quarta minutq scda

Cum igit cōiunctiones reliquorū mēsiū lunariū pter primū scire desideras cōsidera q sit p̄ma dies illius mēsis lunaris p p̄dicta ab illo ergo nūcra ad situationē cycli antiq̄ incipēdo a primo mēbro indicis et patebit dies cōiunctionis. quo facto vide q sit syllaba anni cycli magni q iuenit p illos vsus Ech sap 7 tūc nūcra illoz vsuū syllabas mar ap ma vsqz ad mēsem quē qris exclusiue. tūc pone syllabā cycli magni ad nomen primi mēsis deinde pro singulis alijs mensibus sume vnā dictionē de istis versibus mappar ait. et dictio veniens ad nomē cuius cōiunctionē queris est eius dictio que debz notari et postea p̄sidera quē numerū horarū et minorū hec dictio scat et tūc horas et minuta dictionis adde hore et minutis syllabe cycli magni computando minuta syllabe ad minuta dictionis. et si tūc creuerint minuta viginti adde p illis vnā horā. nūcrus vero resultas et minutis ostendit minuta cōiunctionis tūc etiā adde horas syllabe anni cū hore cōiunctionis cū ista hora a minutis recepta. Si ita q nūcrus horarū excederet. 24. subtrahē. 24. et adde vnū diē sup diē p̄us inuētū et nūcrus horarū vltra. 24. ostendit horas cōiunctionis in eodē diē. Si at nūcrus vterqz nō accedit tūc simplr adde minuta minutis. et horas. hore tūc hore sine minuta sic inuēte sumūt originē i media nocte hoc ē si nihil fuerit in hore. Si autē ser hore tūc erit cōiunctio circa ortum solis. Si autem duodecim hore tunc erit circa meridiē Si autē 18. hore tunc erit circa occasum solis Nota q omnes cōiunctiones sic inuente debent exprimi ista die post tot horas 7 post tot minuta erit cōiū

etio vel incensio. et sic coniunctiones vniuscuiusq; mēsis faciliē pōt inueniri.

¶ postq; Autor docuit in precedentibus inuenire coniunctionē anni scz aprilis per marcū. iam cōsequenter docet inuenire cōiunctiones alias totius anni in dieb⁹ horis et minutis. ¶ Notandū p̄ intellectu tert⁹ q; autor in isto textu docet duo. primū ponit canonem et praxim quō cōiunctiones totius anni dñt inueniri in diebus horis et minutis. Scđo autor docet in textu quomodo cōiunctio solis et lune in aliquo mense et die inuenta quomodo debet p̄nunciari designari et exprimi et hoc est in fine textus cū dicit. Nota q; omnes coniunctiones sic inuente debent exprimi in ista die post horas et minuta sicut per praxim et calculos ē inuēta q̄stum ad primā p̄tē de inuentione et praxi cōiunctionū aliarum totius anni calculus et praxis leuis est et lucida. ideo nō oportet multa verba de tali praxi facere quia hoc sufficienter docet in textu de scđa etiā parte canonis nulla difficultas existit omnia enim resolute dicuntur in textu. Consideratio tamen ista circa praxim habenda est talis q; inquiredo coniunctiones solis et lune hec dictio mappar nō debet poni ad primū mēbrum nec ista dictio ait debet poni ad scđm mēbrū indicis primū enī mēbrū indicis deseruit prime coniunctioni scz aprilis q; inuenit p̄ marcū et ergo vt error euitet in p̄mo mēbro indicis debet poni sillaba anni q; designat horas et minuta prime cōiunctionis in anno vt dictū ē sup̄ius. deinde ad scđm mēbrū debz poni hec dcō mappar ad terciū hec dictio ait et sic p̄sequēter ne itaq; superflua scribant in quinto sufficit calculus et praxis quam autor docet in textu.

¶ Notādum etiā p̄ cognitiōe dicēdorum et dictorum.

¶ Q; duplices sunt dies primi mēsis lunaris scz p̄prie dicti et transumptiue dicti. dies p̄prie dicti sunt dies cōiunctionū solis et lune de istis dieb⁹ loquitur hic Autor. sed dies trāsumptiue dicti sunt dies q̄bus cognitio et quorū sillabis habitis p̄ssumus facile cognoscere dies cōiunctionis solis cū luna sicut. 13. sillabe prius posite scz. a phil cris. Circa metra mēsiū solarīū et lunariū sunt enī hī dies necessarij ad inueniendā diē cōiunctionis solis et lune et nō dicunt hī dies primi dies mensiū lunariū q; in rei veritate i his dieb⁹ fieret cōiunctio solis et lune sed quia ipsorū cognitio valet ad cognitionem ipsorū diez in q̄bus sūt vere cōiunctiones solis et lune. Sic etiā dies mēsis solaris sunt duplices. nam quidam sunt dies solare s̄ proprie dicti et sunt hī dies in quibus sol intrat et ingreditur aliqd̄ signum Zodiaci vt arietem vel thaurum. Et de istis diebus dicitur postea in illo versu. ¶ Great sed primi dies mensium solarium improprie dicti sunt dies quorum cognitio valet ad cognitionem illorum dierum in quibus sol intrat aliqd̄ signum patet ergo q; dies mensium sunt duplices scilicet. proprie dicti et transumptiue vel improprie dicti.

Capitulum Nonum de oppositis Solis et Lune inueniend. s. ex calculo

¶ Oppositionis autē ad noticiam sic puenitur adde minutis coniunctionis septem minuta. et si excreuerint ultra viginti fac vt predictū est postea bonus coniunctionis adde. i. g. horas et si excreuerint. 24 hore fac vt prius dictū est et adde diei coniunctionis. i. q. dies siue duas septimanas. et patet it oppositio 5°. Sunt hore dande decus oc septēq; minutis. adde dies quatuor decas opponitur tibi luna. ¶ Post q; Autor in precedentibus determinauit de Coniunctionibus singulis totius anni quō sunt inueniēde. Jam cōsequēter de oppositionibus solis et lune inueniēdis. et dicit vt patet in textu.

¶ Notandum pro intellectu ratiōis. Q; vt dictū est in principio hui⁹ scđi libri q; oppositio est duplex. qdam vera et quedam media. oppositio vera attenditur ratione numeroꝝ motuū solis et lune. Et ista directe et perfecte nō inuenitur per artā cōputatarum. alia autē est oppositio media q; attēdit penes motus solis et lune et de ista loquitur Autor et generaliter cōputate dicitur autem oppositio media pro tanto q; est via et media in verā oppositionem inueniendā. oppōnes autem veras quiniūmo et cōiūctiōes docēt tales Astronomi qui precise motus planetarū inuestigāt et ea que ex motibus planetarum oriūnt. Est autē oppositio solis et lune qñ sol et luna diuā metraliter opponunt. et sunt i cēstis signis vt si sol esset in sexto gradu signi arietis et luna esset in sexto gradu libe tunc esset oppositio solis et lune.

Capitulum. x. de primatione. et quid sit primatio

¶ Primatio sic patet. in quacūq; hora diei inuenies cōiūctiōē alicui⁹ mēsis in eadem hora in sequēti die est primatio. Et illa dies q; mediat inter coniunctionem et primationē dicitur incensio vñ vsus. Que post cōiūctam dies est hec prima vocatur. Inter coniūctam primam que datur dies incen.

¶ Post q; Autor in textu determinauit de oppositione solis et lune. Jam consequenter determinat in hoc capitulo de primatione et ostendit i textu quid est primatio. et quid est primari litterā et dicit vt patet clare in textu.

¶ Notandū q; auctor dicit in textu. Q; incensio est dies media inter coniūctionem et primationē qđ intelligēdum ē ad bonū intellectū q; dies media inter coniūctionē et primationē. dicitur incensio nō ideo q; in toto tempe media esset incēsis sed sic est intelligendū q; dies media inter coniūctionē et primationē dicit incensio quia luna ecōuerso auget in lumine et auget exitum q; potest cōtinue egredi de radijs solis vt nobis incipiat apparere aliqui cñ eodē die quo sol iūgitur lune eodem die nobis apparet. altquādo autē scđa die. aliqui tertia die. aliquando quarta die. vñ autē contingit talis diuersitas in theoriciis planetarum causa illius declaratur

Chis habitis Notandum qd he cōiunctiones equate dicunt p Erffordia
ecōuerso autem aliaz regionū sic patet quotienscūq; aliqua regio distat ab
Erffordia p. 12. miliaria versus oriētem toties adde vnū minutum si autem
predicta regio fuerit versus occidētem tūc illud minutū est subtrahendum
id est pro. 12. miliaribus debes sumere vnum minutum.

Capitulum. xj. ad quem meridianum coniunctiones

Solis et Lune inueniuntur in hoc computo. Et quō reducēde sunt ad alios
meridianos et ciuitates. vñ versus. presta bissemisq; minutis miliarib⁹ vnū
Si sol surgit ab erff si cedit idem tamen absit.

Autor oñdit sup quo meridiano et regione Computus iste factus est et
dicit qd sup meridiano Erffordiensi cōiunctiones solis et lune et oppōnes q
in isto cōputo inueniuntur oēs sunt calculate. et postea oñdit quō pūctiōes
solis et lune et etiam oppōnes reduci hñt ad aliū meridianū. et dicit vt clare
patet in textu. **N**otandum qd in reductione cōiunctionū solis et lune et etiā
oppositionū ad alia loca ab Erffordia hec cōsideratio maxime debz attēdi
Si enī talis ciuitas ad quā cōiunctiones solis et lune deberēt reduci et etiā
oppōnes esset orientaliōr Erffordia tūc semp pro 12. miliaribus vnū mi-
nutum semper debet addi. Si autē ciuitas talis esset occidētaliōr Erffordia
tūc semper pro. 12. miliaribus vnum minutū debet subtrahi. Si autē talis
ciuitas esset in eadem lōgitudine cū Erffordia tūc vel oportet addere vel sub-
trahere. In ciuitatibus enī oriētalibus citius fit dies et etiam nor qz i occi-
dētalibus et occidētalioribus tardius fit dies et etiam nor. vñ et astronomi
dicūt qd Tracouie citius sol oritur et etiam meridies fit citius. Et simil nor
qz in Toletbo que ē ciuitas hispanie occidētalis respectu Tracouie p vnā
horam horalogij integram. vt declaratur circa Speram materialē

Attamē notandum ne p longum spaciū temporis incidit error de pte
dictis est sciēdum. Qd quotienscūq; primus annus cicli antiqui fuerit i scdo
anno post bisertile totiens ē reuolutio magni cicli et ē subtrahendum a mi-
nutis. iō. minuta ab horis autem qnq; q reuolutio fuerat anno dñi. 1330.
et quareuolutione nihil est demendū sed statim post hāc reuolutionem pre-
dictas horas et minuta subtrabe pro scda reuolutione dupla. et subtrabe et
pro tertia tripla et subtrabe. Et sic in infinitū computādum est et ista dicta
sufficiant de incēlione. **A**utor postqz determinauit de cōiunctionib⁹ solis
et lune. et etiam oppōnibus iam finaliter cōcludēdo de eis ponit vnum no-
tabile qd est quasi quedam cōtinuatio eoz quedicta sunt de cōiunctionibus
solis et lune. et etiam oppositione. et dicit qd in odus calculādi et inuenti nōt
cōiunctiones solis et lune et sūt oppositiones nō ē modus ppetuus ppter
diuersum motum solis sed solū durat p vnum ciclum magnum qui cōtinet
76. annos sicut dictū est superius. vñ et etiam versus primum dicti et positi.

scilicet *Ech sap.* et similiter isti *zamm.* et non durant nisi per unum ciclum magnū
 Et ergo dicebat supius quod debet corrigi vñ 7 ad annos nostros iam sunt
 noui versus p quos praxis de cōiunctione solis et lune valet vt ostensum est
 superius. dat ergo autor in textu modū et cōtinuationē de cōiunctione solis
 et lune primatione et oppōne quō oia ista dñt cōtinuari quinimo et ostēdit
 quō metra antiqua debet corrigi et emēdari. ¶ Pro intellectu ergo textus.
 Sciendū q vt dictū ē prius q ciclus magnus ē spaciū t̃pis cōtinēdo. 76.
 annos. 7 cōtinēt ciclū parvū vel antiquū scilicet 19 annos quater vt satis lucide
 dictū est añ. incipiebat āt anno dñi. 1330. currēte qñ autor pñtem librū com
 posuit et in illo ciclo corrente deseruiebant versus antiqui scilicet *Ech sap* qui
 sunt simplr antiqui vsqz ad annū dñi. 1406. currētē et ibi incipiebat nouus
 ciclus magnus qui etiā cōtinebat. 76. ānos et illi ciclo magno currētē deser
 uiebant versus qui scdm autōrē in textu dicunt noui. iā tñ quo ad nra tpa ex
 pirauerūt itēz anno dñi. 1482. currētē incipiebat alter ciclus magnus i quo
 nostra ctas reuoluit. et illi seruiūt versus simplr noui positi supius p quos
 inuenit sillaba anni cuius prima lra ostēdit horas pñctionis pñe in anno
 et vltia minuta vt dictū ē supius. ad euitandū ergo errores qui pñt accidere
 circa pñctiones solis et lune et alioz. Autor i textu ponit vnā cōsiderationē
 quō omnia ista sunt emēdanda et corrigēda et est intentio sua ista. q anno
 1330 currētē incepit nouus ciclus magnus fuit aut talis ciclus completus
 anno. 1406. incipiēte querēdo ergo et practicādo scdm aliqua antiq metra
 sillabā anni. et aliqua post reuolutionē antiqui cicli subtrahēde sunt qñqz
 hore et 16. minuta. et erit emēdatio vel etiā si nō vis subtrahere ab horis et
 minutis inuentis in cōiunctione tñc subtrahēda sillaba anni i antiquis ver
 sibus repertā scilicet ab illis *Ech sap.* et hoc ē facilius. et scdm istā cōtinuationē
 facti sunt noui versus a qbus nō oportet subtrahere vsqz ad reuolutionem
 scdm sed tñ reuolutione et cōpletionē facta cicli magni tñc noui versus cō
 tinuant suo mō vel tali mō scilicet subtrahēdo bis qñqz ab horis et bis sedeci
 a minutis et eodē mō agendū ē p tertia et quarta reuolutione. quō āt debet
 subtrahi qñqz ab horis et 16. a minutis a sillaba anni antiquoz versū di
 ctum ē prius circa correctionē et emēdationē illoz vsū *Ech sap* sufficiēt.
 ¶ Notandū etiā. q causa istius quare post reuolutionē cicli magni antiq
 vsit subtrahi. 5. hore ab horis 7. 16. minuta a minutis qz in quolibet āno cō
 iunctio fallit in vno minu to vno scdo 3. 4. t̃c̃ijs et 45. quartis et sic in vno
 ciclo magno infra 76. ānos fallit in 5. horis et 16. minutis et i residuo manet
 vnitas de q nō curat cuius phatio hic supponit ex praxibus Astronomie
 nō admiret āt aliq q error oriet in vno ciclo magno si nō subtraherent 5.
 hore et 16. min. qñ in maiorib⁹ reb⁹ Astronomie. et motib⁹ planetoz error
 ad nra tpa ptingit et maximo in motu martis vñ ex p̃c̃ictia euidētissimū

Est autē sphaera corpus circulare h[ab]ens unicam superficiē. In cuius medio ponitur punctus a quo oēs lineae ad circūferentiam ductae sunt e[qu]ales linea itaq[ue] directe protracta p[er] centrum sphaere diuidit sphaeram in duas partes equales punctus autē in medio sphaere vocatur centrū terre et linea transiēs p[er] punctū vel centrū vocatur axis terre. puncta autē terminantia hanc lineam vocant poli mundi. et sup[er]ior vocat[ur] polus arcticus. inferior vero vocat[ur] pol[us] antarticus.

Postq[ue]q[ue] autor ostendit in precedentibus quot sunt signa Zodiaci quia. i. z. Jam p[ri]us ostendit quid est Zodiacus. et quō diuiditur. In primis t[ri]n[er] diffinit sphaeram in qua est zodiacus. et dicit vt patet in textu. Pro intellectu textus Notandū q[uo]d autor in textu ostendit ser. primo diffinit sphaeram. scō ostendit quō linea protracta p[er] centrū sphaere diuidet sphaerā in duas partes equales. scio ostendit quō punctus in medio sphaere vocat[ur] centrū sphaere. q[ui]nto ostendit q[uo]d linea transiēs p[er] centrum sphaere vocat[ur] axis sphaere. quinto ostendit q[uo]d puncta terminantia axem nominant[ur] poli m[un]di. sexto et vltimo ostendit q[uo]d ē polus arcticus et quid polus antarticus hec oīa patēt in textu. et declarant ad sensum in instrumēto sperico q[uo]d sphaera materialis dicit[ur] magistri Joānis de sacro busto vñ hec repetere in p[ro]posito est res superflua

Capitulum. xiiij. in quo Autor ostendit q[uo]d sphaere toti[us] machine et structure mundi sunt quatuordecim. decem celestes. et quatuor elementales. Et similiter ostendit motum illarum sphaerarum.

Sphaere autē sunt. 14. et maxima dicit[ur] Empirica deinde sphaera primi mobilis. deinde sphaera octaua siue cristallina. deinde septem sphaere planetarum scilicet saturni iouis martis solis veneris mercurij et lune. deinde sphaera ignis post ea sphaera aeris. deinde sphaera aque. vltima sphaera terre que est minima. et de numero harū sphaerarū. q[uo]dam sunt etheree siue celestes. et hec sunt. decē. quedam vero elementales et tales sunt sphaere quatuor elementorū illarū sphaerarum due sunt quē nō mouentur puta maxima et minima. alie vero sunt mobiles de loco ad locū p[ri]mū mobile mouet[ur] infra diē et noctē ab oriēte in occidentem iterū rediens in orientē trahēs secū firmamentū siue sphaeram octauam cum sphaeris septem planetarum motus autē octaue sphaere. et motus septem planetarum p[ro]p[ri]us est ab occidēte in orientem motus autē octaue sphaere est in centū annis vno gradu Saturnus in 30 annis cōplet cursum suū i zodiaco Jupiter in. 12. annis Mars in duobus annis. Sol Venus Mercurius in vno anno complent motum suū in zodiaco Luna in vno mēse. saturnus t[ri]n[er] in vno mēse mouet[ur] p[er] vnū gradū. iupiter in. 12. diebus p[er] vnum gradū. mars in quinq[ue] diebus p[er] vnū gradū Sol venus mercurius in vno diē p[er] vnū luna in duabus horis p[er] vnum gradum vt patet in figura infra scripta

Postq[ue]q[ue] autor i precedentibus diffinit sphaerā in genere et cōmuniz ostendebat

17 et 30 annis f. 4.
in h[uius] p[ar]te v[er]o
et in p[ar]te v[er]o
f. 4. sunt ostēda

ea que inueniuntur in spera ses quid est centrum quid axis quid poli. Jam
 cōsequēter in hoc Capitulo tredecimo oñdit numerum sperarū ex quibus
 totum vniuersum integatur. Et dicit q̄ sunt. i. q. vt sufficienter patet in textu
 ¶ **M**otandum pro intellectu tertius. Q̄ autor in isto textu lecto dicit. et po
 nit. quatuor. primū q̄ prima spera et maxima omnīū est celum empirreum
 qđ latine valet sicut igneum celum in quo habitat deus altissimus cū multi
 tudine angelorū et sanctorū. dicitur aut̄ hoc scđm igneū nō q̄ in eo esset ma
 terialis ignis. sed dicit̄ igneum a claritate. ratione diuine nature ē clarissimū
 vñ etiā empirreū ab d̄ qđ est totū et pir ignis quasi totū in igne et claritate
 Est autē hoc celum Empirreū reale celum. et quāritate maxima extēsum cir
 cūdans et cōtinens fm̄ religionem fidei omnes speras celestes sed est imoe
 bile et nihil influit in hūc mūdum inferiorem. Q̄ etiā illud celum immobile
 quia est sedes et locus dei qui debet esse immobilis. oportet autē q̄ locus ap
 tetur et proportionatur locato. Q̄ aut̄ illud celum nil influit in hūc mūdū
 inferiorem patet quia corpora celestia influūt in hunc mūdum mediante
 motu et lumine. cōstat autē q̄ illud celum est immobile. ¶ Scđm q̄ autor
 dicit in textu. q̄ post celum empirreum est primū mobile qđ mouet a p̄mo
 motore semper vniformiter et equaliter in vno die naturali vel in. i. q. horis
 ab oriente in occidentem et illa spera qđ est primū mobile nullā stellā habz
 in se deinde est spera octaua que vocatur firmamētum in qua est multitudo
 stellarum fixarum que cōtinet. 48 imagines celi quarum. i. 2 sunt in zod̄iaco
 et. 21 a parte septētrionis et 15. a parte meridiei. in quibus imaginibus celi
 48. fm̄ Ptolomeum in sapientijs almagesti dictione septia et octaua sunt
 stelle. id. et. 2. maiores et plus visu perceptibiles post speram autē octauā
 que dicitur ab alijs cristallina quia ipsa scđm se. exceptis stellis est clara et
 perspicua. sicut cristallus dicitur autē firmamentum quia ipsa virtute sua fir
 mat et conseruat res in hoc mundo inferiori in eorum esse sequuntur septē
 spere planetarū quarum quelibet habet vnā stellā que planeta d̄r. et tales
 spere septem planetarū cōtinētur in hoc versu. Post sim sum sequit̄ vltia
 luna subest per primū. s. intelligit̄ spera saturni p̄ iouis. p̄ m̄ spera martis p̄
 scđm s. spera solis. p̄ v̄ spera vener̄. p̄ m̄ spera mercurij. et vltia spera ē spera
 lune. ¶ Tercium q̄ autor dicit in textu est. Q̄ post speras celestes sequit̄
 spere quatuor elementorū scz. ignis aeris aque et terre. Et subiungit q̄ p̄ma
 spera que est maxima vt celū Empirreum est immobilis et etiā vltima vt
 spera terre q̄ prima spera que est celum empirreum sit immobilis iam dedu
 ctum est sed q̄ spera minima vt spera terre sit immobilis ē snia Arestotelis
 scđo celi cū sic arguit. celum mouetur ergo terra quiescit et Comētator. 2. celi
 dicit. Si omnes dii descenderent terram mouere nō possent. ¶ Quartum
 qđ autor dicit in textu est q̄ alie spere celestes sunt mobiles a diuersis rerū

Alii sunt reges
 sunt reges

mittis a quibus in diuersos terminos ad quos in quo tpe autē subet spera
celestis pñcit motū ⁊ circulationē suā quō ad annos. et etiā dies sufficiēto
aītor ostendit in textu vñ non est necessariū hoc repetere

Capitulum Quartumdecimū de circulis maiorib⁹

Et minorib⁹ in spera celesti ab astrozū doctorib⁹ assignatis ⁊ imaginatis.

CIn spera celesti octo sunt circuli magni principales qtuor maiores et
equales qui diuidūt zodiacū in 360. partes. non simul omnes sed quilibet
eorū sunt etiam duo minores equales inter se. et duo minimi etiā equales
et duo de maximis quatuor intersecant se in polis mūdi et vocantur coluri
et tercius de eis dē equaliter distat a polis. et vocat equinoctialis. Quartus
dicit zodiacus transiens p equinoctialem et duos coluros qui circulus ele
uatur sup equinoctialem p. 23. gradus versus poliū articiū et vna pte versus
polum antarticiū ex alia parte per oppositū. et duo minores circuli zodiacū
intersecant in sumitate eius sup equinoctialem vñ elicit versus poliū articiū
et vocatur paralellus solsticij estiuus quod solstitium est qñ ē lōgissimus
dies. et alter versus polum antarticiū et vocat paralellus solsticij hyemalis
qñ solsticiū est quando est breuissimus dies. et duo minimi circuli q tñ
distant a polis mundi quātū zodiacus eleuatur sup equinoctialem et in eis dē
circulis mouent poli zodiaci et vnus iuxta polum articiū qui dicit circulus
articius. et alter circa polum antarticiū qui dicit circulus antarticus que oīa
sufficiēter describunt in tractatu spere mālīs magrī Joānis de sacro busto.

Capitulū Quartūdecimū huius scēde partis cōputi Chyrometralis i quo
Post q̄ autor determinauit de speris celestibus et etiā elementaribus quo
ad numer ordinē et motū ear. iam pñter determinat de octo circulis et q̄
bus spera celestis cōponi imaginat ab astronomis quatuor circulos ad
sensum et visibīlter oñdunt in quodā instrumēto materiali quod spera ma
terialis dicit facta et pposito a magrō Joāne de sacro busto q tractatū spere
materialis ex almagesti p toloniē recepit et abreuiauit ⁊ dicit autor vt pz
in textu. **P**ro intellectu compendioso textus. **N**otandū in textu dicit et
ponit quinqz. primū q̄ in spera celesti circuli sunt octo quorū qtuor sī prin
cipales quorū qlibet diuidit zodiacū in 360. gradus. inter quos circulos ce
lestes octo nullus ē realis nisi zodiacus sī alij sī circuli imaginati nō sic ima
ginarij sicut entia ficta vt ē chymēra vel tragelaphus q̄ fatine vocat hircō
ceruus sed sunt sic imaginarij qz qñ describūt et marie a sole nō hñt postea
esse firū et pmanēs. vt pz marie de equinoctiali circulo quē sol describit hñt
iāno et postea nō manet sic etiā dī de circulis solsticij estiuus ⁊ hyemalis
Scōm q̄ autor dicit in textu ē q̄ i spera celesti sunt duo circuli minores et
ēqles inter se sūt i spera celesti sunt duo circuli minimi etiā eqles inter se quō
q̄ vocant circuli maximi et minores et minimi et q̄ eorū officia et q̄re sic voc

Antur dicit statim et textu. Tercium quod autor dicit in textu est quod duo circuli
de maximis interfecant se in polis mundi et vocantur coluri. vñ vocat colurus
distinguens solstitia quod vadit per principium canceri et capicorni quod in illis duobus signis
sunt duo solstitia. Cum enim sol est in cancro apertius non ascendit nobis et cum est in capricorno
amplius non recedit a nobis sed reuertitur ad nos dicunt autem isti duo circuli coluri
ad similitudinem caudae bouis siluestris. vñ etiam colurus a colon quod est mēbrum et
vros bos. sicut enim bos siluestris eleuans caudam facit semicirculum et imperfectum
circulum sic et medietas istorum circulorum nobis tantum apparet. vt late hoc describit
in tractatu sperae materialis in secundocapitulo. Tercius circulus de maximis est equi-
noctialis ideo quod quando sol describit eum in principio arietis et librae tunc fit equalitas
diei et noctis in toto mundo vt dicit inferius. quartus circulus dicitur zodiacus quod
est circulus vite vel custos vite quod planete et precipue sol per motum eorum sub Zo-
diaco causant vitam in rebus viuētibz in hoc mundo quod latius dicitur in tractatu
sperae materialis. Quartum quod dicit autor in textu est quod in spera celesti propter
istos quatuor circulos maximos sunt alij duo minores quorum vñ vocatur cir-
culus solsticialis estivalis quod quando sol describit eum circa festa sancti Martini in principio
canceri versus polum articulum apertius sol non ascendit nobis sed incipit iterum declinare
a nobis versus meridiem et tunc est longissimus dies Tracouie. id est horarum et .8. mi-
nutorum vel. 10. vt alij dicunt astronomi. Alter autem circulus minor vocatur circulus
solsticialis hyemalis quem describit sol cum est in principio capicorni vt circa festa sancti
Lucie versus polum antarcticum apertius sol non recedit a nobis sed incipit ascendere
versus septentrionem et tunc est breuissimus dies Tracouie octo horarum et .8. minu-
torum. vel vt alij volūt decem minutorum. dicit autem solstitium quod solis statio non sic quod sol
staret et cessaret a motu. dicit enim nono meth. non est timendum quod celum stet sed sol des-
stare et habere solstitium quod apertius nobis non ascendit nec plus recedit a nobis.
Quintum quod autor dicit in textu est alij duo sunt circuli in spera celesti imaginati
ab astrologis minimi mundi. quorum vñ est versus polum mundi articulum. et alter est
versus polum mundi antarcticum. et primus vocatur circulus arcticus. secundus circulus an-
tarticus describunt autem isti duo circuli a motibus polorum zodiaci quod motu suo
describunt istos circulos vñ versus polum articulum alter versus polum antarcticum.
olim tamen dictorum determinatio latius ostenditur in tractatu sperae materialis magistri Joannis
de sacro busto qui tamen hic dicta sunt per declarationem tertius ad prius sufficiant.

**Capitulum xv. de diuisione zodiaci et usque latitudine et de
linea ecliptica. et quare sic vocatur et quando contingunt eclipses solis et lune et sicut quod est
caput et cauda draconis. ¶ Zodiacus habet latitudinem sex graduum versus polum
articulum et sex versus polum antarcticum et linea diuidens istos gradus linea
Ecliptica dicitur in qua sol semper mouetur et quando luna coniungitur
soli in hac linea tunc sol eclipsatur quando vero luna oppositur soli in hac**

linea tunc luna eclipsatur et hoc raro fit quia luna non semper mouetur sub
ecliptica linea sed habet circulum per quem declinat extra lineam eclipticam.
et hic circulus intersecat lineam in duabus partibus quarum intersectionum
vna dicitur caput draconis a la cauda draconis. iuxta quas eclipses contingit
que etiam intersectiones sunt mobiles de loco ad locum versus occidentem que
omnia patent in sphaera materiali: predicta autem signa possunt sic locari in Zo
diaco ita quod principium arietis est ubi zodiacus intersecat equinoctialem cir
culum versus polum arcticum et principium cancri est ubi zodiacus maxime ele
uatur supra equinoctialem versus polum arcticum. et libra est opposita parte arietis
ubi zodiacus iterum intersecat equinoctialem Capricornus autem est oppositus
cancer ubi zodiacus maxime deprimatur supra equinoctialem versus polum an
tarticum deinde alia signa equaliter diuidantur ab his secundum ordinem signorum predictorum
¶ Postquam autor ostendebat et determinauit de circulis maioribus minoribus
et minimis in textu precedenti. Jam praeter ostendit quod signa zodiaci habent
ordinem et situm in celo et zodiaco. Et per consequens in sphaera materiali etiam
signa eodem modo debent se habere in eorum situ ordine et figuracione

Propter lectu textus Notandum quod Autor in textu
ostendit et ponit quinque. Primum quod autor dicit in textu est quod zodiacus diuiditur
dupliciter. vno modo secundum longitudinem suam et sic diuiditur in 360. gradus sicut
et quilibet alter circulus in celo. secundo zodiacus diuiditur secundum latitudinem et sic
diuiditur in 12 gradus per lineam eclipticam quorum sex sunt versus septentrionem
et sex versus meridiem quoniam igitur planeta. ut saturnus mars iupiter venus
mercurius sunt in his gradibus versus septentrionem tunc dicitur habere lati
tudinem septentrionalem quoniam autem in alijs sex gradibus versus meridiem tunc debent
habere latitudinem meridionalem ¶ Secundum quod autor dicit in textu quod linea di
uidens gradus in zodiaco et latitudinem dicitur linea ecliptica sub qua sol semper mo
uetur nec sol dicitur habere latitudinem. cum etiam sol et luna directe coniun
guntur sub linea ecliptica sic quod luna non habet latitudinem tunc fit eclipsis so
lis. Si autem sol et luna directe opponuntur sub linea ecliptica sine latitudine
tunc fit eclipsis lune. ¶ Tercium quod autor dicit in textu quod quia luna habet aliam
quando latitudinem et non semper mouetur sub ecliptica. et per consequens non
in qualibet coniunctione et oppositione solis et lune fit eclipsis sed raro eclis
pses contingunt cuius ratio est ista Eclipsis cum generaliter signat malum. eclis
psis cum est defectus si ergo semper in qualibet coniunctione vel oppositione
fierent eclipses res in hoc mundo periret et destruerentur. ¶ Quartum quod
autor dicit in textu quod Eccentricus et circulus solis et eccentricus lune interse
cant se secundum imaginationem mathematicam in duobus locis vna itaque in
tersectio versus septentrionem dicitur caput draconis et alia versus meridiem dicitur
cauda draconis. ut patet in figura sequenti. talis autem intersectio deferentium

solis et lune dicitur draco ad similitudinē veri draconis vel etiā impressio
q̄ dicit draco sicut enī verus draco in principio est tenuis ⁊ in fine s; i vêtre
est extensus et similiter illa impressio quā draconem dicimus in principio
habet paucos vapores incensos ⁊ similiter in fine sed in medio quasi vêtre
est latitudo humorum et multitudo, et sic ista figura quam Astronomi dra-
conem dicunt in intersectionibus circuloꝝ habet tennitatem et in ventre
latitudinem et per consequēs dicunt et nominant talē figuram draconem.
Quintū et vltimū qđ Autor dicit in textu est de situ et ordinatione signozū
12. in zodiaco respectu equinoctialis circuli et nō solū hoc est in celo s; sen-
sibiliter apparet in sphaera materiali et est hoc ad sensum manifestum

Caplm. xvj. de equinocrijs et solsticijs q̄ causantur
ex presentia et introitu solis in quatuor signa cardinalia

¶ Vide. Notandū qđ qñ sol est in libra et in ariete tūc ē eqnoctiū i vniverso
mūdo qđ equinoctiū ē circa festa scti Gregorij et Lamperti. vii versus

Lampert gregori nox est adequata diei

Cum autē sol est in cancro tunc est longissimus arcus diei quia tūc sol per-
transit paralellum solsticij estivalis. que dies est circa festum sancti Ioh̄. cū
autem sol fuerit in capricorno tūc pertransit paralellū solsticij hyemalis tūc
est brevissimus arcus diei et dies et hoc est circa festum sancte Lucie

¶ Virus et Lucia sunt duo solsticia

Hec duo solsticia faciunt cancer capricornus

Sed noctes equant aries cum libra diebus

Postqđ autor in precedentibus de duodecim signis zodiaci determinavit
Nūc pñter de equinoctijs et solsticijs que solsticia et equinoctia sequūtur
introitum in aliqđ signū cardinaliū. et dicit vt patet in textu. ¶ Pro intellectu
tectus. Notandum qđ signa cardinalia zodiaci sunt signa celi principalia in
quibus dum sol p suam presentia fuerit notabilē variationem temporis in
hoc mūdo inducunt. vii et dicunt cardinalia ideo sicut enī ianua voluitur
in cardinibus hoc est in sferamentis in quibus pendet sic p̄a anni variant
scđm presentia solis in signis celi cardinalibus Sole enī existente in cancro
est solsticiū estivale vt dictum est prius sicqđ sol amplius nō ascendit Sol
etiā cū i capricorno fuerit ē solsticiū hyemale. et āplius sol non declinat nec
recedit a nobis. Cū vero sol in ariete fuerit est equinoctiū in toto mūdo et
similiter in libra vt dicit in textu. et etiam dictum est prius maxima etiā ac-
cidentia contingunt in signis equinoctialibus que sunt signa vite cum enī

Saturnus in his signis presentialiter fuerit facit pestes et mortalitates i. e. li
matibus nostris ut euidentissima experientia testat. ¶ Notandum est etiam
q. ut Prisci scribunt astronomi ut Ptolomeus Ptolemaeus in sapientius
almagesti. et in primo q. d. partiti solstitia cōtingūt cum sol in primo cancri
gradu ē et capricorni et equinoctia sole intrāte in primū gradū signi arietis
et libe hoc tñ iam nostris tpsibus et etate nostra variatū ē et mutatum ut
deducūt Theoriste ppter motū octaue spere iam enī equinoctia et solstitia
antecedūt tpa equinoctioꝝ et solstitioꝝ ab antiquis asti onomis descripta
et in eorū vita certissimis instrumentis experta. iam enī equinoctia sunt in. 25
gradu signi virginis et piscium. Solstitia autē in. 25. gradu signi geminoꝝ
et. 25. gradu signi sagittarij. sicut enī stelle fixe mutant suos gradus et nō sunt
nostra etate in eisdem gradibus sicut prisci scripserūt astronomi ut patet de
p. radibus de aldeboran et ceteris stellis fixis sic etiam est de equinoctijs et
solsticijs. ut pulchre deducit magister Georgius purbachinus i theoricis
suis. in capitulo de motu octaue spere

Capitulum. xvij. et penultimum in quo autor docet
inuenire solis quolibet diei anni in signis et gradibus. tñ scdm verū motū
solis q. etiam medium. ¶ Predictis ut in signis locus solis huj versus se
quentes sunt considerādi. nam primus versus docet signa vera sive initia si
gnorum quo ad verum motum solis. scds versus docet initia signorū solis
scdm medium motum eius

Gre at ser in a sump me lux ci lu cat

Las hee vera ri ti et ri gar xp tiq

Huc lu cat ri medij sunt

Si verū gradū solis aliquo die scire volueris gre sillabā huius diei in vsibus
Et si io ia nus. scdm ordinē postea gre sillabā pcedētē primā imediatam
primi vsus scz gre at in quocūq. mēse hoc scire volueris ab illa sillaba nūera
cisi io ia nus scdm ordinē vsq. ad sillabā diei enī gradū qris et nota v. signa
articulū tūc nūera unū duo tria vsq. ad articulū signatū. et hic nūer. ostēdit
gradū solis signi in hac die. hic aut gradus cuius signi sit nūera gre at vsq. ad
sillabā in q. inchoasti et nūera pmo gradus et serus articulū postea numera
vsus de ordine signorū scz aries thaurus et c. vsq. ad eundē articulū. et quod
signū locat i tali articulo ē signū sol. cū pcedētib. gradibus et sic poter. inue
nire solstitia et equinoctia q. causant ipsa signa solis. si at h. signū scdm mediū
motū scire voluer. tūc fac ut p. nisi vbi accepisti p. mū vsq. ibi ssumas scdm
¶ postq. autor in pcedētibus determinauit de. 12. signis zodiaci et de solis

stitjs et equoctijs. Jam hic in caplo penultio docet inuenire motū solis verū
 et mediū quo ad signa et gradus. Et ponit duos vsus ad hoc. p̄ p̄mū vsū
 inuenit verus motus solis quo ad signū et gradū. p̄ scdm̄ vsū inuenit me-
 dius mot⁹ solis q̄ ad signū et gradū. et postea autor in textu ponit canonē
 inueniēdi vez et mediū motū solis et dicit vt p̄ in textu. ¶ Notandū pro
 intellectu textus q̄ differētia ē magna inter mediū et vez motū solis ⁊ alioz
 planetaz vt deducit theorica in theoricis planetaz. vñ et dictū ē aū quare
 mot⁹ solis aut a t̄rre planete d̄r verus vel mediū. med⁹ em̄ mot⁹ ē via in
 vez motū et nō ē possibile inuenire vez motū plene p̄ praxim tabularū nisi p̄
 sciāt mediū. iuxta em̄ Aristotile. 3. philicoz. de extremo nō itur i extremum
 nisi p̄ mediū tñ aliq̄ ptingit q̄ idē ē verus et mediū motus vt p̄ i p̄ribus
 tabularū et in theoricis tabularū tñ istā d̄rctiam p̄cipuā ponit. Astinomi
 int̄ vez et mediū motū solis et s̄lī ē i alijs planetis q̄ sp̄ mediū mot⁹ pla-
 nete est vniformis et attēdit in p̄prio orbe planete. vñ sol quottidie mouet̄
 scdm̄ mediū motū suū. 59. minut. 8. scda ⁊ 20. scia. ver⁹ at̄ mot⁹ solē diffor-
 mis et varius et attēdit i ordine ad octauā vel nouā sperā et nō i orbe p̄prio
 vt docet Theoricū in theoricis planetaz. ¶ Notandū etiā q̄ autor in textu
 docēs inuentionē tā veri q̄z mediij mot⁹ ponit duos vsus quoz qlibet h̄3. i. 1.
 syllabas scd̄s q̄ si. i. 2. signa i zodiaco. vñ p̄ma syllaba scz gre defuit arietē ⁊ sup̄
 tā debet scribi aries. vel character signi arietis cū syllabis aliqb⁹ ci si io ia nus.
 q̄ sequūt̄ illā syllabā gre. vt sic io cir gir. scda syllaba scz at defuit scdo signo
 zodiaci scz thaurō et sup̄ illā syllabā debet scribi thaur⁹ vñ caracē signi thauri
 cū aliqb⁹ syllabis ci si io ia nus. q̄ sequūt̄ hāc syllabā at vt sic atqz tiburci
 p̄pter B vt sciatur quō sit nūerandū i syllabis ci si io ia nus. ⁊ s̄lī dicat̄ de alijs
 syllabis q̄ defuūt alijs signis zodiaci vt sup̄ terciā scribat̄ gemini. sup̄ q̄rtam
 cācer. et sic p̄nter vsqz ad finē syllabarū et zodiaci et sicut dictū ē de syllabis p̄mi
 vsus q̄ defuit vero motui solis inueniēdo s̄lī fiat de syllabis scdi vsus q̄ de-
 feruit medio motui solis inueniēdo sup̄ primā scdi vsus scz ri scribat̄ aries
 sup̄ scd̄s thaurus. et sic p̄nter i alijs cū syllabis ci si io ia nus. a q̄b⁹ seq̄ntib⁹
 talē syllabā in scdo vsu positam.

Canō exemplaris de modo calculandi et mō inueniēdi
 mediū et vez motū solis aliquo die alicuius mensis licet modus inueniēdi
 mediū et verū motū solis ex doctrina autoris in textu sit satis facilis tamen
 propter ingercitatos et iuuenes exemplum adiungitur illud. Si volo scire
 p̄mo mediū motum solis. anno. 1507. in die sancti georgij que est. vige-
 sima tercia dies m̄sis aprilis tali ordine ē p̄cedēdi. p̄mo oportet scire diē
 ad quā volo scire mediū motū solis. anno. 1507. currēte et sit dies sc̄i Georgij
 scdo oportet cōsiderare cui syllabe in illo qui defuit medio motui solis in-
 ueniēdo illa dies sancti Georgij sit vicina. Et patet q̄ illi syllabe tiburci.

Tercio oportet numerare ab illa sillaba tiburci vsqz ad diem sancti Georgij et signare membrum et cadit dies sancti Georgij in terciam iuncturam medij digiti. inceptio tñ talis numerationis debet fieri a primo membro indicis. **Quarto** numerabis a primo membro indicis. i. 2. 3. 4. vsqz ad membrum signatum et habebis gradum medij motus solis in die sancti Georgij decimum. **Quinto** vt sciatur signum solis cuius sit ille gradus et numera incipiendo a primo membro indicis sillabas scdi versus qui deseruit medio motui solis inueniendo vsqz ad sillabam proximiorē illi festo inclusiue et patet qd est signum thauri quia festum sancti Georgij est proximius ad illam sillabam tñ qz aliam dico ergo qd anno. 1507. in die sancti georgij medius motus solis est decimus gradus signi thauri. ¶ Si autem volo scire verum motum solis ad diē sancti georgij anno dñi. 1507. tali ordine 7 prari incedere oportet pmo scias diem ad quem verum motum solis volueris scire et est dies seti georgij qui vt dictum est. ē 23. mēsis aprilis. scdo oportet cōsiderare cui sillabe i vsu primo qui deseruit vero motui solis in aliquo die anni inueniendo illa dies sancti georgij sit vicinior et patet qd illi sillabe atqz tiburci. tercio oportet numerare ab illa sillaba atqz vsqz ad diem sancti Georgij incipiendo talem Computum a primo membro indicis vsqz ad diē sancti georgij et cadet tibi ex tali numeratione dies sancti Georgij in quintum articulum medij digiti extra manū quem signa. quarto numerabis a primo membro indicis. 1. 2. 3. 4. 5. vsqz ad articulum signatum qd. et qui numerus veniet ad articulum signatum ostēdet tibi gradum solis. verū ad diem sancti georgij 7 venient. 1. 2. qd signat. 12 gradum solis. quinto vt sciatur signum solis cuius sit ille gradus incipenūmerare a primo indicis sillabas primi versus qui deseruit vero motui solis vsqz ad illam sillabā cui festum sancti georgij est vicinius scz at et patet qd ē signum thauri. festū enī sancti georgij est vicinius ad illā sillabam atqz fuit signo thauri. dico ergo cōclusiue qd anno 1507. currente in die seti Georgij verus motus solis est duodecimus gradus signi thauri. ¶ Cōsideratio attendenda in vero motu solis vel etiam medio cōputando qñ i motu solis siue vero siue medio cōputando in almanach vel in cōputatione motus solis ex tabulis alijs vltra gradus venirent multa minuta vltra triginta pro illis minutis addendus est vnus gradus et sic corrigat in proposito aspiciēdo almanach in die sancti georgij inuenitur verus motus solis ad meridiē in die sancti georgij. 11 gradus et. 55. minutū signi thauri accipiendo itaqz p minutis istis que proprie faciunt vnū gradum erit verus motus solis i die seti georgij duodecimus gradus signi thauri et ita sūt agendū de quocūqz die alicuius mēsis querendo mediū et verum motum solis.

Capitulum vltimum huius libri cōputi Chronometralis

in quo Autor determinat de loco lune: quo ad signū et gradum aliquo die
 aliquis mensis inueniēdo. Luna est velocissimus planetarū nam omni
 die mouetur. i. gradibus. et decem minutis cū minutū est. 60. pars vnius
 gradus vt autem locus eius p etatem primationis habeatur. primo danē
 versus signorum etatis lune. attamen. Notandum q etates primationis
 sunt dies cōiunctionis inter vnam p iunctionē et aliā vt p p vltus seqūtes.

primus 2 p d
 esset qm. p
 esset p. m. d. p.
 no vult. p. m. d. p.
 et qm. esset p.

A b c d e q f h i l bis c g k ter

Sunt v nihil in primo pro signis esto tenendum.
 Nota littere primi. versus significant signa etatis primationis lune q in q
 prime littere semper in suis locatōib⁹ descripūt duabus etatibus quarum
 litterarum v que est primā prime et scōe etati deserunt et fecat nullum signū
 deinde a que tercie et quarte etati deserunt et cōs. vltime autē etati tres littere
 scz g h c tribus etatibus deseruiunt. Nota q omnes predictę littere dñt
 poni scōm ordinē alphabeti preter v q in principio debz poni et nihil fecat.

p. m. d. p. m. d. p.
 p. m. d. p. m. d. p.
 p. m. d. p. m. d. p.
 p. m. d. p. m. d. p.

Ma ri de se fu sa bu pu ti ge

Lo ga du ra an on Si ia te be ta ba

Le po ma ri de re en gradus hi sunt

Modum autem versuum quolibz sillaba vni etati lune deseruit. et quolibz lra
 vniuscuiusqz sillabe fecat gradus lune preter v que nihil significat et gradus
 litterarum in vnum sunt cōputandi cum gradibus in cōiunctione lune. Quā
 igitur signū lune scire volueris. primo cōsidera diem cōiunctionis. scōo me
 dium motum solis in cōiunctione cum suo signo tunc nūera a sillaba pma
 cōiunctionis lune ad sillabam cuius gradum queris. Et nota articulū tūc
 numera ad illum articulū. 1. 23. et patebit etas istius mensis diei pmatiōis
 quo facto numera versus de signis etatis lune scz v a b vīqz ad eundem ar
 ticulum et litteram loca vt predictum est scz vnāquāqz aliarum litterarū p
 duabus etatibus vel tribus. et hoc scōm ordinem alphabeti. si tamē littere
 deficient incipe ab initio et littera super articulum cadens nūc signorum
 lune oñdit. idem fac cū vī sibus graduum scz pro qualibet etate sumas vnā
 sillabam de istis versibus ma ri de. et itēz sillaba sup articulum cadēs littere
 huius sillabe oñdit gradus lune huius diei quos gradus cōputa in vnum
 cum gradibus solis in cōiunctione tunc sume numerū pfectorū signorum
 solis in cōiunctione et adde signis lune inuentis cū figuo isto. Si at qdus
 excreuerint vltra triginta pro illis sume vnū signū et si tunc plura erūt signa
 qz duodecim subtrabe duodecim et numerus abundans ostendit perfecta

signa lune ad istum diem cum predictis gradibus certissime. et tunc sume
versus de ordine signorum zodiaci scilicet aries taurus et nūcra ad mēbrū signū
et quod signū locatur in mēbro signato post hoc signū ē luna et post predictos
gradus. iuxta quod Notandū quod locus lune in cōibus etatibus valet p horis
pcedētis cōiūctionis. verbi gratia. Si pūctio esset vespere locus lune per
oēs etates inuētus esset verus in v. spere. Si autē ad aliā horā scire volueris
vide utrū illa hora ad quā queris sit an horā cōiūctionis vel post. si an tūc
semper pro duabus horis subtrabe unū gradū. si post tūc sp pro duabus
horis adde unum gradū et sic inuenire poteris locū lune ad oēs horas diei
et noctis. versus.

Pro binis semper horis gradus abijciatur

Si fuerint ante comune si post tamen addas

Capitulum vltimū huius sede partis Computi Chironometralis. In quo autor
determinat quō quolibet die cuiuslibet mēsis possumus inuenire motum
lune in quo signo et gradu sit luna quolibet die. pmittit autē autor quodā pre
ambula quā necessaria sunt ad motū lune inueniendū tā quo ad signū tā quod ad
gradū ponēdo quosdā vsus. docet itaq. primo in quo signo sit luna. scdo i
quo gradu sit luna. vt docet in textu. p primū enī versum scilicet. v a b d e. inuenit
signū lune in quo ē. p scdm at vsus scilicet maria de inuenit gradus signi i quo
est luna aliquo die. vt patebit in praxi. Pro intellectu textus Notandū ē
primo. quod Autor in textu ponit. 1. 2. syllabas. 1. 2. signis zodiaci deferuientes
et hoc in illo versu v a b d e. p quas docet inuenire in quod signo sit luna aliquo
die dūt at nūerari ille scilicet fin ordinē alphabeti p tot mēbra quot fuerint etas
tes lune illo mō. vt docet in textu aliquas lras duplando et aliquas lras tri
plicando. Istō mō. vv aa bb ecc dd ee ff ggg hh ii kkk ll. et quicūq. lra cadit
ad mēbrū ad quod cadit syllaba diei i qua scire volueris signū lune illa lra ostē
dit signū in quo ē luna tali die fin ordinē alphabeti. Notandū tū ē quod quibz
littera in isto vsu posita scilicet v a repñtat tot signa lune quota ē in ordie alpha
beti excepta illa lra v quia vbicūq. v ponit nullum signum representat.
Notandū scdo. p intellectu textus quod autor in textu volēs ostēdere modū
inueniēdi gradū alicui signi i quo ē luna aliquo die pmittit quosdā versus
et si isti. maria de se p quos inuenit gradus alicui signi in quo gradu ē luna tali
die. loco at illarū syllabarū aliq cōputiste ponit integras dictiones in quibus
versibus solū debet attēdi prima syllaba talis dictionis. et sunt hec dictiones

Matthias ridet de sede fuit salutat

Bene puer timet gente loquente galilei

Solias ducit rasoris aucupis antrum

Sinacobum teneat berta talem baculantem

Lepus ponatur manibus ridendo deuncit

Regnaueris eorum dic q^d veri gradus hū sunt

In his vñbus sunt. 30. sillabe eo q^d 30. sunt etates lune et q^{libet} sillaba deservit vni etati lune et vni diei. ad corrigendū igit^r hos vsus et maxime illum vab d e p supponit prima dcō vel sillaba esse correctā scz ma ad hñdū scdāz addc. 13. et veniet. 26. et si pducta excedūt. 30. tūc. 30. abiciunt et residuū habet p nūero sequētis sillabe et sic pñter alie sunt corrigēde addēdo sp. 13. ad pcedentē vel inuētiā exceptis quinqz sillabis ad q^s debet addi vnitas vltra correctionem et pma sillaba est se que est quarta in ordine. scda est ge que ē decima in ordine. tertia est ia q^ē quindecima in ordine. quarta ē te q^ē vigesima in ordine. quinta est ma que est vigesima sexta in ordine. Ratio at ista q^{re} i correctione istaz sillabaz debēt addi. 13. ad nñez cuiuslibet sillabe q^a p illas designant gōus lune 7 q^z luna omni die mouet. 13. gradib⁹ et p pñs sp addunt. 13. Ratio at ista q^{re} i correctione i q^rto loco. 10. 15. 20. et. 26. sp ad dñs vltra correctionē vn⁹ gradus q^z luna vltra motū cōmunē suū quolibet die scz vltra. 13. gōus adhuc mouet p decē minuta. q^z minuta decē sñl collecta i sexto die faciūt vnū graduū. et p pñs i pdictis locis addit vn⁹ gōus i correctione sillabaz vel vsuū ¶ Motū dñi tercio q^d autor dicit i te. tu p signo lune et e⁹ gradu quolibet die alicui⁹ mēsis iueniēdo talē iu tertu ponit praxim p q^z tñ praxi intelligēda ppter iuuenes ponit. exēplū tale. si āno dñi. 1507. currēte. in die scē Agnetis vginis cui⁹ festū celebrat. 21. die Januarij. volum⁹ scire signū et graduū in q^d luna tali oportet ordine. pcedere pmo sciatur dies ad quā signū et graduū lune scire volueris et i pposito nro ē dies scē agnetis vginis. 21 die Januarij. scdo oportet scire diē cōiunctionis solis cū luna im mediate pcedentē aū hāc diē ad quā q^{ris} signū et graduū lune q^z pñctio iue nit p pcedētiā scz p sillabā anni et illos vsus mappar ait. vt dictū ē prius et fuit dies cōiunctionis pcedētis in octaua scōzū ¶ Regū illa sillaba oc. 13 die Januarij. tercio oportet scire i quo gōu et signo fuit sol fm mediū motū tpe cōiunctionis pcedētis scz i octaua die scōz regū illa sillaba oc. 13 die marcij et q^{re}do mediū motū solis iuxta pdicta i octaua scōz regū iuenies p medio motu solis illo die cōiunctionis. in octaua scōz ¶ Regū scdm graduū signi acñij q^rto oportet scire diē p^mationis et ē primus dies post cōiunctionis diē et ē 14 dies Januarij. vt dies scē i felis q^z p^matio ē eadē hora cōiunctionis in sequēti die. vt si hodie esset i vesp̄is cōiunctio cras i vesp̄is erit p^matio vt se

prius dictū ē sup̄ius. q̄nto oportet te nūerare a diē p̄mationis scz diē sancti
 felicitis inclusiue vsqz ad sillabā vel diē sancte Agnetis etiā inclusiue ad quē
 diē vis scire motū lune in signis et gradib⁹ veniet dies sc̄tē Agnetis i p̄mū
 mēbrū mediij digiti et signa mēbrū. sexto nūera. 1 2 3 4 5. vsqz ad diē sancte
 Agnetis cul⁹ q̄ris motū lune et nūerus cadēs sup̄ mēbrū signatū i p̄mo mē
 bro innotet veniet tibi etas lune octo diez post p̄mationē includēdo diē p̄i
 mationis. Septio ad sciendū signū lune ad illā etatē octo diez nūera illum
 vsū. v a b c dupl̄. itō vel triplicādo l̄ras. vt dictū ē sup̄ius nūerādo a diē p̄i
 mationis vsqz ad mēbrū signatū locādo l̄ras s̄m ordinē alphabeti sc̄dm cri
 gētā etatū lune et si v̄sus deficiet resumāt et veniet ad mēbrū signatū siue ad
 diē sc̄tē Agnetis illa littera c sc̄dm signat g littera c tria signa. qz illa l̄ra c est
 tertia in ordine alphabeti. octauo p̄siderāb litterā ex alphabeto q̄ cadit sup̄
 etatē lune vel diē sc̄tē Agnetis i p̄mo mēbro mediij digiti et vt dictū ē cadet
 tibi ibi illa l̄ra c q̄ signat signa etatis lune tot quora ipsa ē i ordine alphabeti
 vt dictū ē. nono signa lune ponant et locent scz tria signa sub signis solis q̄
 fuerāt in p̄iunctione vt sub signo aquarij. decio nūerabis istos v̄sus mari de
 se. incipiēdo a p̄matione lune vsqz ad articulū etatis lune scz a diē sc̄ti feli
 cis vsqz ad diē sc̄tē Agnetis ad p̄mū mēbrū mediij digiti et veniet tibi illa
 sillaba pu cuius p̄ma l̄ra scz p ē. 15. in ordine alphabeti et signat illa l̄ra p. 15.
 gradus signi illi⁹ qd̄ q̄ris in quo ē luna in diē sc̄tē Agnetis. vndecimo adde
 gradus lune quos iam inuenisti. 15. ad ḡdus solis in coniunctione sol et lune
 scz sc̄dm gradū aq̄rij. et si plures excreuerint gradus ex additione ḡtē nū lune
 et solis ad inuicē subtrahc. 30. gradus et residuū serua p̄ illis at. 30. ḡdibus
 subtractis adde vnū signū ad signa lune. Cum autē i p̄posito n̄ro addideris
 gradus lune scz 15. ad gradus solis scz. 2. vel econuerso veniet summa. 17.
 graduū qui nō excedūt. 30. duodecimo et vltimo adde signa lune inuēta ad
 signa solis tpe coniunctionis. si autē post additionē signoz lune et solis ad
 inuicē v̄econuerso excreuerint plura signa q̄. i. 2. signa et residuū quod manet
 erit locus et signū cū gradib⁹ prius additis ad inuicē ad diē illā ad quā p̄a
 rim tuam fecisti et sis contentus. in proposito itaqz nostro cū addes signa
 etatis lune inuenta scz tria signa ad signum solis scilicet aquarium venient
 tibi tredecim signa subtractis autē duodecim signis a tredecim manet vnū
 signum cum. 17 gradibus prius inuentis. Dico itaqz qz āno domini. 1507
 in diē sancte Agnetis motus lune inuentus per p̄arim autoris erit vnū
 signum et septemdecē gradus hoc est luna in diē sancte Agnetis pertran
 suit vnū signum zodiaci complete scilicet arietem. et est in thaurō. et de
 isto signo thauri iam pertransiuit decemseptem gradus complete et est in
 octodecimo gradu signi thauri incomplete hec est p̄aris autoris quam do
 cet de motu lune in diē alicuius mēsis inquirendo. Qz autē p̄aris autoris

It satis competens et sufficiens ad locum et signum lune inquirendū patet
q̄ motu lune inuento In die sancte Agnetis in almanach verorū motuum
in quo almanach anno. 1507. currente in die sancte agnetis. 21. Januarij i
uenies de motu lune signum thauri cum. 11. gradibus et. 24. minutis non
autem admirari debet quis q̄ motus lune in almanach inuento et ex praxi
huius computi vel etiam aliorum computualium non precise concordāt
quia precior praxis est querendo motum lune pro almanach q̄ et compu
tualibus sufficiat ergo et auctoris praxi inuenisse signū precise licz nō gradū
Sic etiam motum lune in alijs diebus mensis cum diligentia iuxta. 12. par
ticularum obseruationē inquire et non errabis. ¶ Consideratio prima
circa motum lune inquirendum obseruāda dictū auctoris in textu circa finē
praxis motus lune non est multū curandum cum dicit numerū signorum
post praxim manentem numerū p mēbra digitorū incipiendo a pmo mem
bro iudicis. et nota membrū et postea numerā versum signorū zodiaci scilz
aries thaurus. &c ratio quia numerus relictus post additionem signorum
solis et etatis lune ostendet tibi signū in quo est luna in illa die ad quā que
sisti ut in nostro proposito manet vnū signum per quod datur intelligi q̄
motus lune in die sancte agnetis est post vnum signum complete ut post
arietem et est in sequenti scdo scz thaurō incōplete. et hoc etiam dicit auctor
in textu et quod signū locatur in mēbro signato post hoc signū est luna et
post predictos gradus ¶ Consideratio scda Auctor in textu finaliter ponit
vnam cautelā de inuēctione loci et motus lune ad quālibet horā dici & dicit
q̄ locus lune in omnibus etatibus lune inuentus habet veritatem per oēs
dies siue etates in illa hora in qua fuit coniūctio precedens talem diem ut si
coniūctio fuerit duodecima hora tunc locus lune inuentus tenet solū pro
duodecima hora. Si autem vis habere et scire locum lune pro alia hora q̄
duodecima hoc potest esse dupliciter. aut ante horam duodecimā aut post
Si vis scire ante. ut hora decima tunc pro duabus horis semper depone
vnum gradum. Si post ut hora quartadecima tunc p duabus horis adde
vnu gradum gradibus prius inuētis. ratio quia luna in duabus horis per
transit et mouetur per vnum gradum. si ante vnam horam vis scire motū
lune tunc depone triginta minuta vel medium gradum q̄ triginta minuta
valent medium gradum. Si autem vis scire motum lune post vnam horā
adde triginta minuta vel mediū gradum. et hoc dicit auctor in textu i vñsibus
¶ Tercia consideratio. vtilitas scientie loci lune et in quo signo sit luna a lū
quo die est ut sciatur tempus lune minutionis sanguinis aut tps mediocre
aut etiam tempus et dies in quo debet vitari minutio. minutio enim san
guinis aliquando necessaria ē in egritudinibus hominum remouēdis ut
ostendit Auicenna Canone primo. Capitulo de fleybothomia sanguinis

facien habies autem boni aut vitandi in minutione sanguinis patet in his
versibus sequentibus.

Er li de vena bene fundat vna sagitta
Can scor pis vir media cetera reor fore mala
Ante diem quintum post vicesimum qz quintum,
Vene nō incidantur quia membra debilitantur

Habes humanissime lector cōputi Chronometralis
opus resolutū emendatū et per magna lucubratione castigatum ad vnum
cyclum magnum spaciolū scz. 76. annorū qui incipit anno. 1482. et durabit
ad annū. 1558. per magistrū Joannē Bologniensem canonicū ecclesie diui
floriani collegiatum maioris Collegij virū omniuaqz doctissimū decus
singulare vniuersitatis Cracouiensis decantate ferme totū p ambitū orbis
terreni studium ob mathematicum non ignobile vltimū inter reliqua qz
plurima sua opuscula super triplicem philosophiam Aristotelis phozum
principis Ethicen. Physicen et Dialecticen alia litteris impressorijz man
data alia pluto Stigius triceps obumbrat. qd opus Anno dñm m. 1507.
quo datū est in lucē. et impressum expensis domini Joannis Waller cuius
Cracouiē. breuiusculo post tempore Magister Joannes Bologniē. al
lius castigator. vite sue extremum clauserat diem. 3. idus februaryas

Finit foeliciter

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

CHICAGO, ILLINOIS, U.S.A.

1963

PRINTED IN GREAT BRITAIN

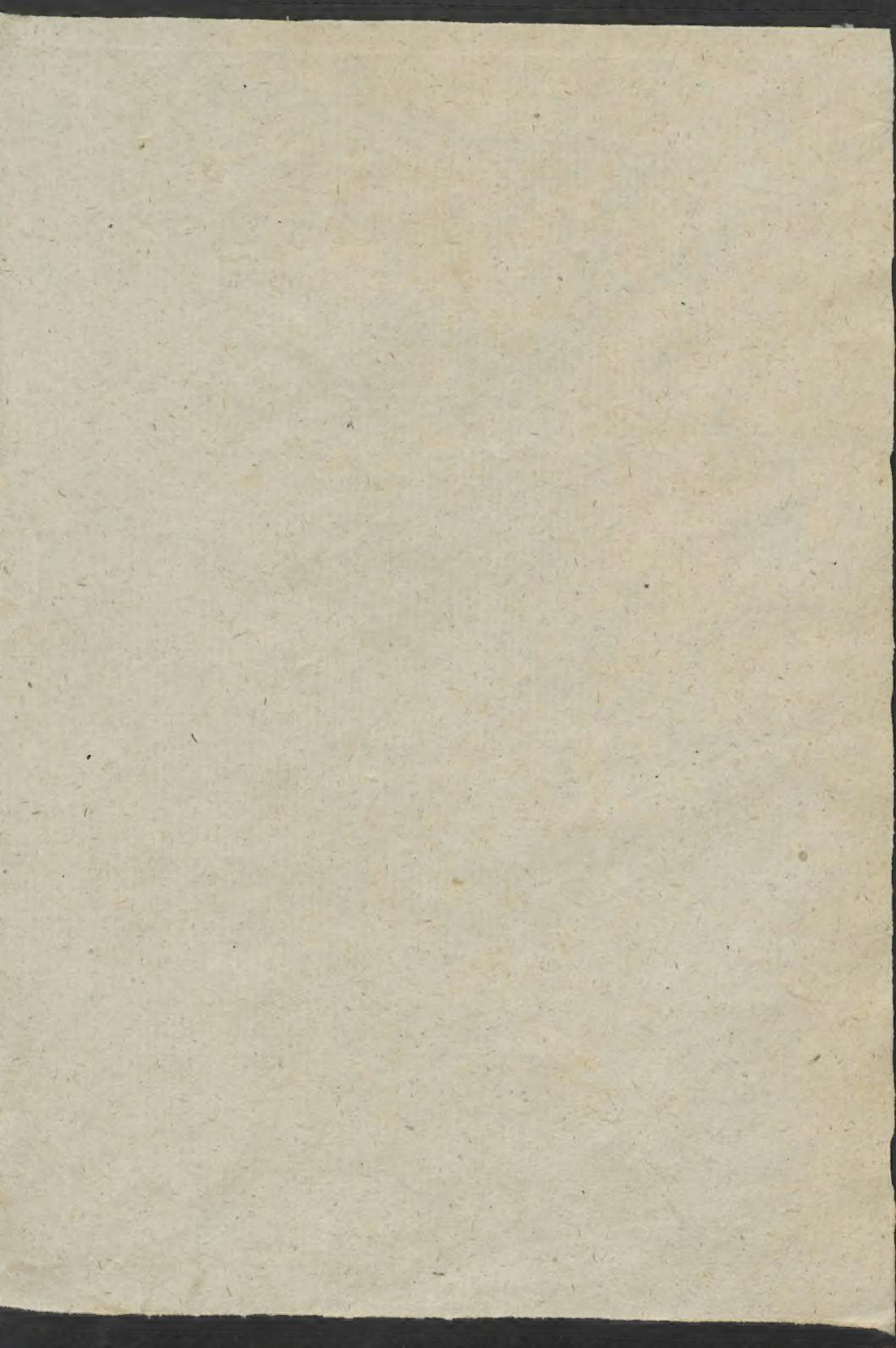
BY THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
CHICAGO, ILLINOIS, U.S.A.
1963
PRINTED IN GREAT BRITAIN
BY THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

40.

9774
3

87-36

9774.
3

